

اللغة العبرية

قواعد ونصوص

دكتور
أحمد كامل راوي

كلية الآداب - جامعة حلوان

٢٠٠٦

منتدی سور الانزبکیہ

WWW.BOOKS4ALL.NET

اللغة العبرية

قواعد ونصوص

دكتور

أحمد كامل راوي

كلية الآداب - جامعة حلوان

٢٠٠٦م - ١٤٢٧هـ

كل الحق محفوظة

رواج للإعلام والنشر

تليفاكس : ٣٠٤٢٦٥٣ / ٠٠٢٠٢

جوال : ٠٠٢/٠١٠١١٣٠١٢٥

Email:rawajone@yahoo.com

Email:rawajone@hotmail.com

الطبعة الأولى

٢٠٠٥ م - ١٤٢٦ هـ

رقم الإيداع:

٢٠٠٥/٢٠٠٢١

المقدمة

تنتمي اللغة العبرية إلى الأسرة اللغوية الكبيرة المعروفة باسم اللغات السامية وهذه الأسرة تضم اللغات التي تحدثت بها الشعوب الواردة في سلسلة أنساب أبناء سام وكان أول من استخدم اصطلاح اللغات السامية في العصر الحديث للإشارة إلى مجموعة هذه اللغات هو الباحث الألماني شلوتسر ١٧٨١.

ولكل لغة من هذه اللغات مميزات تنفرد بها عن بقية اللغات، كما أن بين هذه اللغات أوجه اتفاق كثيرة .

وتنقسم اللغات السامية إلى مجموعتين كبيرتين هما :

٢- غربية

١- شرقية

أما الشرقية فتتمثلها لغة واحدة هي اللغة الأكديّة التي تفرعت عنها اللغتان البابليّة والأشوريّة أما مجموعة اللغات السامية الغربية فهي قسمان :

١ - القسم الشمالي وفيه شعبتان

(أ) اللغة الكنعانية التي انحدرت منها عبرية العهد القديم والمؤابية والفينيقية والأوجاريتية

(ب) اللغات الآرامية وهي مجموعة من اللهجات المتقاربة في منطقة الشام والعراق وأهم هذه اللهجات الآرامية القديمة (آرامية الدولة - السريانية - النبطية - المندعية)

٢ - القسم الجنوبي من مجموعة اللغات السامية الغربية: ويتمثل هذا القسم في اللغة العربية الجنوبية والشمالية وكذلك اللغة الحبشية .

موجز تاريخ اللغة العبرية :

دل الاستقراء العلمي على أن اللغة العبرية القديمة قد نشأت في أرض كنعان حتى قبل نزوح بني إسرائيل إليها. ولم ترد كلمة عبرية وصفا للغة العبرية في أسفار العهد القديم ولكن كانت الإشارة إليها إما باسم اللغة اليهودية יהודית الملوك الثاني ٨ : ٢٦ . إشعيا ٣٦ : ١١ . أو باسم لغة كنعان לשון כנען إشعيا ١٩ : ٢٠ .

ولم يشر إليها باسم اللغة العبرية إلا بعد السبي البابلي ٥٨٦ ق.م أو باسم اللغة المقدسة לשון קודש لتميزها عن اللغات السائدة في ذلك الوقت .

وذكرت لفظ عبرية لأول مرة في التلمود المقدس الذي ألف في القدس .

ويعتقد أن بني إسرائيل القدامى قد تحدثوا بلغة سامية غربية ولا يعرف ما هي هذه اللغة بالضبط ذلك لأن اللغات السامية الغربية متقاربة من بعضها البعض ويمكن التخمين بأن العبرية نتجت عن التفاعل بين اللغة التي تحدثها بنو إسرائيل واللغة الكنعانية والتي كانت لغة الأدب والتجارة في المنطقة .

وقد تحدث بنو إسرائيل العبرية عقب احتلالهم لفلسطين (حوالي منتصف القرن الثالث عشر) وحتى بعد حرب بركوخفا - نهاية القرن الثاني ميلاديا ، أي حوالي ألف وخمسمائة عام، وقد تحولت اللغة العبرية على مدار حوالي ١٧٠٠ عام أخرى إلى لغة صلاة وأدب فقط؛ حيث لم يتحدث اليهود بها كلفة حية وقد مرت عليها في بعض الأحيان تغيرات واستحدثت فيها كلمات وألف بها شعر ونثر.

ويقسم علماء اللغة وخاصة اليهود تاريخ اللغة العبرية إلى أربع مراحل وهي :

١ - المرحلة الأولى : عبرية العهد القديم :

وتستمر هذه المرحلة من سنة ١٣٠٠ ق.م تقريبا حتى سنة ٢٠٠٠ ق.م ونستمد معلوماتنا عن لغة هذه المرحلة من مصدرين وهما

- ١ - أسفار العهد القديم نفسها وهي المصدر الرئيس .
- ٢ - كتابات ونقوش أثرية على لوحات من الصخر أو المعدن أو أوراق البردي ومنها ما وجد منقوشا على النقود . وتلك النصوص ترجع إلى قرون قبل وبعد الميلاد . ومن أهم هذه الآثار نقش السلوان الذي تم اكتشافه عام ١٨٨٠ في قرية سلوان بالقرب من القدس وكذلك نقش ميشع ، ولفائف صحراء يهودا وغيره .

وكانت العبرية في ذلك الحين لغة الحديث والكتابة وتنقسم هذه المرحلة إلى فترتين .

١ - الفترة الأولى : فترة الهيكل الأول .

وتستمر هذه الفترة حتى تدمير الهيكل ونفي اليهود إلى بابل على يد نبوخذ نصر عام ٥٨٦ ق.م وبلغت اللغة العبرية في هذه الفترة أوج ازدهارها وقد دونت بها معظم أسفار العهد القديم . وعلى الرغم من التغيرات التي طرأت على لغة الحديث إلا أن العبرية قد حافظت على وحدتها وتماسكها وقد استخدمتها طبقة المثقفين والصفوة في كتاباتهم . وتميزت بقلّة الكلمات المستعارة من اللغات الأخرى .

ب - الفترة الثانية : فترة الهيكل الثاني :

وتبدأ هذه الفترة مع السبي البابلي وتنتهي بانقراض اللغة العبرية من التخاطب وحلول الآرامية محلها شيئاً فشيئاً. ويرى بعض العلماء أنه مع سبي اليهود إلى بابل لم تختف اللغة العبرية تماماً من الاستعمال بين اليهود ولا سيما بين طبقة العلماء والأخبار الذين كانوا حريصين على بث جذور الكراهية تجاه كل ما هو دخيل على اليهود واليهودية كله ، ولكن بالرغم من هذا فإن جهود الأخبار اليهود لم توقف تأثير الآرامية على العبرية ولم تقو على إعاقة قانون الصراع اللغوي. وما هي إلا فترة قصيرة من الزمان حتى استطاعت الآرامية أن تقضي تماماً على العبرية كلفة للتخاطب وكلفة أدبية .

وأسفار العهد القديم التي تنسب إلى هذه الفترة هي أشعيا الثاني ويونا وحجي وزكريا وملاخي ، وأجزاء من المزامير ونشيد الأناشيد وميخا والجامعة واستير ودنيال وعزرا ونحميا وأخبار الأيام .

وقد تغيرت لغة العهد القديم في فترة الهيكل الثاني مقارنة بفترة الهيكل الأول؛ حيث حاول الأدباء تقديم نماذج مشابهة للغة الهيكل الأول إلا أنهم قد تأثروا باللهجة العامية كما تأثروا بلغات أجنبية وخاصة الآرامية والتي صارت لغة الحديث بين اليهود. وقد تأثرت العبرية في ذلك الحين بلغات أجنبية شتى كالآرامية والأكدية والمصرية والفارسية واليونانية وتسلت كلمات كثيرة من هذه اللغات إليها ؛

المرحلة الثانية : عبرية التلمود

وتبدأ هذه المرحلة من القرن الثاني قبل الميلاد وحتى القرن السابع ميلادياً وتسمى فيها العبرية باللغة العبرية الربانية أو التلمودية وذلك لأن أهم ما وصل إلينا من آثارها كتب الربانيم في شكل بحوث وتفسيرات عن العهد القديم وعن شئون الدين والقانون والتاريخ المقدس وأهم هذه الآثار المشنا بأجزائها الثلاثة والستون والشروح التي كتبت على هذه المشنا بعد ذلك بالآرامية والتي تعرف باسم الجمارا ومن كل من المشنا والجمارا يتألف التلمود وتتميز العبرية خلال هذه المرحلة بوضوح التأثيرات الأجنبية وخاصة الآرامية واليونانية والفارسية واللاتينية. وقد اقتصر على الأوساط الدينية وأصبحت مغايرة في روحها وجرسها وتركيبها للغة العهد القديم .

المرحلة الثالثة : عبرية القرون الوسطى :

وخلال هذه الفترة كتبت مؤلفات كثيرة في بلاد عدة ولكن أبرز آثار هذه الفترة هو ما كتب في بلاد الأندلس حيث ازدهرت أوضاع اليهود في الأندلس تحت مظلة الحكم الإسلامي وانعكس هذا الازدهار على العبرية التي عاشت عصراً ذهبياً في تلك الفترة. ولقد وصلتنا من آثار هذا العصر

كتب دينيه وأدبية وفلسفية ولغوية باللغة العبرية تبدو فيها بوضوح آثار اللغة العربية أدبا ونحوا وفكرا؛ حيث تأثرت العبرية في ذلك الحين بالعربية، وبعد انحسار النفوذ العربي من بلاد الأندلس تقوقع اليهود في أحياء سميت بالجيتو وتقوقعت معهم لغتهم وأصابتها الركاقة والاضمحلال والانكماش مجدداً وعادت لغة ميتة لا تستعمل إلا في العبادات والكتابات الدينية أو الصوفية في شمال أوروبا وشرقها وفي بعض أنحاء من حوض البحر المتوسط .

المرحلة الرابعة : عبرية العصر الحديث والمعاصر

وتبدأ هذه المرحلة مع بداية عصر التنوير اليهودي حينما فكر بعض من اليهود في ضرورة الانفتاح الثقافي على الفكر والثقافة الأوروبية ورأوا أن يتم ذلك باللغة العبرية فبدأوا بالكتابة بها في مختلف فنون الأدب والصحافة واعتمدوا في ذلك اعتمادا كبيرا على عبرية التوراة ولكنهم سرعان ما اكتشفوا أن عبرية التوراة ليست كافية للتعبير عن الحاجات المعقدة للحياة العصرية الحديثة. وبعد محاولات شاقة ومتعددة أسهم فيها عدد من أقطاب اللغة والأدب في العصر الحديث وعلى رأسهم اليعاذر بن يهودا تبلورت العبرية الحديثة التي تستعمل الآن بين اليهود في إسرائيل .

والعبرية الحديثة تعتمد اعتمادا أساسيا على ذخيرة التوراة اللفظية بالإضافة إلى المفردات العبرية التي استخدمت في عبرية المشنا وعبرية العصور الوسطى، ولكن كل هذا لم يكف كما ذكرنا للوفاء بحاجات العصر الحديث فلجأت إلى استعارة الكثير من المفردات الأجنبية وخاصة من اللغات العربية والإنجليزية والروسية واليديشية .

كان الخط العبري القديم يعتمد على الخط الكنعاني الذي اشتقت منه جميع الخطوط السامية المتأخرة. والخط الكنعاني إنما هو من صنع الكنعانيين واختراعهم وحدهم . وكان الخط القديم عند بني إسرائيل يعرف بالقلم العبري وهو الذي كان يستعمل من أقدم الأزمنة إلى عهد السبي البابلي ثم استبدل اليهود بهذا القلم قلماً آخر يشبه الآرامي وعرف عندهم بعد أن ارتقى بالخط المربع أو الخط الآشوري وهو المستعمل الآن. وفي العصور الوسطى ظهر خط يسمى راشي وهو خط تم استنباطه من الخط المربع ويظهر فيه أيضا أثر الخط العبري القديم وقد كتبت به كتب تفاسير دينية كثيرة ويستعمل الإسرائيليون الآن في العصر الحديث طريقة أخرى في الكتابة تعرف باسم خط اليد ويقتصر استعمالها على الأمور الشخصية فقط .

الفهرس

رقم الصفحة	الموضوع
٣	المقدمة
٩	الأبجدية
٢٠	حروف بجد كفت
٢٣	السكون
٢٦	المقاطع
٢٨	النبر
٣٠	المبيق
٣١	المقيف
٣٢	الفتحة المسروقة
٣٢	آداة المفعولية
٣٣	التعريف
٤٠	أسماء الإشارة
٤٣	اسم الموصول
٤٥	الشدة
٤٩	حروف الحلق
٥١	حروف النسب
٥٤	واو العطف
٥٧	واو القلب
٥٩	الاسم

الموضوع	رقم الصفحة
المفرد	٦٤
المثنى	٦٤
الجمع	٦٧
الإضافة	٧٢
الصفة	٧٨
الاستفهام	٨٦
الضمائر	٨٩
اتصال الضمائر بالحروف والظروف	٩٢
العدد	٩٦
امتحانات	١٠٥
الفعل	١١٢
صيغ الفعل	١١٤
الأفعال السالبة	١١٧
الأفعال السالبة من حروف الحلق	١١٧
النصوص	١٣٤

الحروف الهجائية האותיות

الحرف العربي	الحرف العبري المطبع	الحرف العبري اليمنى	نطق الحرف	القيمة العلمية
א	א	א	אָלף	١
ב	ב, בּ	ב-בּ	בית, בית	٢
ג	ג	ג	גִּמְלָל	٣
ד	ד	ד	דָּלֶת	٤
ה	ה	ה	הָא	٥
ו	ו	ו	וָו	٦
ז	ז	ז	זָזַן	٧
ח	ח	ח	חֵית	٨
ט	ט	ט	טֵית	٩
י	י	י	יָד א, יָד	١٠
כ	כּ-כּ כּ	כּ-כּ כּ	כּ, כּ	٢٠

ל	ל	/	למד	٣٠
מ	מ-ם	מ-נ	מם	٤٠
נ	נ-ן	ן-י	נין	٥٠
סמך	ס	ס	סמך	٦٠
ע	ע	ע	עין	٧٠
פ	פ-פ	פ-פ	פפ, פפ	٨٠
צ	צ-צ	צ-צ	צדי	٩٠
ק	ק	ק	קוף, קוף	١٠٠
ר	ר	ר	ריש	٢٠٠
ש	ש	ש	שין	٣٠٠
ס	ש	ש	שין	--
ת	ת	ת	תו	٤٠٠

ملاحظات على الأبجدية العبرية :

- تتكون الأبجدية العبرية من اثنين وعشرين حرفا حيث إن العلماء يعتبرون حرفي الشين لا والسين لا حرفا واحدا.

- تكتب الأبجدية من اليمين إلى اليسار كالعربية .
 - تكتب العبرية منفصلة وغير متصلة (غير مشبكة)، مثل : אב
 - تشبه الأبجدية العبرية الأبجدية العربية فى النطق إلى حد كبير .
 - تسهلا لحفظ الأبجدية العبرية يتم تجميعها فى كلمات على النحو التالى :
- (أبجد . هوز . حطى . كلمن . سعفص . قرشت)
- لكل حرف من الأبجدية قيمة عددية فمن حرف الألف حتى حرف الطاء ترمز إلى الأحاد ومن حرف الياء حتى الصاد يرمز إلى العشرات ومن حرف القاف حتى التاء يرمز إلى المئات حتى عدد ٤٠٠ . ويتم التعبير عن الأعداد المركبة بضم العشرات إلى الأحاد ، مثل ١٣ يكون א"ב، و٨٦ يكون ז"ו ١٥ و ٩٩ לא"ט
 - وإذا كان العدد يزيد عن ٤٠٠ فيتم إضافة حروف المئات إلى بعضها للحصول على العدد المطلوب مثل العدد ٧٠٠ يعبر عنه ב'אלף (٣٠٠+٤٠٠) . وإذا كان العدد يحتوى على مئات وعشرات وأحاد فتتبع نفس الطريقة السابقة مثل ٤٤٤ يعبر عنه ב'ממ"ד (٤٠٠+٤٠+٤)
 - هناك خمسة حروف فى الأبجدية العبرية يتغير شكلها إذا وقعت فى أواخر الكلمات وهذه الحروف تجمع فى كلمة (كم صنف):

الحرف	أول الكلمة ووسطها	آخر الكلمة
כ	ב	ט
מ	מ	ם
נ	נ	ן

ف	פ	ף
ص	צ	ץ

- يلاحظ التشابه الشديد بين بعض الحروف عند الكتابة وخصلة الحروف التالية :

א < א , ד < ד , ה < ח < ת , ו < ו , פ < פ , צ < צ

- ينطق حرف الواو في العبرية الحديثة فاف ، كما ينطق حرف الصلا تسلاي

- أضيفت في العبرية الحديثة بعض العلامات إلى حروف موجودة في العبرية لنطقها

نطقا أجنبيا غير موجود في العبرية ، مثل :

ח' ينطق خ ח'ליל خليل

לא' ينطق غ לא'אז' غازي

ג' ينطق ج (مثل الجيم المعطشة في العربية) ג'מיל جميل . كما ينطق مثل

حرف G في اللغة الإنجليزية مثل : ג'ג'ג' جورج

ז' ينطق مثل J في الإنجليزية مثل : ז'אז' جاك

צ' ينطق مثل CH مثل צ'א-צ'א' على الفور ، بسرعة متناهية

- مخارج الحروف : تنقسم مخارج الحروف في العبرية إلى :

- حلقية א, ה, ח, ע

- شفوية ב, ו, מ, פ

- حنكية ג, ד, פ, ק

- أسنانية ז, ט, צ, ש

- لسانية ד, ט, ל, נ, ת, ר

تدريب على الحروف :

- حول الحروف الآتية إلى أرقام :

ג , י , כ"ה , ל"א , ע"ז , ק"א , תר"ב

- حول الأرقام إلى حروف :

٦ ، ٨ ، ١٢ ، ٣٤ ، ٤٥ ، ١١٠ ، ٤٢٠ ، ٧٥٣

- اكتب عشر أسماء تشمل جميع الحروف العبرية

الحركات הקודמות

من المعروف أن الحرف بمفرده عبارة عن حرف صامت لا يمكن النطق به ، ولكي نستطيع نطقه لابد له من حركة تصاحبه تخرجه من حيز الصمت إلى حيز النطق. وهذه الحركة هي العلامة أو الإشارة الصوتية لمقاطع الكلمة ، لذلك يطلق عليها الحركات الصوتية .

وعن طريق تلك الحركات يستطيع القارئ أو السامع التمييز بين العديد من الكلمات من حيث المعنى . وتحتوي اللغة العبرية على حركات الفتح والكسر والإمالة والضم والسكون وتعرف هذه الحركات بالحركات البسيطة، كما تحتوي على حركات مركبة

الحركات البسيطة :

تقسم الحركات البسيطة نوعين: نوع طويل ونوع قصير. وتستغرق الحركات الطويلة عند نطقها وقتاً أطول من الوقت الذي تستغرقه الحركات القصيرة . وفيما يلي نوضح تفصيل نظام هذه الحركات .

أولاً : الفتح :

ينقسم الفتح في العبرية إلى فتح قصير وفتح طويل

١ - حركة الفتح القصير : وتسمى بالعبرية פתח وتفتح وعلامتها عبارة عن

شرطة أفقية (-) وتوضع هذه العلامة تحت الحرف المراد تشكيله . وهي تنطق كنطق الفتحة في اللغة العربية .

נח	عيد	נל	شاب	פתח	تحت
נב	ظهر	נב	بنت	נב	سقف
נב	كف	נב	موجة	נב	حديقة

٢- **حركة الفتح الطويلة** : وتسمى بالعبرية **קמץ** قامةص ، وعلامتها عبارة عن إشارة مثل حرف (T) في اللغة الإنجليزية . وتوضع هذه العلامة تحت الحرف المراد تشكيله ، وتنطق مثل ألف المد في اللغة العربية .

אב	أب	ר	غريب	ק	لحية
ח	أخ	מ	وجد	ב	حليب
ק	قام	ש	هناك	ג	جاء
ז	تحرك	ב	بقرة	ד	يد

لاحظ الفرق في النطق بين الفتح القصير والطويل من خلال الأمثلة التالية :

אבא אבי חנה חנא חיל جنلى טיט طيار
 לבר عبر למד درس שמר حرس

ثانيا : الكسر :

ينقسم الكسر في العبرية إلى كسر قصير وكسر طويل .

١- **حركة الكسر القصير** : وتسمى بالعبرية **קריק** حيرق . وعلامتها عبارة عن نقطة (.) توضع أسفل الحرف المراد تشكيله ، ونطقها مثل نطق الكسرة في اللغة العربية .

أمثلة :

לם	مح	מ	من	מ	مياه
ם	إذا ، لو	א	فلاح	ל	عين

٢- **حركة الكسر الطويل** :

ويسمى بالعبرية **קריק** (حيرق جادول) وعلامتها عبارة عن نقطة (.) توضع أسفل الحرف المراد تشكيله (متبوعة بحرف ' ياء . وتقابل ياء المد في اللغة العربية . وهي أطول في النطق من الكسر القصيرة
 أمثلة :

עיר	مدينة	איש	رجل	פיל	فيل
שיר	نشيد	גיר	طباشير	גיל	فرحة
כיס	جيب	קיר	حائط	סיר	قارب

ثالثا : الإمالة .

تنقسم الإمالة في العبرية إلى إمالة قصيرة وإمالة طويلة .

١ - الإمالة القصيرة : وتسمى بالعبرية **פגול** سيجول وعلامتها عبارة عن ثلاث

نقاط على شكل مثلث مقلوب (.) وتوضع أسفل الحرف المراد تحريكه .

שמש	شمس	מלך	ملك	כרם	كرم
ורד	وردة	עבד	عبد	באב	باب
רגל	رجل	כסף	مال، فضة		

٢ - الإمالة الطويلة :

وتسمى بالعبرية **לאיך** تسيرى وعلامتها عبارة عن نقطتين أفقيتين (..) وتوضع

أسفل الحرف المراد تحريكه ، وهي أطول في النطق من الإمالة القصيرة .

שם	اسم	נר	شمعة	אל	إله
בן	ابن	כן	نعم	עש	عش
אם	أم	לב	قلب	שן	سن

لاحظ الفرق في النطق بين حركات الإمالة في الأمثلة الآتية:

ספר كتاب **לשם** حقل

رابعا : حركات الضم :

تحتوى اللغة العبرية على نوعين من الضم ، فيوجد ضم مغلق (مشبع) وضم

مفتوح (محل)، ولكل نوع منهما فيه القصير والطويل .

أ - الضم المقفول : ويسمى هذا النوع من الضم الضم المقفول أو المغلق أو

الصريح أو المشبع. وينقسم إلى قصير وطويل .

١ - حركة الضم المقفول القصير: وتسمى بالعبرية **פגול** القبوتس، وعلامتها

عبارة عن ثلاث نقاط مائلة إلى اليمين (.) وتوضع أسفل الحرف المراد تشكيله.

סלם	سلم	שלח	منضدة
ספר	سكر	לפה	كعكة

٢ - حركة الضم المغلق الطويل : وتسمى بالعبرية שו"ו الطويلة شوروو ، وهى عبارة عن حرف واو داخله نقطة ويوضع على يسار الحرف المراد تشكيله.

שוק	سوق	שמור	محفوظ	פול	فول
סוס	حصان	ספר	مجتهد	ספר	موقد
לול		לול			

ب - الضم المفتوح : ويطلق عليه أيضا الضم الممل وينقسم إلى قصير وطويل .

١ - حركة الضم المفتوح القصيرة: وتسمى بالعبرية الحولم قطان وهى عبارة عن نقطة على يسار الحرف المراد تشكيله (')

אירח	ضيف	בקר	صباح	אכל	طعام
חשך	ظلام	חמר	حادة	דב	دب
חש	شهر	לא	لا		

٢ - حركة الضم المفتوح الطويلة: وتسمى بالعبرية حولم وعلامتها عبارة عن حرف الواو وفوقه نقطة (١) وتوضع على يسار الحرف المراد تشكيله .

אור	نور	יום	شور	טוב	طيب
שלום	سلام	עולם	عالم	טוב	طيب

القامئس حاطوف קמץ חטף

القامئس حاطوف هى القامئس قاطن عندما تنطق نطقا شبيها بضم مفتوح ، ويكون ذلك فى الحالات التالية :

١ - إذا جاء بعدها سكون تام ، مثل :

קרבועם يربعام ، כל חכמה

٢ - القامئس قبل المقيف ، مثل :

כל-זה كل هذا ، מפ-בני-קדם من كل أبناء المشرق .

٣ - إذا أتى القامئس قبل التشديد الثقيل ، مثل :

לא יאל עוזיניל

٤ - الأفعال المضارعة المضاعفة بعد دخول واو القلب عليها، مثل :

סבב תגול יסב ייסיב

٥ - الفعل الأجوف في المضارع بعد دخول واو القلب عليه ، مثل :

לם وضع ישים יישים ، קם قام יקים ייקם

ثانيا : الحركات المركبة

لاتقبل حروف الحلق (א-ח-ח-לא ، وحرف الرءأ أحيانا)السكون، وإذا ما اقتضت ضرورة تشكيلها بالسكون فإنها تشكل بالسكون المركب المصحوب بحركة ، وأنواعه كالتالى:

١- חטף פתח حاطف باتح : وهو عبارة عن سكون مع الفتحة القصيرة ، وعلامته (_) ويوضع أسفل الحرف، وينطق الحرف المشكل به وكأنه محرك بالفتحة القصيرة .

אני أنا יעלה يعلو יבונה يعمل
חלום حلم חליפה بطة חגורה حزام

٢- חטף קמץ حاطف قامتش : وهو عبارة عن سكون مع الفتحة الطويلة ، وعلامته (׀) ويوضع أسفل الحرف، وينطق الحرف المشكل به وكأنه محرك بالضممة الممالة(المفتوحة) .

אניה باخرة צהרים ظهر
חדשים شهور חלי مرض

٣- חטף סגול حاطف سيجول: : وهو عبارة عن سكون مع الإمالة القصيرة ، وعلامته (׀) ويوضع أسفل الحرف، وينطق الحرف المشكل به وكأنه محرك بالإمالة القصيرة .

אמת حقيقة נאמן مخلص אלהים الرب

ملاحظات:

- تعامل الحركات المركبة معاملة الحركة المختلصة، أى تكون شبه حركة سواء أكانت مكان سكون متحرك أم سكون تام.

- تكتب جميع الحركات أسفل الحرف المراد تحريكه ماعدا حركة الشوروق (ו) والحولم (ח) فإنهما تكتبان على يسار الحرف
- إذا كان الحرف المحرك بالحولم (ח) هو الواو (ו) فإن الحركة توضع فوق الواو وليس على يساره . مثل וַוֹ נָנָב أو וַנָּב .
- ٣- إذا كان الحرف المشكل بالحولم هو السين (ס) نكتفى بوضع نقطة واحدة فقط ولانضع نقطتين. مثل סַסִּי אֵאֵר
- ٤- إذا كان الحرف الذى يسبق حرف الشين (ש) مشكل بالحولم (ח) فتكتب نقطة واحدة فقط. مثل: מַשֶּׁה מוֹסִי
- عندما تكون حروف א, ה, ו, י, א, ה, ו, י غير منطوقة فإنها تستخدم كمد للحركة السابقة. وتعرف فى هذه الحالة باسم אִמּוֹת הַקְרִיָּאָה أمهات القراءة ، حروف العلة ، مثل :

מִצָּאָה وجد ראשון أول עיר مدينة היכל זה هذا
تدريب : اقرأ ما يلى

ראש رأس אף أنف אָזן أذن פה فم יד يد
רגל قدم שפה شفة בטן بطن כף كف לַיַּן عين
בן ابن בת ابنة בעל زوج אשה زوجة
אם أم אב أب דוד عم דודה عمة
אחיני ابن الاخ אחינית بنت الاخت
ארץ أرض שמים سماء שמש شمس נהר نهر
ים ים כוכב كوكب

حروف בجد كفت בגב כפת

هناك ستة حروف فى العبرية لها نطقان وجمعت هذه الحروف فى مقطعى بجد كفت בגב כפת. حالة النطق الأولى لها - نطق شديد - والثانية نطق خفيف

الحروف	النطق الشديد	النطق الخفيف
ב	ب	ف مثل حرف v فى الانجليزية
ג	ج	غ
ד	د	ذ
כ	ك	خ
פ	بيه p	ف
ת	ت	ث

ينطق الحرف نطقا شديدا فى الحالات الآتية

١ - إذا ما وقع فى أول الكلمة مثل :

כלב	كلب	ביל	فيل
בגד	ملبس	בגד	فلقل

٢ - إذا ما وقع فى أول المقطع ، أى بعد سكون تام مثل :

אכלב	سأرتلى	כתב	سيكتب
קפץ	سيقفز	בקר	سيقصر

٣ - إذا كان الحرف مشددا مثل בלבי

وينطق الحرف نطقا خفيفا فى الحالات التالية :

١ - إذا وقع الحرف فى نهاية الكلمة مثل :

לָרַב מִסֵּא אָב אָב

יִשְׁכַּב יִצְחָק אָנֹף

٢- إذا ما وقع الحرف بعد مكون متحرك مثل :

בָּרָא לָבָא صنبور - لصنبور

בֵּית-הַסֵּפֶר בֵּית-הַסֵּפֶר المدرسة - فى المدرسة

٣- اذا ما وقع الحرف بعد مقطع محرك بحركة طويلة مثل :

לָבַשׁ אֲרָטָל אָכַל אָכַל בִּנְדִיקָה

רִיחַ טִיב סִפֵּר כָּתַב

ملاحظات :

- إذا جاءت حروف مجدد كفت بعد كلمة تنتهى بأحد الحروف الآتية א, ה, ו, י فإنها غالبا تكون غير منقوطة ، مثل :

בֵּן בֵּיתוֹ אָב-עַל-פִּי יוֹ ومع ذلك

- أهملت العبرية الحديثة نطق ثلاثة حروف نطقا خفيفا وهي א, ת, ו وأصبحت

تنطق نطقا شديدا فقط. أما حروف ב, כ, פ فتتنطق عليها القواعد

- علامة النطق الشديد فى هذه الحروف وجود شلة داخل الحرف.

תדריב : אקרא אלכלמא לאתיה , מע תוציח נطق חروف בגד כפת

לב	قلب	עכבר	فأر	מזכר	بائع
מכונת	سيارة	ברכה	بركة	עבר	عبر
טוב	طيب				

- ضع شلة (نقطة) داخل حروف בגד כפת إذا اقتضت الضرورة :

- כל ילדי כפה ח' נאספו מסביב למכונת מגן דוד
אדם, והביטו בעצב כיצד מעלים לתוכה אלנקה ובה
אימן חברים

- הוא ישכב כמה שבועות בבית החולים כשרגלו נתונה
בגבס, זמן רב לא יוכל להשתתף אתנו במשחקים,
בריצה ואולי גם בהליכה

السكون שׁוֹן

السكون فى العبرية عبارة عن نقطتين متعلمدين توضعان أسفل الحرف () للدلالة على تسكينه. أما موضع السكون فهو :

أ- فى بداية الكلمة ، مثل : לַמִּדְבָּר דָּרַסְתָּ

ب- فى داخل الكلمة ، مثل :

תְּלַמִּיד תְּלִמִּיד תִּלְמִיד יִלְמְדוּ יִלְמְדוּ יִלְמְדוּ יִלְמְדוּ יִלְמְדוּ

ج- فى نهاية الكلمة ، فى الحالات التالية :

١- تحت الحرفين التاء ת والكاف כ مثل : אַתָּה אַתָּה אַתָּה אַתָּה אַתָּה

٢- إذا كانت الكلمة منتهية بحرفين ساكنين ، مثل : יִבְרָכְךָ נֶפֶט

وينقسم السكون الى نوعين :

الأول :- السكون التام שׁוֹן תָּ : ويدعى تام لأنه ساكن فى نطقه ، ويكون فى المواضع التالية:

١- فى آخر الكلمة إلا أنه لا يظهر فى الكتابة إلا فى حرفى الكاف כ والتاء ת ، مثل :

אַתָּה אַתָּה אַתָּה אַתָּה אַתָּה

٢- السكون الأول من ساكنين متتابعين فى وسط الكلمة ، مثل :

יִלְמְדוּ יִלְמְדוּ יִלְמְדוּ יִלְמְדוּ יִלְמְדוּ

٣- السكون الواقع بعد حركة صغيرة ، مثل :

חֶשְׁבֹן חֶשְׁבֹן חֶשְׁבֹן חֶשְׁבֹן חֶשְׁבֹן

٤- السكون الواقع فى نهاية المقطع ، مثل:

אָכְתָב أكتب

الثانى : - السكون المتحرك **אָפֵא** **אָפֵא** : ويدعى متحرك لأنه ينطق نطقا مخطوفا كما لو كان حركة مخطوفة . ويكون فى المواضع الآتية :

١ - أول الكلمة ، مثل :

אָפֵא	صورة	אָפֵא	ورقة
אָפֵא	استيراد	אָפֵא	تصدير

٢ - السكون الثانى من ساكنين متتابعين فى وسط الكلمة ، مثل :

אָכְתָבוּ يكتبون **אָפֵא** الإنجليزية

٣ - بعد حركة طويلة ، مثل :

אָכְתָבוּ يدرسون **אָכְתָבוּ** أكلت

٤ - إذا وقع تحت حرف مشدد ، مثل :

אָכְתָבוּ درس **אָכְתָבוּ** تحدثوا

٥ - إذا جاء السكون تحت حرف وتلاه نفس الحرف فى كلمة واحدة ، مثل :

אָכְתָבוּ يتجولون **אָכְתָבוּ** يصلون

تدريب :

- ضع خط تحت كل حرف محرك بسكون تام وخطين تحت كل حرف محرك بسكون متحرك .

מִחְפָּרַת, יְכַתְּבוּ, יִלְדָּה, מַלְכָּה, אֶת כְּתָבְךָ, יְדַבְּרִי

كراسة ، سيكتبون ، طفلة ، ملكة ، أنت كتبت ، تحدثي

- بين نوع السكون .

אֲנִי סְטוּדֵנט בְּאוּנִיבֶרְסִיטָה

אֲנִי חֲנוּ לִזְמַנִּים עִבְרִית

הֵם יְכַתְּבוּ אֶת הַשְּׁעוֹר בְּבֵית

הַיִּלָּדִים קוֹטְפִים אֶת הַפָּרָחִים, וְזֹאת הַתְּנֵהוּגוֹת לֹא טוֹבָה

- أنا طالب في الجامعة

- نحن نتعلم العبرية

- سيكتبون الدرس في البيت

- يقطف الأطفال الزهور ، وهذا سلوك سيئ .

المقطع חֶפְזָה

كل حرف متحرك بحركة واحدة أو كل مجموعة من الحروف بحركة واحدة واحدة تسمى مقطعا. وتحسب عدد مقاطع الكلمة بعدد حركاتها ، مع الأخذ في الاعتبار أن السكون والشدة والحركات المخطوفة لا تعد حركات كما أن الفتحة المسروقة لا تعد في عدد المقاطع .

وهناك كلمات من مقطع واحد ، مثل :

אָב أب סל سلة קול صوت שיר نشيد

وهذه الكلمات تتكون من حركة واحدة ومقطع واحد .

- وهناك كلمات تتكون من مقطعين ، مثل :

סֵפֶר	كتاب	حركتين	مقطعين (ס-פֶר)
עֵדוּן	سحابة	"	" (ע-דוּן)
מִגְדָּל	برج	"	" (מ-גְדָּל)
מִבְרֶק	برقية	"	" (מ-בְרֶק)

وهناك كلمات تتكون من ثلاثة مقاطع ، مثل :

תְּלִמִידָה	تلميذة	ثلاث حركات	ثلاثة مقاطع (ת-ל-מִידָה)
מַפְעֵלִים	مصانع	"	" (מ-פ-עֵלִים)
יִשְׂרָאֵל	إسرائيل	"	" (י-ש-רָאֵל)

أنواع المقاطع : تنقسم المقاطع إلى نوعين وهما :

١ - المقطع المفتوح أو البسيط : وهو الذي لا ينتهي بسكون تام أو شدة ثقيلة ،

وينتهي بحركة، أو بمعنى آخر المقطع الذي يتلوه حركة، مثل :

ק-ך-א-נו قرأنا א-ב-י-ה أبيتك

פ-רה بقرة י-ו-מ-י يومى

٢ - المقطع المغلق أو المركب : وهو المقطع المنتهى بسكون تام أو شلة ثقيلة ، أو بمعنى

آخر الحرف المحرك بحركة ما يتلوها حرف ساكن أو حرف مشدد ، مثل :

הַלְבִּישׁ (הֶל-בִּישׁ) ألبس מַחְבֶּרֶת (מַח-בֶּ-רֶת) كراسة

בְּקוֹר (בֶּק-קוֹר) زيارة

والمقطع الثانى من كلمة רַחֵל (רַ-חֵל) والمقطع الأول من كلمة בְּלָהָה

(בֶּל-הָה)

تدريب :

قسم الكلمات الآتية إلى مقاطع وحدد عندها ونوعها :

שָׁבוּעַ أسبوع ، אֶנְחֵנוּ نحن ، לוח لوح ، מוֹרְנוּ معلمنا ،

מִטָּה سرير ، תְּפִלָּה صلاة ، מִדְּלִיק יوقد ، תְּנוּרַת فرن

النبر הַנְּבִירָה

النبر هو التركيز على مقطع معين من مقاطع الكلمة لإبراز وتوضيح نطقا حتى يكون أكثر وضوحا فى أذن السمع. ويلعب النبر دورا رئيسيا فى اللغة العبرية فقد يتسبب فى إطالة الحركات أو تقصيرها كما أنه قد يؤدى إلى تغيير معنى الكلمة. ويرمز للمقطع المنبور برأس سهم متجه لليسار يوضع أعلى الحرف (<). وقد تكون هذه العلامة خطأ عموديا صغيرا يوضع تحت المقطع المنبور (,) وخصلة مع الأسماء السيجولية التى تكون نبرتها من أسفل غالبا، وتسمى هذه النبرة الفرعية بالمشج .

وقاعدة النبر الأساسية فى العبرية هى أن الكلمة الواحدة سواء أكانت اسما أم فعلا لا تقبل سوى نبرة رئيسية واحدة.

- ويقع النبر فى العبرية غالبا على المقطع الأخير من الكلمة ويسمى **מְלִיץ** ، مثل:

ذهب	לָשָׁה	صنع	זָהָב
رقم	אַבְרָהָם	أبراهام	מִסְפָּר

- كما يأتى النبر أحيانا على المقطع قبل الأخير ويسمى **מְלִיץ** ، مثل:

مليس	מֶלֶךְ	ملك	בְּלִיָּה
------	--------	-----	-----------

- وللنبر أهمية بالغة فى العبرية إذ يغير موقع النبر من معنى الكلمة : فالكلمة

בָּנָה إذا كان النبر على صدرها **בָּ** كان معناها : بنا ، وإذا كان على عجزها **הָ** كان معناها بنوا .

والكلمة **לָנָה** إذا كان النبر على صدرها **לָ** كان معناها : لنا ، وإذا كان على عجزها **הָ** كان معناها باقوا .

- وتجدر الإشارة إلى أن هنالك أنواع كثيرة من النبر تستعمل في قراءات العهد القديم .

تدريب

- حدد موقع النبر

סֵפֶר כְּתָב , שְׁעָה סָעָה מִרְפָּסֶת שְׂרָפָה (בלקונה) יַעֲרֹבֵי, כְּתָבָת

عنوان

הַבֵּית יָפָה מְאֹד
קֹהִיר לֵיר יָפָה
הַגֶּשֶׁם יֵרֵד מִן הַשָּׁמַיִם
הַרְשֵׁת שֶׁל הַדִּיג מְלֵאָה

المنزل جميل جدا

القاهرة مدينة جميلة .

يسقط المطر من السماء

شبكة الصيد ممتلئة

المبيق מפיק

لا تنطق الهاء الواقعة فى نهاية الكلمة ، وهى فى هذا الوضع لاتعتبر صامتا ، بل امتداد للحركة السابقة مثل : **רָאָה** رأى ، **קָנָה** اشترى ، امتلك . لكنها تنطق أحيانا وتكون بذلك صامتا ، وفى هذه الحالة يوضع فى داخلها نقطة ، وتسمى هذه النقطة مبيق ، بمعنى مخرج ، وهذا يعنى إخراجها للنطق . وتنطق فى هذه الحالة كأنها مشكلة بالسكون التام . ويأتى المبيق فى الحالات الآتية :

- مجموعة الأفعال المنتهية بهاء أصلية ، مثل :

קָבַה	ارتفع ، علا	פָּמַה	اشتهى
תָּמַה	تعجب	תָּמַמַה	تأنى وتوانى

- تأتى فى ضمير المفعول العائد على المفردة الغائبة ، مثل :

קָטַלְתָּהּ قتلتها

- فى هاء لفظ الجلالة : **יְהוָה**

- فى هاء ضمير المضاف إليه العائدة على المفردة الغائبة ، مثل :

תִּיקָה	حقيبتها	חִבְרָתָה	صديقتها
אִמָּה	أمها	אֲבִיהָ	أبيها

المقيف מקף

هو عبارة عن خط أفقى صغير يوضع بين كلمتين أو عدة كلمات للدلالة على ارتباط الكلمات ببعضها ، وهو شائع فى العهد القديم، وفى أساليب الإضافة.

בֵּית-סֵפֶר مدرسة .

وقد يؤدى المقيف فى أغلب الأحيان إلى تغيير فى مواضع النبر ، كما يؤدى إلى تغيير فى الحركات، مثل :

אֶת < אֶת-כָּל

כָּל < כָּל-יּוֹם

כָּתַב < כָּתַב-זֶאת

יָבֵעִיר < יָבֵעִיר-אֵשׁ

وتستخدم العبرية الحديثة المقيف كثيرا ، مثل:

תּוֹרַת-הַטִּבַּע علم الطبيعة

תּלְמוּד-תּוֹרָה دراسة التوراة

الفتحة المسروقة פתח גנבה

إذا كان آخر حرف من حروف الكلمة هو الهاء أو الحاء أو العين مسبوقا بحركة من حركات الكسر، فيشكل هذا الحرف بالفتحة القصيرة التي تلفظ قبل الحرف على ياء تقديرية مثل ילא صديق (تنطق بالعبرية رياح)، יריئة رائحة (تنطق بالعبرية رياح). أما إذا كانت مسبوقة بحركة من حركات الضم فتتلفظ قبل الحرف كذلك ولكن على واو تقديرية مثل ילוח (تنطق بالعبرية لواح)، יקראו (تنطق بالعبرية كارواع)، יגבה (تنطق بالعبرية جافوه). ملحوظة :

تلفظ هذه الحروف وكأنه سرق منها حرف الألف א واستقر على الفتح وتلفظ على النحو التالي : ילא سماع تلفظ هكذا ילאא , יגבה مرتفع وتلفظ هكذا יגבה .

أداة المفعولية

تستعمل اللغة العبرية الأداة את أمام المفعول به المعروف . وتشكل أداة المفعولية بالتسيري את إذا كانت في حالة الإطلاق ، أما إذا اتصلت أداة المفعولية به عن طريق الشرطة الأفقية التي تسمى مقيف فإن الألف تتغير حركتها إلى سيجول فتصبح את ، مثل :

הילד כתב את השעור كتب الولد الدرس

ברא אלהים את השמים خلق الله السموات

لاحظ الفرق بين את في الجملة الأولى ואת في الجملة الثانية

التعريف فى العبرية ה' הַיְדוּעַה

أداة التعريف فى العبرية هى الهاء ה' ويعتقد أن أصلها הל' أو ה' ثم حذفت اللام أو النون بمرور الزمن وبقيت الهاء فقط ، ويعوض عن هذا الحذف بتشديد أول حرف من الكلمة التى تدخل عليها هاء التعريف إذ لم يكن حرفا حلقيا أو الرء.

والتشكيل الأساسى لهاء التعريف هو الفتحة القصيرة ، الباتح (_) ، مع تشديد الحرف الأول مثل:

הסוס الحصان המלך الملك

הגדול الكبير הקטן الصغير

أما إذا دخلت هاء التعريف على كلمة مبدؤة بأحد حروف الحلق أو حرف الرء وهى بطبيعتها لا تقبل التشديد فيكون تشكيلها طبقا للقواعد التالية :

١ - تشكل بالقامتص (ה) فى الحالات الآتية :

أ - إذا دخلت على كلمة مبدؤة بحرف الألف א' أو حرف الرء ר' أيا كان

تشكيلهما.

האביב الصيف האיש الرجل

הרגל القدم הראש الرأس

ب - إذا دخلت على كلمة مبدؤة بحرف العين ע' غير المشكلة بالقامتص

העולם العالم העוף الطائر

העיר المدينة העין العين

ج - إذا دخلت على كلمة مبدؤة بحرف العين لا أو الهاء ה المشكلين بالقامئس ومنبور.

הַיָּבִיט سحابة

لاحظ أن القامئس هو عوضا عن التشديد .

٢- تشكل هاء التعريف بالسيجول (י) في الحالات الآتية :

أ - عندما تدخل على كلمة مبدؤة بحرف الهاء ה وحرف العين لا المشكلين بالقامئس غير المنبور .

הַעֲשִׂיר الغنى

הָעֲנִי الفقير

הָעֶבֶר السحاب

הַהָרִים الجبل

ب - عندما تدخل على كلمة مبدؤة بحرف الحاء ח المشكل بالقامئس أو الحاطف قامئس.

הַחֲכָם الحكيم

הַחֲלָב الحليب

הַחֲדָשִׁים الشهور

والسيجول هنا عوضا عن التشديد وخصص التشكيل بالسيجول ليحول بين تتابع الباتح مع القامئس.

٣ - تشكيل هاء التعريف بالباتح ولايشدد الحرف الذى يليها إذا دخلت على كلمة مبدؤة بحرف ה الهاء أو ח الحاء والمشكلين بحركة غير القامئس .

הַחֹרֶת الثقب

הַהֹרִים الوالدان

הַחַיִּים الحية

הַהִיד صدى الصوت

ملاحظات على هاء التعريف :

١ - يتغير تشكيل بعض الكلمات عند دخول هاء التعريف عليها ، مثل :

אַרץ	הָאָרֶץ	الأرض	עֵם	הָעָם	الشعب
חג	הַחַג	العيد	הָר	הַהָר	الجبل
פֶּר	הַפֶּר	الثور	אָרוֹן	הָאָרוֹן	الصندوق

- إذا دخلت هاء التعريف على كلمة مبدؤة بسكون متحرك وبخلفة مع حرف الياء والميم فتحذف الشدة .

הַיְלָדִים	الأولاد	הַיְבוּא	الاستيراد
הַמְשׁוֹרֵר	الشاعر	הַמְרַגְלִים	الجواسيس

وإذا كان الحرف الذى يلى الياء الساكنة الهاء أو الواو يظهر التشديد ، مثل :

הַיְהוּדִים	اليهود	הַיּוֹנִים	اليونانيون
-------------	--------	------------	------------

- لاتوضع الشدة بعد هاء التعريف فى الكلمات المعبرنة ، مثل :

הַפְּקוּלָטָה	الكلية	הַכְּמִיָּה	الكيمياء
---------------	--------	-------------	----------

- لاتدخل هاء التعريف على أسماء البلاد و المدن أو أسماء الأعلام ، ولكنها تدخل على أسماء الأنهار والجبال، مثل:

יִשְׂרָאֵל	إسرائيل	אַחֲמֵד	أحمد
------------	---------	---------	------

הַנִּילוֹס	نهر النيل	הַכְּרֵמֶל	جبل الكرمل
------------	-----------	------------	------------

- هناك أسماء معرفة دون استخدام أداة التعريف ، مثل :

תְּהוֹם	الغمر أو الدرك الأسفل	תֵּבֵל	الكون
---------	-----------------------	--------	-------

שָׂאוֹל	عالم الموتى أو الهاوية
---------	------------------------

- عندما تدخل هاء التعريف على الزمن فإنها تحل محل اسم الإشارة، مثل :

הָעֶרֶב هذا المساء הַשָּׁנָה هذه السنة

הַשָּׁבוּעַ هذا الاسبوع הַיּוֹם هذا الاسبوع

- إذا دخلت هاء التعريف على الضمائر المنفصلة الخاصة بالغائب والغائبة والغائبين والغائبات فلا تطبق القواعد السابقة ولكن تشكل هاء التعريف بالقامتس مع الجمع ، والباتح مع المفرد، مثل :

הָהוּא ذلك הֵיאָה تلك

הָהֵם أولئك (للذكور) הֵהֶן أولئك (للإناث)

- تحل هاء التعريف محل اسم الموصول إذا دخلت على اسم الفاعل ، مثل :

הַפּוֹתֵב الذي يكتب

הָאִישׁ הַשּׁוֹמֵר אֶת הַגֶּן الرجل الذي يحرس الحديقة

- فى الأسماء المركبة من مقطعين تدخل هاء التعريف على المقطع الثانى، مثل:

בֵּית-הַסֵּפֶר المدرسة בֵּית-הַפֶּלֶא السجن

בֵּית-הַחֲזָלִים المستشفى מִזֶּג-הָאֲוִיר الطقس

- إذا دخل أحد حروف النسب على كلمة معرفة تحذف هاء التعريف ويحل محلها

الحرف الداخلى عليها ويأخذ تشكيل هاء التعريف المحذوفة ، مثل:

הַבֵּית البيت לַבֵּית إلى البيت

הָאָרֶץ الأرض בָּאָרֶץ فى الأرض

הַחֲכָם الحكيم בְּחָכָם كالحكيم

هاء المكانية :

فى بعض الأحيان تأتى هاء المكانية (الاتجه) بدلا من حروف النسب بمعنى إلى
فنعول :

חֵזַר הַבֵּיתָה علا إلى البيت פָּנָה צָפוֹנָה اتجه إلى الشمال

תרגיל

👉 נקד את ה הידיעה **شكل** **هـ** التعريف :

(الحصان الجميل ملكي)	הסוס היפה הוא שלי
(الابن الصغير أخى)	הבן הקטן הוא אחי
(يوسف اشترى الكتاب الكبير)	יוסף קנה את הספר הגדול
(هو الأول بين التلاميذ)	הוא הראשון בין התלמידים
(غادر القطار القاهرة)	הרכבת נסעה מקהיר

👉 הכנס ונקד את ה הידיעה **أدخل** **هـ** التعريف **وشكلها** :

- יהודים - ספר - חיות - רחוב - זאב - אהוב - אדם - חתן - היכל
 - ארץ - חג - אריה - הנשיא נהג את עם - חכם עיניו בראשו
 - בית ספר - עז - הם - השכלה - רגל - הר - הרים - קיץ
נקד את ה הידיעה :

העני החלש - העיר העתיקה - העליה השניה - האור והחושך
 האדון והאדונים - המעשה האיום - האחות העליזה -
 הלילה והיום - האסיר העצור - החלום הכוזב - הערוצים הצרים
 קצה הגבול - התכמה הרבה - הילד התרוץ.

נקד את ה הידיעה:

החלי נשל החולה אינו חמור (مرض المريض ليس خطيرا)
הקר גבוה (الجبل عالى)
העם בוחר את מנהיגו (اختار الشعب زعيمه)
האדם שולט בחמשה חושים (يتحكم الإنسان فى خمس حواس)
העין רואה, האזן שומעת (العين ترى : والأذن تسمع)
הלשון טועמת, האף מריח (اللسان يتذوق , والأنف يشم)
והידים ממששות (والأيدي ، تتحسس)

היצור הניא - החכמה החכמה - המלכלך - القذر
העניי الفقיר - האמיץ الشجاع - החלום החלום -
החלב الحليب - החג העיד - האפק האפק -
הרועה הראעי - הליצן المهرج .

أسماء الإشارة כדויד קרמז

تشتمل العبرية على نوعين من أسماء الإشارة ، منها للقريب وكذلك للبعيد.
واسم الإشارة يطابق المشار إليه في التذكير والتأنيث والجمع وفي التعريف والتكثير .

أولا : أسماء الإشارة للقريب

זה للمفرد المذكر القريب بمعنى هذا

זה ספר هذا كتاب

זה ילד هذا ولد

זאת للمفرد المؤنث القريب بمعنى هذه

זאת אשה هذه امرأة

זאת מחפרת هذه كراسية

אלה لجمع المذكر والمؤنث بمعنى هؤلاء

אלה תלמידים هؤلاء تلاميذ

אלה תלמידות هؤلاء تلميذات

- إذا كان المشار إليه معرفة فلا بد أن يأتي اسم الإشارة معرفا بالهاء وبعد المشار إليه ، مثل :

فنقول הספר הזה هذا الكتاب ولا نقول זה הספר

הבת הזאת נבונה هذه البنت ذكية

התלמידים האלה חרוצים هؤلاء التلاميذ مجتهدون

הנשים האלה טובות هؤلاء النسوة طيبات

- تجدر الإشارة إلى أن هناك اسما آخر للإشارة للمفرد المؤنث القريب هو **אִיא** بمعنى
هذه ولكن يقل استخدامه في العبرية الحديثة

ثانيا : أسماء الإشارة للبعيد ، وهى عبارة عن ضمائر الغائب بعد دخول هاء
التعريف عليها. وتأتى بعد المشار إليه دائما .

הוא للمفرد المذكر البعيد بمعنى ذلك

הוא ذلك التلميذ

היא للمفرد المؤنثة البعيدة بمعنى تلك

היא تلك التلميذة

הם للجمع المذكر البعيد بمعنى أولئك

הם أولئك المعلمون

הן للجمع المؤنث البعيد بمعنى أولئك

הן أولئك النسوة

- هناك أسماء إشارة أخرى للبعيد يندر استخدامها فى العبرية الحديثة ، مثل
הוא و **היא** للمفرد المذكر ، **הוא** و **היא** للمفرد المؤنث، **הוא** للجمع
بنوعيه وإن كانت الأخيرة أكثر استعمالا من سابقتها.

- كما تستعمل ضمائر النصب **אותו** - **אותה** - **אותם** - **אותן** اسم إشارة
للبعيد وتسبق المشار إليه المعرفة ، مثل :

אותו האיש ידידי ذلك الرجل صديقى.

אותה התלמידה שנעדרה אתמול تلك التلميذة التى غابت أمس.

אותם התלמידים שלומדים עברית أولئك التلاميذ الذين يدرسون

العبرية.

אותן הנשים שהשתתפו בוועידה הלאומית לאשה أولئك

النسوة اللاتي شاركن في المؤتمر القومي للمرأة.

- إذا جاء المشار إليه متبوعاً بصفة تأتي الصفة قبل اسم الإشارة ، مثل:

התלמיד החרוץ הזה هذا التلميذ المجتهد .

המורה החכם הזה אבי هذا المدرس الحكيم أبى .

- يرد اسم الإشارة أحياناً قبل اسم العدد أو قبل اسم دال على الزمن فتعطى معنى

"منذ" ، مثل:

זה עשר שנים לא באתי כאן منذ عشر سنوات لم أت إلى هنا

- أحياناً يرد اسم الإشارة فى جملة استفهامية دون اعطاء أى معنى جديد ، مثل :

מה זה אמרת? ماذا قلت ؟

מה זה עשית? ماذا صنعت؟

تدريب : ضع اسم إشارة مناسب

_____ קפה טוב

הילדה _____ תלמידה

העבודה _____ קלה

מי _____ ? חבר שלי

_____ אבי , ו _____ אמי

- ترجم ما يلى إلى العبرية

- هؤلاء التلاميذ مجتهدون - ذلك العامل جديد

- تلك الفتاة أختى ، وذلك الرجل صديقى

- هذه مدينة نظيفة ، وتلك القرية جميلة - أولئك البنات جميلات

اسم الموصول כִּנּוּי הַזֵּה

اسم الموصول فى اللغة العبرية هو אִשָּׁר ويستخدم للمفرد والجمع سواء كان مذكرا أم مؤنثا لأن العبرية ليس بها سوى هذه الكلمة للدلالة على اسم الموصول .

הַתְּלָמִיד אֲשֶׁר הֶעֱלִיחַ التلميذ الذى نجح

הַחֲיָלִים אֲשֶׁר לָחֲמוּ الجنود الذين حاربوا

הָאִשָּׁה אֲשֶׁר בָּאָה المرأة التى أقبلت

הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נִכְנְסוּ לַחֲנוּת النسوة اللاتى دخلن إلى المحل

وفى العبرية الحديثة تختصر אִשָּׁר إلى حرف الشين المشكل بالسيجول ש فقط ، وفى هذه الحالة يلزم تشديد الحرف التالى للشين ما لم يكن حلقيا.

הַמּוֹרֶה שֶׁלִּמַּד אוֹתִי المدرس الذى علمنى

- تستعمل هاء التعريف للدلالة على الوصل بشرط أن يكون الموصول اسم فاعل.

הָאִזְרַח הָאוֹהֵב אֶת מוֹלַדְתּוֹ المواطن الذى يحب وطنه

- عندما يضاف حرف ב الباء إلى אִשָּׁר فإنها تعطى معنى آخر בְּאִשָּׁר وهو حيثما.

בְּאִשָּׁר תֵּלַד אֵלֶךְ حيثما تذهب أذهب

- عند اضافة حرف כ الكاف فانها تعطى معنى الظرفية الزمانية כְּאִשָּׁר فيكون معناها عندما، مثل :

כְּאִשָּׁר הֵלַכְתִּי לַחֲבֵרִי לא מְצֵאתִי אוֹתוֹ عندما ذهبت لصديقى لم أجده

أحيانا تختصر כְּאִשָּׁר إلى כִּשׁ

- قد يستدل على معنى الموصولية دون وجود اسم الموصول فى الجملة ، مثل :

הָאִישׁ אֵלָיו הֵלַכְתִּי الرجل الذى ذهبت إليه

תרגילים

מלא החסר בכנוי זקה :

- מִי חִבֵּרָה הֵלֵךְ לַעֲבֹד ?
- הַתִּיק קִנִּיתִי טוֹב
- הַנָּשִׁים נִכְנְסוּ לַחֲנוּת הֵן יָפוֹת .
- הֵם הַמּוֹרִים לְמַדּוּ אוֹתִי .
- הָאִשָּׁה הִלְכָה .
- הַתִּירִים בָּאוּ .
- הַרְפֵּכֶת נִסְעָה .
- רִמּוֹן הָיָד הִתְפּוֹצֵץ .

נקד את כנוי הזקה במשפטים הבאים:

- מִי הוּא הָאוֹרֵחַ שָׁבָא אֵלֶיךָ ?
- זֶהוּ הַתְּלָמִיד אֲשֶׁר קָנָה אֶת הָעֵט הַיָּקָר .
- הַנֶּעֶר שֶׁמִּתְעַצֵּל בְּלִמּוּדוֹ נִכְשֵׁל .
- כֹּאשֶׁר רָאִיתִי אוֹתָךְ שֶׁמִּחֲתִי .
- בֹּאשֶׁר תִּמְצָא אוֹתוֹ תִּמְצָא אֶת הַטוֹב .
- הָאֲנָשִׁים שֶׁעוֹשִׂים טוֹב חֲבִיבִים לְכָל .
- זֶהוּ הַיָּלֵד אֲשֶׁר אוֹהֵב אֶת מִשְׁפַּחְתּוֹ .
- הַיָּלֵדָה אֲשֶׁר נִשְׁקָה לְאִחֶיהָ .

الشلة הַיִּזְיָה

تسمى الشلة فى العبرية הַיִּזְיָה ، وهى عبارة عن نقطة (.) توضع بداخل الحرف المراد تشديده . بهدف تقويته أو لتغيير نطقه

- والشلة فى العبرية ثلاثة أنواع : الشلة الخفيفة والشلة الثقيلة والنوع الثالث يأتى فى حرف الهاء الواقع فى نهاية الكلمة للدلالة على أنها منطوقة ، وتسمى هذه الشلة مبيق . وقد سبق الحديث عنها .

أما النوعان الآخران فهما :

- الشلة الخفيفة :

وهى تأتى فى الحروف الستة **בגדכז** بجد كفت فقط . بهدف تشديد نطق هذه الحروف .

وتأتى الشلة فى هذه الحروف فى بداية الكلمة ، وفى وسط الكلمة بعد سكون تام .

בְּכֶה بكى **פְּרוֹת** فواكه **מְחַפֵּרֶת** كراسه **פְּלִיֵּל** فلفل

- وتجدر الإشارة إلى أن بعد السكون المتحرك لا تأتى شلة ، مثل : **כָּתְבוּ** كتبوا

- الشلة الثقيلة :

تأتى الشلة الثقيلة مع جميع الحروف ماعدا حروف الحلق **א ה ח** لا وحرف الراء **ר** حيث إنها لا تقبل التشديد .

وتستخدم فى الحالات الآتية :

١ - للدلالة على أن الحرف المشدد قد حذف حرف قبله ، مثل :

מִשָּׁם من هناك وأصلها **מִן שָׁם** **אֶסֶע** أسافر وأصلها **אֶנְסֶע**

יִקַּח يأخذ وأصلها יִלְקַח

٢ - للدلالة على إدغام حرفين متشابهين ، أو بمعنى آخر للدلالة على أن الحرف المشدد نفسه مضاعف، مثل :

מִלָּה كلمة وأصلها מִל-לָה

٣ - تأتي بعد هاء التعريف : فلحرف الذي بعد هاء التعريف يشدد بشدة ثقيلة لأن أصل الهاء هو הֵל أو הֵן ثم حذفت اللام أو النون وعوض عنها بتشديد أول حرف من الكلمة المعرفة ، مثل :

הַשֶּׁמֶשׁ الشمس הַסֵּפֶר الكتاب

٤ - بعد حرف الشين שֵׁ اختصار لإسم الموصول אֲשֶׁר ، مثل :

הַתִּיק שֶׁקָּנִיתִי טוב الحقيبة التي أشتريتها جيدة

٥ - فى الأفعال المضاعفة العين ، مثل :

לִמַּד درس على وزن فاعِل (קִטַּל) הִתְחַזַּק تقوى على وزن

הִתְפַּעַל (הִתְקַטַּל)

٦ - فى كل حرف ياء ينطق بعد كسرة طويلة ، مثل :

צִיּוֹן صهيون פְּפִיּוֹת ملاعق صغيرة

٧ - يأتى لتحسين النطق أحيانا ، مثل :

אֵלֶּה هؤلاء לֵאמֹר لماذا

٨ - فى أول حرف من الكلمة إذا سبقتها كلمة مكونة من مقطع واحد ومعتلة الآخر ومتصلة بما قبلها بالقيف ، مثل :

מֶה-זֶה ما هذا מֶה-טוֹב ما أطيب

المقدمة

٩ - بعد واو القلب ، فعندما تدخل على حروف لا فإنها تشدد حروف المضارعة إن

لم يكن حرف المضارعة ياء مشكلة بالسكون ، مثل :

❧אמר يقول من الفعل אמר بمعنى قل ويدخول واو القلب يكون
وقل ❧אמר

❧יצעك يصرخ من الفعل יצעك بمعنى صرخ ويدخول واو القلب يكون وصرخ
❧יצעك

١٠ - فى بعض أوزان الاسم مثل :

קטלת < נזלת	نزلة برد	רכבת	قطار
קטל < חזט	خياط	זגג	زجاج
קטלון < דפאון	كآبة	שגעון	جنون
קטל < טפט	أحمق	לאר	أعمى
קטיל < אדיר	قوى	שלט	حاكم ، مسيطر

١١ - فى أول حرف من الكلمة إذا كانت الكلمة السابقة لها تنتهى بـ ה , ה , ה ,

ה , ה وكانت هاتان الكلمتان متصلتان ، مثل :

נבנה-לנו	لبنى لنا	הגידה-נא	أرجوك أخبرنى
ועשית-פסח	وقضيت الفصح	ולבדיך באו	وأتى عبيك

١٢ - غالباً ما تأتى الشدة بعد حركة بسيطة قصيرة ، مثل :

מלה	كلمة	קטנה	صغيرة
-----	------	------	-------

تدريب- حدد الشدة ونوعها فيما يلى :

١ - בליל ראש השנה טובלים את הלחם בדבש

- ז - הַסְּפֹת הַנָּאוֹת שֶׁהַיְּהוּדִים בּוֹנִים מְדִי שָׁנָה בְּשָׁנָה
בְּחֻמָּשָׁה עָשָׂר בְּתִשְׁרִי - עַל שׁוֹם מָה?
- ח - נוֹדְדִים הָיוּ הַיְּהוּדִים כְּשֶׁצָּאוּ מִמִּצְרַיִם וְאַרְבָּעִים
שָׁנָה הָלְכוּ בְּמִדְבָּר
- ט - כָּתוּב סֵפֶר אֵב לְבָנוֹ וְסֵב לְנֶכְדָּיו עַל הַסְּפֹת

حروف الحلق (האזניות הקרובות)

حروف الحلق فى العبرية هى الحروف التى تخرج من الحلق وهى أربعة حروف :
א, ה, ח, ל, א - ه - ح - ع . ولهذه الحروف خصائص تميزها عن غيرها
من الحروف ، وأهم هذه الخصائص هى :

١ - لا تقبل التشديد وفى الحالات التى تقتضى تشديد الحرف الحلقى يعوض
عن ذلك بأحد الأمرين:

أ - أن تمد الحركة السابقة للحرف الحلقى وتصبح حركة طويلة فتحول الباتح

الى قلمتس

و الحيرق الى تميرى والقبوتس الى حولم كمد تعويض ، مثل :

באר شرح ، فسر بدلا من באר

התנער انتفض ، نهض ، استيقظ بدلا من התנער

ويشترك حرف الواو مع حروف الحلق فى هذه الخاصية ، مثل :

ברך برك بدلا من ברך

מברך يبارك بدلا من מברך

מברך مبارك بدلا من מברך

ب - يجوز أن يظل التشديد فى الكلمة التى بها أحد حروف الحلق دون اجراء
التعويض وذلك مع حرف الهاء والحاء بشرط ألا تكون الهاء أو الحاء مشكلين
بقلمتس غير منبور أو حاطف قلمتس ، فنضع شلة تقديرية لا تكتب ولكن تنطق ،
وفى هذه الحالة يسمى بالتشديد التقديرى ، مثل :

מהר أسرع שחת خرب ، دمر ، أفسد

٢ - لا تقبل هذه الحروف السكون : ويعوض عن ذلك بحركة مركبة ، مثل :

אמת حقيقة אנה بالخرة חמר حمار

وأحيانا تقبل حروف الحلق السكون البسيط إذا سبق الحرف كسرة أو قسيري وينتج عن ذلك تغيير تشكيل الحرف السابق، فتحول الكسرة إلى سيجول. إذا كانت الكسرة من الحركات الثابتة كما فى وزن **פעל** فتشكيل النون بالكسرة هنا هو تشكيل ثابت ، ولكنه يتحول إلى سيجول **פחמ** (اشتهدى) مع سكون الحاء وهو حرف حلقى، وكذلك فى **פחם** (يتشقف ، يكتسب المعرفة). وإذا كان الحرف السابق مشكلا بالقسيري فتتحول القسيري إلى باتح كما فى **פחמ** بدلا من **פחמ**.

٣ - تميل الحروف الحلقية إلى الفتح : فالأفعال التى عينها أو لامها حرف حلقى فى وزن **פעל** تكون مفتوحة العين ، مثل :

פח سيفتح פח سيسمع

وإذا وقعت فى نهاية الكلمة (ما عدا الألف) ويسبقها كسر أو ضم فإنها تأخذ فتحة (الفتحة المسروقة) ، مثل :

פח روح פח سعيد

حروف النسب ב ד ל מ

حروف النسب فى العبرية أربعة هى : **ב ד ל מ** وهى تقابل حروف الجر فى العربية ، وقد أطلق عليها حروف النسب فى العبرية لأنها لم تعد تجر لفظا لذا فقد سميت باسم وظيفتها المعنوية التى هى نسبة ما بعدها إلى التعلق ويخضع تشكيل الحروف الثلاثة الأولى لقاعدة واحدة، أما حرف الميم فيخضع لقاعدة خاصة به .

أما قواعد تشكيل حروف **ב ד ל** فهى :

- التشكيل الأساسى هو السكون ، مثل :

בְּעִיר קְהִיר فى مدينة القاهرة **לְמִשָּׁל** على سبيل المثال

בְּמֵאָה حوالى مائة **בְּרִידָל** كاللعتلا

- تشكىل بالكسرة القصيرة (الحيرق) إذا دخلت على كلمة مبدوءة بحرف ساكن،
مثل:

מִשָּׁה בָּבוֹן בְּשִׁמוֹנֶה موشيه ذكى كشموئيل

בְּבִנִי لابنى

- إذا دخلت على كلمة تبدأ بياء ساكنة فيحذف سكون الياء ويشكىل حرف النسب
بالكسرة ولا تظهر الياء فى النطق ، مثل:

בְּקָר בִּירוּשָׁלַיִם زار القدس

הִלַּכְתִּי לִידִידִי ذهبت إلى صديقى

- تشكىل بالحركة البسيطة من الحركة المركبة إذا دخلت على كلمة الحرف الأول
فيها مشكىل بحركة مركبة ، مثل :

הוא אמיץ פארי إنه شجاع كأسد

באמת הוא טוב حقاً هو طيب

- إذا دخلت حروف **ב כ ל** على كلمة معرفة فإنها تحذف أداة التعريف وتأخذ تشكيلها ، مثل:

בבית في البيت **לעיר** إلى المدينة

- إذا دخلت على كلمة **אדני** بمعنى الرب فإن الألف لا تظهر في النطق ويحذف تشكيلها ويشكل حرف النسب بالباتح ، مثل : **לאדני**

- إذا دخلت على كلمة **אלהים** بمعنى الله فإن الألف لا تظهر في النطق ويحذف تشكيلها ويشكل حرف النسب بالصيرى ، مثل : **יאלהים**

حرف **מ** الميم

حرف الميم له معاملة خاصة حيث إن أصل **מ** هو **מ**، وتقابل من في اللغة العربية ولهذا الحرف تشكيل خاص وهو :

- عند دخول حرف **מ** على كلمة نكرة فتشكل بالكسرة مع تشديد الحرف الأول من الكلمة ، وذلك لأن حرف النون يدغم في الحرف الأول والتشديد هو تعويضا عن إدغام النون ، مثل:

משם. מפל من هناك. من كل

- إذا دخلت على كلمة تبدأ بياء ساكنة فيحذف سكون الياء ويشكل حرف الميم بالكسرة ولا تظهر الياء في النطق ، مثل:

בא מירושלים أقبل من القدس

- أما إذا دخلت على كلمة مبدؤة بحرف حلقى - **א ה ח ל** + حرف **ר** -

لا يقبل التشديد تطل حركة الميم من الكسرة القصيرة إلى الامالة الطويلة تسمى ،
مثل:

מֵעִיר من مدينة **מֵעַל** من فوق

- إذا دخلت الميم على كلمة معرفة فيجوز أن تبقى كما هي **מ** ، مثل: **מִן הַבֵּית**
من البيت . أو أن نحذف النون ونعوض عنها بإطالة حركة الميم بتشكيلها بالتسيري،
مثل : **מִהַבֵּית** من البيت .

تدريب :

- شكل حروف النسب التالية:

- **הִיא נִכְבְּדָה קָשָׁה בְּזֵרוּעָה**

- **גִּדְעוּן חָתַד אֶת אֶצְבָּעוֹ בְּשַׁעוֹר לְמַלְאכָה**

- **מִסְבִּיב לִבְרִז נִקְוֶה הֶרְבֵּה מִים**

- **יֵשׁ לַהֲנִיחַ כָּל חֶפֶץ בְּמִקְוֵמוֹ לְאַחַר הַשְּׁמוֹשׁ בּוֹ**

- **(מִן) אֵין אַתֶּם? הוּא (מִן) יְרוּשָׁלַיִם וְאַנִּי מַחְבְּרוֹן**

أصيبت إصابة بالغة في ذراعها

جز جدعون أصبعه في درس الأشغل

تجمعت ميلة كثيرة حول الصنبور

يجب وضع كل شىء في مكانه بعد استخدامه

من أين أنتم ؟ هو من القدس وأنا من الخليل

واو العطف ו'החבוי

تستخدم الواو فى العبرية للعطف وهى تعطف اسم على اسم و فعل على فعل وجملة على جملة.

- أما التشكيل الأساسى لواو العطف هو السكون، مثل :

יָלַד וְיָלְדָה طفل وطفلة

כָּתַב וְלָמַד كتب ودرس

אֲנִי וְאַתָּה أنا وأنت

- تشكل واو العطف بالشورق فى الحالات الاتية :

١ - إذا دخلت على كلمة تبدأ بحرف من الحروف الشفوية **בומפ** بومف مثل:

לֶחֶם וּבָשָׂר خبز ولحم

עֵגֶל וּפָרָה عجل وبقرة

תֵּיק וּמַחְבֶּרֶת شنطة وكراسة

פֶּרַח וּפָרֶד زهرة ووردة

٢ - عندما تدخل على كلمة مبدؤة بحرف ساكن ، مثل :

דָּוִד וְשִׁמְשׁוֹנִיאל دافيد وشموئيل

זָכָר וְנִקְבָּה مذكر ومؤنث

- تشكل واو العطف بالخيروق (الكسرة) عندما تدخل على كلمة مبدؤة بياء ساكنة

مع حذف سكون الياء لتصبح مدا للكسرة ، مثل:

חִפָּה וִירוּשָׁלַיִם حيفا والقدس

שׁוּמְרוֹן וִיהוּדָה السامرة ويهودا

- تشكل الواو بالحركة البسيطة من الحركة الحركة المركبة عندما تدخل على كلمة
مبدؤة بحرف مشكل بحركة مركبة

סוס וַחֲמֹר حصان وحمار

סְפִינָה וַאֲנִיָּה سفينة وبخرة

צֶדֶק וְאֵמֶת صلق وحقيقة

- تشكل واو العطف بالقامتين إذا دخلت على كلمة الحرف الأول منها منبور ، وإذا
عطفت كلمتين مزدوجتين : مترادفتين أو متضادتين فى المعنى شريطة أن يكون
الحرف الأول من الكلمة المعطوفة منبورا ، مثل :

מַחְבֶּרֶת וְסֵפֶר كراسة وكتاب

هنا وهناك

כֹּה וְכֹה

בָּשָׂר וְדָם لحم ودم

הָלוֹךְ וְשׁוֹב ذهاب وإياب

יוֹם וְלַיְלָה يوم وليلة

- ملاحظات :

- إذا دخلت واو العطف على كلمة אֱלֹהִים بمعنى الرب فإن الألف لا تظهر فى
النطق ويحذف تشكيلها وتشكل الواو بالباتح ، فتكون אֱלֹהִים

- إذا دخلت واو العطف على كلمة אֱלֹהִים بمعنى الله فإن الألف لا تظهر فى
النطق ويحذف تشكيلها وتشكل الواو بالقسرى ، فتكون אֱלֹהִים

- إذا دخلت واو العطف على حرف من حروف مجدد كفت בגד כפת فإنها تنطق
نطقا خفيفا، مثل :

עֵגֶל וּבָקָה عجل وبقرة

מָטָר וּבָרָד مطر وبرد

- يمكن أن تعطف الواو عدة كلمات ولكنها توضع قبل المعطوف الأخير فقط

وتشكل حسب القاعة ، مثل :

יש בגן עצים פרחים וירדים

يوجد فى الحديقة : أشجار وزهور وورود

בארוחת הצהרים אכלנו בשר, דגים ולחם

أكلنا فى وجبة الغداء لحم وسمك وخبز.

تدريب :

- شكل واو العطف فى القطعة التالية :

אם יש ברצונך להיות פריא נהג כך :
-רחץ את גופך יום יום במקלחת ולפחות פעם בשבוע
באמבט חם

- נקה שניך בפקר ובערב
-הרבה לישון ויהיו חלונות חדר השנה פתוחים
-הרבה לשתות חלב, אך לא קפה ותה
- אכל בכל יום פירות וירקות, ואל תרבה באכילת
בשר

-שטף תחלה את הפרות והירקות במים רתחים
-נטל ידיך לפני כל סעדה ואכילה
-אל תאכל מיני מתיקה (ספריות וממתקים) בתוך
הסעדה

-השמיד את הזבובים ושמר על הנקיון בבית ובחצר

واو القلب ו'החפ'ו

يشاع فى العهد القديم استخدام واو القلب وهذه الواو تدخل على الأفعال فقط وليست على الأسماء وهى قلب زمن الفعل من المستقبل إلى الماضى ومن الماضى إلى المستقبل . مثل

וְחָשַׁמְרָה وحرس

أما تشكيل واو القلب مع المستقبل فهو :

تشكل بالفتحة القصيرة الباتح (-) وهو التشكيل الأساسى لها مع تشديد حرف المضارعة الذى يليها ما لم يكن ألف أو ياء ساكنة ، مثل :

וְכָתַב وكتبت من الفعل **כָּתַב** كتب

וְאָמַר وقال من الفعل **אָמַר** قل

كما تشكيل بالباتح أيضا قبل الياء الساكنة مع عدم تشديد الياء ، مثل :

וְיַדְבֵּר وتحدث من الفعل **דָּבַר** تحدث

- تشكل بالقامق عندما تدخل على فعل مصرف مع ضمير المتكلم المفرد فى المستقبل حيث إن الألف هو حرف المضارعة مع المفرد المتكلم وهو لا يقبل التشديد فيعوض عن ذلك بإطالة حركة الواو من الباتح الى القامق .

וְאָכַתְבָּ وسأكتب **וְאֶשְׁמַר** وسأحرس

أما تشكيل واو القلب مع الماضى فهو :

تشكل واو القلب التى تدخل على الفعل الماضى بنفس تشكيل واو العطف ، وتطبق عليها قواعد واو العطف . مثل :

וְסִפַּר , **וְבִקֵּשׁ** , **וְרָאִיתָ** , **וְיִרְדְּתָם** , **וְאֶכְלָתָם** , **וְגָרָו**

- تعمل واو القلب عمل لم الجازمة في العريية فإذا دخلت على فعل معتل الآخر فانها تحذف لامه ، مثل الفعل **הָיָה** كان والمستقبل منه **יְהִי** ، وعندما تدخل واو القلب تصبح **יְהִי**

وإذا دخلت على فعل أجوف فانها تحذف عين الفعل ، مثل الفعل **קָם** بمعنى قام والمستقبل منه **יָקום** ، وعندما تدخل واو القلب تصبح **יָקום** .
- يجب أن تأتي واو القلب متصله بالفعل التالى لها وغير منفصلة عنه .
- لا تستخدم واو القلب فى العبرية الحديثة إلا نادرا وفى بعض أساليب القصص .

الاسم השם

الاسم في العبرية هو ملل على معنى مستقل بالفهم وليس الزمن جزءا منه .

وينقسم الاسم إلى خمسة أقسام :

١ - اسم ذات שם עצם ، مثل :

איש رجل ، שדה حقل ، איש نار

ويضم اسم الذات اسم العلم שם עצם פרטי مثل : רמי رامي ، תל

אביב تل أبيب ، ירדן الأردن . واسم العام שם עצם כללי مثل : ארץ

أرض ، הר جبل ، ילד ولد ، ליר مدينة .

٢ - اسم معنى שם עצם מפשט ، مثل : חכמה حكمة ، יופי جمال

٣ - صفة שם תואر مثل : חכם حكيم ، גדול كبير

٤ - ضمير שם גוף مثل : אני أنا ، אתה أنت

٥ - عدد שם מספר مثل : שלשה ثلاثة ، שנים ستون

المذكر والمؤنث

والاسم من حيث الجنس ينقسم إلى : שם זכר اسم مذكر ושם נקבה اسم

مؤنث :

الاسم المذكر

الاسم المذكر : الاسم المذكر هو :

١ - ملل على مذكر حقيقي

בן ابن איש رجل

זאב ذئب חתול قط

٢- كل الأسماء التى تنتهى ب- ה

מורה مدرس אופה خباز

רועה راعى שדה حقل

٣- أسماء البحار والجبال والأنهار وأسماء الشعوب والأمم .

ים סוף البحر الاحمر נילוס نهر النيل

הר סיני جبل سيناء אשור آشور

- الاسم المؤنث

الاسم المؤنث : الاسم المؤنث هو :

١- ما دل على مؤنث حقيقى ، مثل :

בת بنت אם أم לא عنزة

٢- أسماء البلاد والمدن والقرى :

ישראל إسرائيل צרפת فرنسا

חיפה حيفا לונדון لندن

٣- أسماء حروف الهجاء أو الألقباء العبرية .

٤- معظم أعضاء الجسم ، وبخاصة المزدوجة:

יד يد עין عين אזן أذن

שוק ساق אצבע أصبع שנה سنة

ברך ركبة לשון لسان בטן بطن

٥- الأسماء المنتهية ب- ה على أن تكون منبورة العجز(أى أن النبر يقع على

المقطع الأخير من الكلمة) مثل : **מורה** معلمة **תמונה** صورة
 مع ملاحظة أن الكلمات المنتهية ب-**ה** ومنبورة الصدر (أى أن النبر يقع على
 المقطع قبل الأخير) هى كلمات مذكرة ، مثل : **לילה** ليلة
 ٦ - الأسماء المنتهية بتاء غير أصلية وغالبا ما تنتهى بإحدى العلامات التالية :

ית	< תבית	برميل	מודית	تاكسى
ת	< מחברת	كراسة	דלת	باب
ות	< חנות	محل	תרבות	ثقافة ، حضارة
ת	< שבת	السبت	קצת	نهاية ، طرف
ת	< טבעת	خاتم	צלחת	طبق

- مع ملاحظة أن التاء ليست من أصل الكلمة وإذا كانت التاء فى الكلمة من أصل
 الكلمة فتكون مذكرة . ولذلك نجد كلمات كثيرة تنتهى بالتاء وتكون مذكرة ، مثل :

תות	توت	זית	زيت
בית	بيت	מות	موت

- هناك أسماء لا تنتهى بإحدى علامات التأنيث إلا أنها مؤنثة ، مثل :

אָרץ	أرض	אבן	حجر	חרב	سيف	באר	بئر
נפש	نفس	כוס	كأس	צפור	عصفور	ליר	مدينة
כף	كف	פעם	مرة	בטן	بطن	גדר	جدار
גפן	كرمة	גרן	جرن	יתד	وتد	כפר	ميدان
מחט	إبرة	נעל	نعل	אש	نار	עפר	مهد
צאן	ضأن	עצם (עצמות) عظم					

פֶּרֶס (פֶּרֶס) کرش

- هناك أسماء مزدوجة الجنس تأتي مذكرة ومؤنثة ، مثل :

חַיָּר فناء דָּרָךְ طريق יָיִר حبر פֶּדַי إبريق
רוּחַ روح שֶׁמֶשׁ شمس תְּהוֹם هاوية סִפְיָן سكين
שָׁלַד هيكل عظمي

- يأتي المؤنث من معظم الكلمات المذكورة بإضافة ם , ה قلمس هاء أو حرف ת تاء أو الحرفان ית ياء تاء مثل :

יָלַד טוֹב < יָלְדָה טוֹבָה طفل طيب < طفلة طيبة
מְחַיֵּךְ גָּדוֹל < מְחַיֵּכֶת גָּדוֹלָה معلم عظيم < معلمة عظيمة
מְנוּמָס < מְנוּמָסֶת مؤدب < مؤدبة
סְטוּדֵנט < סְטוּדֵנְטִית طالب طالبة
סִפָּר < סִפָּרִית حلاق < حلاقة

- هناك أسماء تختلف صورتها تماماً عند تأنيثها ، مثل :

אָב	אָב	אִם	אִם
בֶּן	בֶּן	בֵּת	בֵּת
עֶבֶד	עֶבֶד	שִׁפְחָה	שִׁפְחָה
תֵּשׁ	תֵּשׁ	עֵזָה	עֵזָה
חֲמֹר	חֲמֹר	אֶתָּן	אֶתָּן
חָתָן	חָתָן	פֶּלָה	פֶּלָה
אַרְיֵה	אַרְיֵה	לִבְיָאָה	לִבְיָאָה

- تدريب : اكتب الجمل الآتية فى صيغة المؤنث:

הַתְּלָמִיד הוֹלֵךְ אֶל בֵּית-הַסֵּפֶר

הָאֵב נָסַע אֶל הָעִיר

הָעֶבֶד בָּרַח מִן הַפֶּפֶר

הַתִּישׁ אוֹכַל עֵשֶׂב

אֵיפֹה אַתָּה גָּר?

אֲנִי גָר בִּירוּשָׁלַיִם

מָתַי אַתָּה קָם בְּבֹקֶר?

אֲנִי קָם בְּשַׁעֲהַ שְׁבַע

يذهب التلميذ إلى المدرسة

ذهب الأب إلى المدينة

هرب العبد من الحقل

يأكل التيس عشب

أين تسكن ؟

أنا أسكن فى القدس

متى تستيقظ فى الصبح ؟

أنا أستيقظ فى الساعة السابعة

المفرد والمثنى والجمع .

ينقسم الاسم من حيث العدد إلى مفرد ومثنى وجمع .
والمفرد هو ما دل على واحد أو واحدة ، مثل : **מֶלֶךְ** ملك ، **מִוֶּרֶה** مدرسة .

المثنى **מִסְפָּר** ١١٢

تستعمل العبرية المثنى للدلالة على الأشياء المزدوجة وهي ليست كثيرة في العبرية ، وعلامة المثنى في العبرية هي **-ים** ، وتستعمل التثنية في الحالات الآتية :
١ - أسماء أعضاء الجسم المزدوجة :

יָדַיִם	عينان	רַגְלַיִם	قدمان	יְדַיִם	يدان
כַּפַּיִם	كفان	אַזְנוֹתַיִם	أذنان	שְׁפָתַיִם	شفتان
רַכְּתַיִם	ركبتان	לְחַיִם	وججتان	שׁוֹקַיִם	ساقان
קַרְסָלַיִם	كلحان				

٢ - أسماء الأدوات والملابس التي لاتأتى إلا مزدوجة :

מִאֲזֵנַיִם	ميزان	מִשְׁקָלַיִם	نظارة	מִסְפָּרַיִם	مقص
מְלָקַחַיִם	كماشة	מְבֻדְסִים	بنطلون	גִּרְבַּיִם	جورب
נִעְלָיִם	حذاء	יָרְחַיִם	رحى ، طاحونة		

٣ - الأعداد المضاعفة وأسماء الزمن المزدوجة :

שְׁנַיִם	اثنان	שְׁתַּיִם	اثنان	מֵאָתַיִם	مئتان
יוֹמִים	يومان	שְׁבוּעַיִם	أسبوعان	חֳדָשִׁים	شهران
שָׁעָתַיִם	ساعتان	שְׁנָתַיִם	سنتان	אַלְפַּיִם	ألفان

٤ - الأشياء المضاعفة مرتين ، مثل : **פְּלִמִּים** مرتان

- هناك أسماء تأتي على صيغة المثني مع أنها ليست مثني :

מִים	ميه	מִצְרַיִם	مصر	יְרוּשָׁלַיִם	القدس
שָׁמַיִם	سما	צָהָרִים	ظهر		

- إذا أردنا الاتيان بالمثنى من أى كلمة لا تخضع لقواعد المثني فإننا نضع لفظ **שְׁנֵי** قبل الجمع المذكر ولفظ **שְׁתֵּי** قبل الجمع المؤنث ثم نأتى بالكلمة فى حالة الجمع

שְׁנֵי יְלָדִים طفلان

שְׁתֵּי בָנוֹת بنتان

- تأتى الصفة من الأسماء المثله على صيغة الجمع .

עֵינַיִם יְפֹת عینان جميلتان

יָדַיִם רַפּוֹת يدان رخوتان

- عند تشية الاسم المؤنث المنتهى بعلامة التأنيث (**ה**) يراعى قلب الهاء إلى تاء

وتقصير حركة (**ה**) إلى (**ـ**) .

שָׁפָה شفة **שְׁפָתַיִם** شفتان

שָׁעָה ساعة **שְׁעָתַיִם** ساعتان

שָׁנָה سنة **שְׁנָתַיִם** سنتان

- هناك أسماء تأتي على صيغة المثني والجمع ، مثل :

שָׁפָה شفة **שְׁפָתַיִם** شفتان **שְׁפָוֹת** شفاه

כֶּתֶף كتف **כַּתְפֵּימָם** كتفان **כַּתְפֹּת** أكتاف

כַּנָּף جناح **כַּנְפֵּימָם** جناحان **כַּנְפֹּת** أجنحة

- إذا أضيف اسم المثنى إلى اسم آخر ، تحذف منه الميم وتتحول الفتحة التى فى آخره إلى .. ' مثل : **עֵינַיִם < עֵינַי הַבְּחוּרָה** عينا الفتاة

تدريب :

ترجم إلى العربية

**עָבְרוּ שְׁנַתִּים וְחֹדְשִׁים
לִילָד עֵינַיִם יְפוֹת, רַגְלַיִם קְטָנוֹת
בְּשָׁבוּעַיִם הָאֵלֶּה הָיִיתִי עֶסוֹק**

ترجم إلى العبرية :

- يتكون منزلنا من طابقين ، وكل طابق من شقتين
- قضيت أسبوعين فى الأسكندرية ويومين فى القاهرة
- اشتريت أمس بنطلونا وحذاء

الجمع מספר רבים

الجمع هو ما دل على أكثر من واحد أو واحدة ، وهو نوعان : جمع مذكر وجمع مؤنث .

أولا الجمع المذكر : وعلامته هي . ים وتلحق بآخر المفرد ، مثل :

סוס حصان סוסים

כוכב كوكب כוכבים

- عند جمع الأسماء التى تنتهى بـ ה نحذف هذه النهاية و تضاف إليها نهاية الجمع .

מורה مدرس מורים

חולה مريض חולים

- الأسماء الثلاثية المنبورة الصدر (السيجولية) على وزن פעל , פעל ,

פעל , פעל تجمع على وزن פעלים ، مثل :

ספר كتاب ספרים

מלך ملك מלכים

יעד غاية ، هدف יעדים

מצח جبهة מצחים

- وتجمع على وزن פעלים أيضا الأسماء الثلاثية منبورة العجز التى يكون

مفردها على وزن פעל ، مثل :

דבר أمر ، شىء דברים

משל مثل משלים

חֲכָם חֲכִים חֲכָמִים

- أما الاسم المفرد على وزن **فִּעַל** فيجمع على صيغة **פְּעִלִים** ، مثل :

שָׂקָד هلى ء **שָׂקָדִים** هادئون

- الأسماء التى يكون مقطعها الأول محركا بالقلمتس والمقطع الثانى محركا بأى حركة

فإن حركة المقطع الأول تقصر إلى سكون متحرك عند الجمع :

נָדִיר نادر **נָדִירִים**

סָמוּךְ مجاور **סָמוּכִים**

גָּדוֹל كبير **גָּדוֹלִים**

זָקֵן شيخ **זָקֵנִים**

דָּבָר أمر ، شى ء **דְּבָרִים**

الجمع المؤنث :

يجمع الاسم المفرد المؤنث بإضافة **וֹת** على الاسم المفرد المؤنث إذا كان منتهيا

بالعلامات **ה** , **ת** , **פ** وذلك بعد حذف علامة التأنيث ، مثل :

תְּמוּנָה صورة **תְּמוּנוֹת**

שָׁבַת السبت **שָׁבָתוֹת**

גִּבְרָת سيلة **גִּבְרֹת**

- أما إذا كان المفرد ينتهى بإحدى العلامتين **ית** , **ות** فإن علامة الجمع المؤنث

تصبح **וֹת**.

סְפָרוֹת أدب **סְפָרוֹת** - **שָׁגִירוֹת** سفارة **שָׁגִירוֹת**

מְכוֹנִית سيارة **מְכוֹנִית** - **תּוֹכָנִית** خطة ، برنامج **תּוֹכָנִית**

- الأسماء المؤنثة التي تأتي في حالة المفرد على وزن **فִּעֻלָּה** أو على وزن **פִּעֻלָּה**

فإن جمعها يأتي على وزن **פִּעֻלּוֹת** مثل :

שִׁמְלָה فستان **שִׁמְלֹת** - **דְּמָעָה** دُمعة **דְּמָעוֹת**

יְלָדָה طفلة **יְלָדוֹת**

- تجمع الأسماء السيجولية المؤنثة على صيغة **פִּעֻלּוֹת** ، مثل :

דָּלָת باب **דָּלָתוֹת** - **נֶפֶשׁ** نفس **נֶפְשׁוֹת**

ملاحظات على الجمع :

- هناك أسماء مذكرة تجمع جمع مؤنث ، مثل :

אָב أب **אָבוֹת** **שֵׁם** اسم **שִׁמוֹת**

קוֹל صوت **קוֹלוֹת** **לוּחַ** لوحة **לוּחוֹת**

חֶשְׁבוֹן حساب **חֶשְׁבוֹנוֹת** **עוֹף** طائر **עוֹפוֹת**

שִׁלְחָן منضلة **שִׁלְחָנוֹת** **אוֹצָר** كنز **אוֹצְרוֹת**

מְקוֹר مصدر **מְקוֹרוֹת** **יֵר** شجرة **יְרוֹת**

אֶרוֹן دولاب **אֶרוֹנוֹת** **מִזֶּן** غذاء **מִזְנוֹת**

שְׁלִטוֹן سلطة **שְׁלִטוֹנוֹת** **קֶרֶבֶן** قربان **קֶרֶבָנוֹת**

מְקוֹם مكان **מְקוֹמוֹת** **מִפְתָּח** مفتاح **מִפְתָּחוֹת**

כּוֹחַ قوة **כּוֹחוֹת** **כִּסֵּא** كرسي **כִּסְאוֹת**

חֵלֶם حلم **חֵלֶמוֹת**

- هناك أسماء مؤنثة تجمع جمع مذكر :

נִמְלָה غلة **נִמְלִים**. **יוֹנָה** حَملة **יוֹנִים**

דבורה נחלה דבורים. ביצה ביצים
 פנינה جوهرة פנינים. אשה امرأة נשים
 מלה كلمة מלים . אבן حجر אבנים
 צפור عصفورة צפורים. לאננה לאנים
 חטה حنطة חטים

- هناك أسماء تجمع على صيغتي المذكر والمؤنث ، مثل :

קבר قبر קברים < קברות
 שנה سنة שנים < שנות
 דור جيل דורים < דורות
 יער غابة יערים < יערות
 נהר نهر נהרים < נהרות
 חלון نافذة חלונים < חלונות
 גבול حد גבולים < גבולות

- هناك أسماء لا تجمع مطلقا . مثل أسماء الأعلام وأسماء المعانى وأسماء الجنس ، مثل :

משה موسى ירח قمر יין خمر צאן ضأن דבש عسل
 קר برودة חם حرارة אדם إنسان זהב ذهب ברזל حديد
 קיץ صيف אביב ربيع סתיו خريف חורף شتاء חלב حليب
 כסף فضة שמש شمس

- هناك أسماء ترد في صيغة الجمع فقط ولا مفرد لها ، مثل :

פְּנִים	وجه	חַיִּים	حياة
נְעוּרִים	شباب	זְקוּנִים	شيخوخة
- هناك أسماء مذكورة ومؤنثة تجمع جمعا غير قياسى . مثل :			
אָחוֹת	אֵחָת	אָחִיוֹת	בֵּת
אִישׁ	רֶגֶל	אֲנָשִׁים	אִשָּׁה
בֵּית	בֵּית	בָּתִּים	עִיר
יוֹם	יוֹם	יָמִים	רֶשֶׁת
אִם	אִמָּה	אִמָּהוֹת	שׁוּק
אוֹת	עֵלָם	אוֹתִיוֹת	שׁוּקִים

- الأسماء المركبة من كلمتين لتفيد معنى كلمة واحدة ، مثل בֵּית-סֵפֶר مدرسة ،
تجمع الاسم الأول فقط فتصبح كالتالى : בְּתֵי-סֵפֶר مدارس .

בְּתֵי-חֹלִים 'مستشفيات'

גִּנֵּי-יְלָדִים رياض أطفال

בְּתֵי-זְקוֹק מעمل تكرير

- الأسماء المثنى تبقى عند الجمع على صيغة المثنى ، مثل :

אַרְבַּע יָדַיִם أربع أيلى שְׁלוֹשָׁה אוֹפְנִים ثلاث درجات

- تدريب : أكتب الجمل التالية فى صيغة الجمع

הַקּוֹנֶה מְשַׁלֵּם אֶת הַחֶשֶׁבּוֹן

הָאִשָּׁה הַזֹּאת נִחְמָדָה

הַמְקוֹם הַזֶּה רָחוֹק

הַיְלָדָה לוֹבֶשֶׁת שִׁמְלָה לְבָנָה

בָּקָה יֵשׁ רָחוֹב עֵתִיק

الإضافة הסמיכות

تميز العبرية بين صورتين للاسم وهما : عندما يكون مطلقا ؛ أى غير مضاف .
وصورته عندما يكون مضافا ؛ أى ملحقا به اسم آخر يتلوه ويكون مضافا إليه .
وطرفا الإضافة هما المضاف **הנסמך** والمضاف إليه **הסומך** ، ولصيغة الإضافة
فى العبرية طريقتان وهما :

١ - الطريقة المباشرة :

הסומך של

הנסמך + הסומך

مضاف نكرة - مضاف إليه معرفة

وتسمى الشرطة التى تقع بينهما باسم شرطة المقيف

٢ - الطريقة الثانية : باستخدام الأداة **של** ، وتستخدم بصورتين

أ - الصورة الأولى :

הנסמך + של + הסומך

مضاف معرفة + **של** + مضاف إليه معرفة

ب - الصورة الثانية : استخدام الأداة **של** + ضمير يعود على المضاف إليه :

הנסמך + ה + של + הסומך

مضاف + ضمير يعود على المضاف إليه + + مضاف إليه معرفة

الطريقة الأولى ؛ المباشرة :

وهى الطريقة التى وردت فى عبرية العهد القديم ، وفيها يتم وضع شرطة المقيف

بين المضاف والمضاف اليه مع تعريف المضاف اليه . مثل **לס-התלמיד** قلم

التلميذ . وتهمل العبرية الحديثة هذه الشرطة فى كثير من الأحيان
- هناك أسماء ثابتة فى حركاتها عند الإضافة ولايتغير شكلها ، مثل :
أ - الأسماء السيجولية :

מֶלֶךְ מְרוֹקוֹ ملك المغرب מֶלֶךְ מִצְרַיִם علم مصر
ب - الأسماء التى تتكون من مقطع واحد مشكل بحركة غير القلمتنس :
קוֹל הַשָּׁלוֹם صوت السلام סוֹס הָאֶפֶר حصان الفلاح
קִיר הַבַּיִת حائط البيت עֵץ הַתְּפוּזִים شجرة البرتقل
- وهناك أسماء تتغير حركاتها عند الإضافة ومنها :

١ - الأسماء التى تتكون من مقطع واحد مشكل بالقلمتنس ، حيث تقصر القلمتنس
إلى باتح ، مثل :

יָד يد יָד הָאִישׁ يد الرجل
עַם شعب עַם מִצְרַיִם شعب مصر
- الكلمات المكونة من مقطع واحد مشكل بالقسرى فإنه يتحول إلى سيجول ، مثل :
בֶּן ابن < בֶּן דָּוִד

- الأسماء على وزن פֶּיִל تتحول إلى פִּיל مثل :
בֵּית بيت < בֵּית הַמְּשֻׁפָּח بيت الأسرة
עֵין عين < עֵין הַנֶּשֶׁר عين النسور
חֵיל سلاح < חֵיל הָאֲוִיר سلاح الطيران
- هناك أسماء تتكون من مقطع واحد تلحق بها ياء عند الإضافة ، وهى :
אָב أب אָח أخ חָם حم פָּה فم

אָבִי-הַתְּלִמִּיד أبو التلميذ

אָחִיד הַקָּטָן أخوك الصغير

חָמִי אַחֵוֹתִי حمواختي

פִּי הַיָּלָד فم الطفل

- إذا كانت حركة المقطع الأول تسيّرى أو قلمنّس تتحول إلى سكّون متحرك ، وإذا كان المقطع الأول حرفا حلقيا مشكلا بالقلمنّس تقصر إلى حاطف باتح ، مثل :

מָקוֹם مكان מָקוֹם הַפְּגִישָׁה مكان اللقاء

לֵבָב قلب לֵבָב הָאִם قلب الأم

אָדוֹן سيد אָדוֹן הָעוֹלָם سيد العالم

- إذا كان المقطع الأخير من الاسم مغلقا ومشكلا بالقلمنّس فإنها تحول إلى باتح، مثل :

הֵיכַל < הֵיכָל هيكل

מִשְׁפָּט < מִשְׁפֹּט قضية ، جملة

- إذا كان المقطع الأخير من الاسم مغلقا ومشكلا بالتسيري فتبقى التسيري كما هي، إلا في بعض الحالات القليلة ، مثل :

יָקָן < יָקָן הָעִיר عجوز المدينة

- الاسم المفرد المؤنث المنتهى بالعلامة ם عند الاضافة تتحول إلى ם . كما في العربية :

מְכוּנָה ماكينة מְכוּנַת תְּפִירָה ماكينة خياطة

פָּרָה بقرة פֶּרֶת הָאֶפֶר بقرة الفلاح

وإذا كانت الكلمة تنتهى بـ **ה** فإنها تصبح **הַ** :

מְשַׁלָּה حكومة < **מְשַׁלָּת** **מַעְבָּר** حكومة انتقالية

מְפֻלָּה حزب < **מְפֻלָּת** **הַלְכוּת** حزب الليكود

وتبقى الأسماء المنتهية بعلامات التانيث (**ת** , **ית** , **ת** , **ת** , **ת** , **ת**) الأخرى بدون تغيير .

- عند اضافة الجمع المذكر فان الميم تحذف وتغير حركة الياء من **י** إلى **יַ** .

תְּלַמִּידֵי בֵּית הַסֵּפֶר تلاميذ المدرسة

ويستج عن حذف الميم وتغيير حركة ما قبل الياء تغيير فى تشكيل الكلمة ، على النحو التالى :

أ - كل اسم جمع مفرد مكون من مقطعين مشكلين بـ **יַ** **יַ** سيجول سيجول فإنه فى الإضافة فى الجمع يحرك بـ **י** أى باتح سكون ، مثل :

יָלַד طفل < **יְלָדִים** أطفال < **יְלָדֵי הַמְּשֻׁפָּחָה** أطفال العائلة

אֶבֶן حجر < **אֲבָנִים** أحجار < **אֲבָנֵי יְרוּשָׁלַיִם** أحجار القدس

ب - كل اسم جمع مفرد مكون من مقطعين مشكلين بـ **יַ** **יַ** فسيقرأ سيجول فإنه فى الإضافة فى الجمع يحرك بـ **י** أى حيرق سكون ، مثل :

סֵפֶר كتاب < **סִפְרִים** كتب < **סִפְרֵי הַכֶּתֶב** كتب الفصل

עָדָר قطع < **עֲדָרִים** قطعان < **עֲדָרֵי הָרֹעֶה** قطعان الراعى

- عند إضافة الجمع المؤنث يطبق كل القواعد السابقة ، مثل :

שֵׁם اسم < **שִׁמּוֹת** < **שִׁמּוֹת** أسماء

חָרֵב سيف < **חָרְבוֹת** < **חֲרָבוֹת** سيوف

- أحيانا يأتى للمضاف إليه أكثر من مضاف ، مثل :

עֹבְדֵי בְּתֵי הַחֹלִים عمل المستشفيات

מֹרֵי בְּתֵי הַסֵּפֶר مدرسو المدارس

- تكثر العبرية الحديثة من استخدام حرف اللام للإضافة ، مثل :

הַחוּג לַשָּׂפָה הָעִבְרִית قسم اللغة العبرية

הַמִּזְרָה לַהִיסְטוֹרִיָה مدرس التاريخ

الطريقة الثانية :: باستخدام الأداة **שָׁל** ، وتصاغ بصورتين

الصورة الأولى :

وفيها نضع المضاف المعرفة ثم الأداة **שָׁל** ثم المضاف إليه المعرفة.

وهذه الصورة ظهرت فى عبرية المشنا . وكلمة **שָׁל** تعنى بالعربية خاص بـ ، تابع لـ ،
الذى لـ .

הַבֵּן שָׁל הַמֶּלֶךְ ابن الملك

הָאִשָּׁה שָׁל פְּרָעָה زوجة فرعون

הַנְּבִיאִים שָׁל יִשְׂרָאֵל أنبياء إسرائيل

הַמִּצְוֹת שָׁל יְהוָה وصايا الرب

وباستخدام هذا الاسلوب لا يحدث أى تغيير فى حركات المضاف والمضاف إليه .

الصورة الثانية : باستخدام الأداة **שָׁל** + ضمير يعود على المضاف إليه :

وهى صورة أكثر حداثة من الصورة السابقة وفيها نلحق بالمضاف ضمير يعود على

المضاف إليه ويوافقه فى الجنس والعدد وترد أداة الإضافة بين المضاف والمضاف إليه،

مثل :

מִזְרֹן שֶׁל הַתְּלָמִיד מִלְרַס הַתְּלִמִּיד

תְּלָמִידָתָהּ שֶׁל הַכֶּתֶּה תְּלִמְיַתָּה הַפְּתִיחַ

דֹּדָם שֶׁל הַיְּלָדִים עֵם הָאוֹלָד

קוֹלֹן שֶׁל הַנָּשִׁים סוֹת הַנְּשִׂא

تدريب : أضف الكلمة الأولى إلى الثانية بطرق الإضافة المختلفة :

יַעַד	חֲנוּךְ
שְׁבוּעַ	בְּרִיאַת
נָשִׂיא	מְדִינָה
מְנוּחָה	חֲנֻכָּה
תְּבוּאָה	שָׂדֶה
רְגֵלִים	יְלָד
בְּגָדִים	עֶשֶׂיר

الصفة שם התאר

الصفة : اسم يوضح ماهية الموصوف ونوعيته. وتأتى الصفة بعد الموصوف ومطابقة له وتوافقه فى : أ - الجنس (التذكير والتأنيث) ، مثل : **איש חזק** رجل قوى ، **תלמידה חרוצה** تلميذة مجتهدة .

ب - فى العدد (الأفراد والجمع) ، مثل : **ילד טוב** ولد طيب ، **ילדים טובים** أولاد طيبون ، **ילדות טובות** بنات طيبات

ج - وفى التعريف والتنكير ، مثل : **התלמיד הטוב והחרוץ** التلميذ الطيب المجتهد ، **הנערה הנאמנה** الفتاة المخلصة (الأمينة) ، **פרח לבן** زهرة بيضاء

- إذا ما كانت الصفة لاسمين اثنين أو أكثر أحدهم مؤنث فتأتى الصفة دائما فى صيغة جمع المذكر، مثل:

ילד וילדה טובים ولد وبنت طيبان

מורים, מורות ומחנכות חרוצים معلمون ومعلمات ومربيات مجتهدون

- إذا كان الموصوف جمعا شلذا فإننا نأتى بالصفة مطابقة للمفرد ، مثل :

מלים קשות كلمات صعبة ، **אבות טובים** آباء طيبون

- إذا كان الموصوف مثنى فإن الصفة تكون جمعا ، مثل :

עינים יפות عيناں جميلتان

﴿ أوزان الصفة ﴾

الوزن	المعنى	مفرد مذکر	مفرد مؤنث	جمع مذکر	جمع مؤنث
فَعَلَ	عجوز سعيد	זָקֵן	זָקְנָה	זָקִיִּים שְׂמִיחִים	זָקֵנוֹת שְׂמִיחוֹת
פָּעַל	أزرق أحمر	כָּחַל	כָּחְלָה	כָּחִלִּים אֲדָמִים	כָּחֵלוֹת אֲדָמוֹת
פָּעוּל	كبير بعيد	גָּדוֹל	גָּדְלָה	גָּדוֹלִים רְחוּקִים	גָּדוּלוֹת רְחוּקוֹת
פָּעִיל	واضح غنى	בָּהִיר	בָּהִירָה	בָּהִירִים עֲשִׂירִים	בָּהִירוֹת עֲשִׂירוֹת
פָּעַל	أبيض قوى صغير	לָבָן	לָבְנָה	לָבִינִים חֲזָקִים קְטָנִים	לָבֵנוֹת חֲזָקוֹת קְטָנוֹת
פָּעוּל	مبارك	בָּרוּךְ	בָּרוּכָה	בָּרוּכִים	בָּרוּכוֹת
פָּעִיל	مرح	עָלִיז	עָלִיזָה	עָלִיזִים	עָלִיזוֹת
פָּל	بارد	קָר	קָרָה	קָרִים	קָרוֹת
מִפְעֵל	مذهب مشهور	מְנַמֵּס	מְנַמֶּסֶת	מְנַמְסִים מְפָרְסָמִים	מְנַמְסוֹת מְפָרְסְמוֹת
פָּעָה	جميل	יָפֵה	יָפָה	יָפִים	יָפוֹת
פָּעִי	نقى	נָקִי	נָקִיָּה	נָקִיִּים	נָקִיוֹת

اختر الإجابة الصحيحة

מְכוֹנִית _____
התלמיד _____ מאשר
הנשים _____ בריאות
שמעון הרג את האריה _____
רחובות ודרכים _____
אוטובוס, מכוניות ורכבת _____
(מהירים, הזריזות, ארכים, החרוץ, מהירה, החזק)

- ضع صفة مناسبة

יוסף ובנימין _____
החרף _____ והקץ _____
רחל ולאה _____
קהיר עיר _____

درجات الصفة : للصفة أربع درجات وهى :

١- דרגת הפשיטות (מדרגה פשוטה) الدرجة البسيطة :

وهى الصفة التى تعقب الاسم الموصوف ، مثل :

העשב ירק العشب أخضر הפיצה לבנה البيضة بيضاء

٢- דרגת השויון (דרגת הדמיון, מדרגת השווי) درجة التشبيه أو

المساواة :

وهى التى يتساوى فيها المشبه بالمشبه به فى صفة ما ، وأداة التشبيه هى حرف כ

الكاف. ويسمى كاف التشبيه .

הלוח שחור פפחם السبورة سوداء كالفحم

הפרה אדמה פדם البقرة حمراء كالدم

בנהר טוב לדוג פמו בים صيد النهر طيب كصيد البحر

لاحظ أن علامة درجة التشبيه أو المساواة هي حرف الكاف כ ، وهو اختصار لكلمة כמו التي تعنى مثل ، ك ، شبيه ، وإذا ما كانت الكلمة المشبه بها مبدوءة بحرف الباء ב أو اللام ל فإننا نضع كلمة כמו كاملة كما فى المثال السابق .

٣- דְּרָגַת הַיְתָרוֹן (מְדִרְגַּת הַיְתָרוֹן) درجة التفضيل:

وهى التى يتميز فيها المشبه عن المشبه به فى صفة ما ، وعلامتها هى :
أ - حرف الميم מ ويوضع بعد الصفة ،

הפיל חזק מהנמר الفيل أقوى من النمر

סדום נמוכה מטבריה منطقة سدوم منخفضة عن طبرية

ب : تأتى الكلمة מאשר بدلا من حرف الميم إذا كانت الكلمة التى بعدها تبدأ بحرف الباء ב أو اللام ל ،

בקיץ הם מאשר באביב الصيف حار عن الربيع

ج - تستخدم أيضا كلمة יותר التى تعنى جدا لدرجة التفضيل .

אבי גדול יותר מדודי أبى أكبر من عمى

٤- דְּרָגַת ההפְלָגָה (מְדִרְגַּת ההפְלָגָה) درجة المبالغة :

وتفيد اتصاف الاسم بصفة بارزة عن غيره من الأسماء المماثلة له ، وتصاغ درجة المبالغة بالطرق التالية :

أ - بتكرار الكلمة بعد جمعها :

מְלֶכֶּ הַמְּלָכִים ملك الملوك שִׁיר הַשִּׁירִים نشيد الأناشيد

ب - بإضافة هاء التعريف إلى الصفة وحرف الباء إلى الاسم الثانى :

שְׁלֹמֹה הַחָכָם בְּאַנְשִׁים شلومو (سليمان) أحكم الرجال

רַחֵל הַיָּפָה בַּנָּשִׁים רاحيل أجمل النساء

ج - بإضافة الصفة إلى الاسم نفسه ، مثل :

יוֹנָתָן צָעִיר בְּנָיו שֶׁל מִתְנָהוּ יונاتان أصغر أبناء متياهو

חָכָם הַמְּדִינָה حكيم الدولة

د - استخدام كلمة מָכָל (من كل) أو בְּכָל (بكل)

סְדוֹם מְקוֹם נְמוּזָה מְכָל منطقة سدوم أخفض المناطق

חֲסִן הַנְּבוֹן בְּכָל הַתְּלָמִידִים حسن أذكى التلاميذ

هـ - استخدام كلمة מְאֹד جدا

הָאִישׁ יוֹסֵף יָפָה מְאֹד يوسف أجمل الرجال

و - استخدام كلمة הַכִּי الأكثر قبل الصفة

הַנֶּעֱרַר הַכִּי חָרוֹץ الفنى الأكثر اجتهادا

ز - استخدام كلمة בִּיאוֹתָר الأكثر بعد الصفة

הַנְּמוּזָה בִּיאוֹתָר الأكثر قصرا ، انخفاضاً

تقوية الصفة وتخفيفها :

تقوى الصفة بإضافة النهاية יָ , مثل :

עָצַל < לַעֲצֹל كسلان

שָׁקַר < שִׁקְרוֹ كاذب

רָשַׁל < רִשְׁלוֹ مهمل

وتخفف الصفة بتكرار الحرفين الأخيرين منها ، مثل :

כָּלַב < כָּלָבָב كليب ، كلب صغير

שחור أسود < שחורחור أسمر، ضارب إلى السمرة

الصفة النسبية (النسب)

من الخصائص التي تلحق الاسم في العبرية النسب، ويشبه النسب في العبرية نظيره في العربية. ويكون النسب بوضع ياء مكسور ما قبلها. * بالنسبة للمفرد المذكر، مثل: לאִיִּם صهيون לאִיִּם صهيوني، יהודי יהודי
أما بالنسبة للمؤنث فيكون إما بإضافة . ית أو . ית مثل: יהודית יהודית
יהודית يهودية .

وإذا أريد جمع الاسم المنسوب تضاف إليه علامة الجمع المذكر في حالة التذكير وعلامة الجمع المؤنث في حالة التأنيث مسبقة بياء، مثل: יהודים، יהודיות
يهود، يهوديات، לאִיִּם، לאִיִּם صهاينة صهيونيات
- في الاسم المفرد المؤنث المنتهي ب . ית قلب الهاء ה إلى تاء ת، مثل:
חברה مجتمع

חברתי اجتماعي חברתית اجتماعية

חברתיים اجتماعيون חברתיות اجتماعيات

ويستثنى من هذه القاعدة بعض الكلمات منها:

פלפלה اقتصاد פלפלי - פלפלית - פלפלים - פלפליות

רפואה طب רפואי - רפואית - רפואיים - רפואיות

- الأسماء المنتهية ب ים تسقط منها الميم عند^{مصرته} مثل: מצרים مصر

מצרי مصري מצרית مصرية מצריים مصريون מצריות مصرية

- يمكن الاكتفاء بياء واحدة في الجمع المذكر الموصوف بصفة نسبية، فنقول

מִצְרַיִם بدلا من **מִצְרַיִם** وذلك لتخفيف النطق ، وهذا شائع في العبرية الحديثة .

- هناك بعض الأسماء لا تخضع لقاعدة معينة عند الإتيان بالصفة النسبية منها، مثل:

עיר مدينة **עירזני** - **עירזנית** - **עירזניים** - **עירזניות**

חז صوت **חזזני** - **חזזנית** - **חזזניים** - **חזזניות**

קול خارج **קולזני** - **קולזנית** - **קולזניים** - **קולזניות**

גוף جسد **גוףזני** - **גוףזנית** - **גוףזניים** - **גוףזניות**

עתון صحيفة **עתוןאי**

ספורט رياضة **ספורטאי** وأيضا **ספורטיבי**

- قل في العبرية الحديثة استخدام الصفة النسبية واستعيض عنها بإضافة الموصوف

إلى الصفة ، مثل : انتصار مصر **נצחון מצרים** بدلا من **הנצחון המצרי**

الانتصار المصري ، ونقول **עם מצרים** شعب مصر بدلا من **העם המצרי**

الشعب المصري.

والجدول التالي يبين بعض حالات الصفة النسبية :

الاسم	المفرد المذكر	المفرد المؤنث	الجمع المذكر	الجمع المؤنث
קול	קולני	קולנית	קולניים	קולניות
הר	הררי	הררית	הרריים	הרריות
ירושלים	ירושלמי	ירושלמית	ירושלמיים	ירושלמיות
ערב	ערבי	ערבית	ערביים	ערביות
כפר	כפרי	כפרית	כפריים	כפריות
רוח	רוחני	רוחנית	רוחניים	רוחניות
שם	שמי	שמית	שמיים	שמיות
חוק	חצוני	חצונית	חצוניים	חצוניות
תוך	תיכוני	תיכונית	תיכוניים	תיכוניות
בין	בינוני	בינונית	בינוניים	בינוניות
עבר	עברי	עברית	עבריים	עבריות
שוין	שויצרי	שויצרית	שויצריים	שויצריות
קדם	קדמוני	קדמונית	קדמוניים	קדמוניות
ריח	ריחני	ריחנית	ריחניים	ריחניות
עיר	עירוני	עירונית	עירוניים	עירוניות
יפו	יפוני	יפونית	יפוניים	יפוניות
עזה	עזתי	עזתית	עזתיים	עזתיות
תורה	תורני	תורנית	תורניים	תורניות

الاستفهام כדויד השאלה

تحتوى العبرية على العديد من أدوات الاستفهام وهى :

מי من ؟ . وتستخدم للسؤال عن العاقل ، مثل :

מי אתה؟ من أنت ؟ מי זה؟ من هذا ؟

למה لماذا ؟ ويسأل بها عن السبب

למה אתה בוכה؟ لماذا تبكى ؟

מדוע لماذا؟ للسؤال عن السبب والدافع

מדוע קנית העט הזה؟

מתי متى ؟ وتستخدم للسؤال عن الزمان

מתי תסע؟ متى ستسافر ؟

איפה أين ؟ ويسأل بها عن المكان

איפה אתה גר؟ أين تسكن ؟

לאן إلى أين ؟ وتستخدم للسؤال عن الوجهة المراد الذهاب إليها

לאן אתה נוסע؟ إلى أين تسافر ؟

מיאין من أين ؟

מיאין אתה؟ من أين أنت ؟

איך كيف ؟ وتستخدم للسؤال عن الكيفية

איך פותבים את זה؟ كيف يكتبون ذلك ؟

כמה كم ؟ وتستخدم للسؤال عن العدد

כמה ימים בשבוע ؟ كم يوما فى الاسبوع ؟

האם هل؟ والإجابة عليها بالنفي أو الإيجاب

האם אתה חולה؟ هل أنت مريض؟

אי: أى؟ وتكون متبوعة بـ **יה** إذا كان المستفهم عنه مذكراً أو **יה** إذا كان المستفهم عنه مؤنثاً، مثل:

באיזה בית-ספר אתה؟ فى أى مدرسة أنت؟

מה ما؟ ويستفهم بها عن غير العاقل - وتشكل الميم على النحو التالى :

أ - التشكل الأساسى للميم هو الباتح مع تشديد الحرف الأول من الكلمة التالية .
إذا دخلت على أى كلمة مبدؤة بأى حرف غير حلقى مع تشديد هذا الحرف

מה שלומך؟ كيف حالك

ب - تشكل بالقامس إذا دخلت على كلمة تبدأ بحرف الألف والراء والعين غير المشكلين بالقامقس

מה עושים היום؟ ماذا نفعل اليوم؟

ج - تشكل بالسيجول عندما تدخل على كلمة مبدؤة بالعين أو الهاء أو الحاء المشكلين بالقامقس.

מה עשה הילד؟ ماذا فعل الولد؟

- يلاحظ أنها تشكل بنفس تشكيل هاء التعريف تلمأ .

هاء الاستفهام **ה'השאלה**

تستخدم العبرية حرف الهاء للاستفهام وهى تقابل همزة الاستفهام فى العربية .
وهى تشكل على النحو التالى :

أ - التشكيل الأساسى لها هو الحاطف باتح **ה'ה** .

הַשְׁמֵרָה אֶת הַפִּדּוּס? هل حرسَت البستان ؟

ب - تشکل بالبائع - فقط إذا دخلت على كلمة تبدأ بحرف ساكن أو على كلمة مبدوءة بحرف حلقى (א, ה, ח, لا) غير مشكل بالقامقס .

הַלְמִדְתֶּם? هل درستُم ؟

הָאִם אַתָּה נֹסֵעַ? هل أنت مسافر ؟

הַאֵלֵךְ? هل أذهب ؟

ج - تشکل بالسیجول - إذا دخلت على كلمة تبدأ بحرف حلقى (א, ה, ח, لا) مشكل بالقامقס - مثل :

הַעֲשִׂיתָ אֶת זֶאת? هل فعلت هذا ؟

ملحوظة :

- الإجابة على السؤال المبدؤ بهاء الاستفهام يكون بنعم **כִּי** أو لا **לֹא** لأن معناها هل .

- بعد هاء الاستفهام تحذف الشلة من حروف بجد كفت **בגד כפת** ، وتنطق نطقا خفيفا ، مثل :

הַכְתַּבְתָּ אֶת שְׁלוֹרֵיךְ? هل كتبت دروسك ؟

- قل استخدام هاء الاستفهام فى العبرية الحديثة ، ويكثر استخدام الأداة **הָאִם** (بمعنى هل) بدلا منها .

الضمائر הכנוניים

الضمير هو اسم وضع ليدل على المتكلم

ينقسم الضمير في العبرية إلى قسمين : بارز בולט و مستتر נסתר

والبارز هو الظاهر في النطق وينقسم إلى قسمين :

أ - منفصل מבודל وهو مستقل في النطق ولا يتصل بغيره مثل : הוּא هو .

ب - متصل מחבר وهو ما اتصل بغيره ، ولم يستقل بالنطق ، مثل : فی 11

كلمة פתחנו كتبنا

أما الضمير المستتر فهو ما ليس له صورة في النطق ويلحظ من الكلام ، مثل :

שמר את הגן < أى שמר אתה

احرس الحديقة ، أى احرس أنت

تقسيم الضمير المنفصل :

تنقسم الضمائر المنفصلة إلى ضمائر رفع وضمائر نصب :

١ - ضمائر الرفع المنفصلة وهي الضمائر الشخصية

אני أنا אנחנו نحن

אתה أنت אתם أنتم

את أنت אתן أنتن

הוא هو הם هم

היא هي הן هن

لاحظ ما يلي:

- وجدت في العهد القديم صيغة أخرى لضمير المفرد المتكلم هي אנכי

- وجدت في المشنا والتلمود صيغة أخرى لضمير المتكلمين وهي **אני** ، وهناك صيغة ثالثة وهي أقل استخدام من الصيغتين الاخرين وهي **אני** .
 - لا يوجد في العبرية ضمير للمثنى ، ولكن تستخدم ضمائر الجمع بنوعها بدلا منه
 - نجد أن التاء في ضمائر المخاطب المفرد والجمع مشددة وذلك عوضا عن حذف النون التي هي من أصل الكلمة .

٢- ضمائر النصب المنفصلة : وضمير النصب المنفصل في العبرية هو **אין** ويقابل في العربية ضمير النصب إيلي ، ويصرف على النحو التالي

אני إيلي **אתה** إيانا

אתה إيلك **אתם** إياكم

אתה إيلك **אתכן** إياكن

אתו إيله **אתם** إياهم

אתה إياها **אתן** إياهن

- الضمائر المتصلة :

وتنقسم إلى ثلاثة أقسام : وهي

١- ضمائر الرفع المتصلة : وهي الضمائر التي تلحق بالفعل أثناء تصريفه وهي :

الفعل المعنى الضمير الفعل المعنى الضمير

שמרת حرس **תי** **שמרת** حرسنا **נא**

שמרת حرس **ת** **שמרתם** حرستم **תם**

שמרת حرس **ת** **שמרתן** حرسن **תן**

שמר حرس **שמרו** حرسوا **ו**

שְׁמֶרָה חֲרֹסֶת הַ שְׁמֶרָה חֲרֹסוּ אַ

٢ - ضمائر النصب المتصلة: وهى الضمائر التى تلحق بالفعل وتقع فى معنى المفعول به ، مثل:

שְׁמֶרְנִי חֲרֹסֵנִי נִי שְׁמֶרְנֵנוּ חֲרֹסֵנָּה נוּ
 שְׁמֶרְךָ חֲרֹסְךָ שְׁמֶרְכֶם חֲרֹסְכֶם כֶם
 שְׁמֶרְהָ חֲרֹסְהָ שְׁמֶרְהֶן חֲרֹסְהֶן הֶן
 שְׁמֶרְוָה חֲרֹסְהָ וַ חֲרֹסְהֶם הֵם
 שְׁמֶרְהָ חֲרֹסְהָ הַ שְׁמֶרְוָה חֲרֹסְהֶן אַ

٣ - الضمائر التى تلحق بالاسم :

تختلف الضمائر التى تتصل بالأسماء باختلاف صيغة الاسم من حيث العدد .
 فهناك صيغة ضمائر خلسة بالمفرد ، وأخرى خلسة بالثنى والجمع .
 الضمائر المتصلة بالاسم المفرد: الضمائر المتصلة بالجمع والثنى .

الضمائر المتصلة	بالمفرد	مفرد مذكر אֲנִי עַם	مفرد مؤنث אֲנִי עֵמָּה	الضمائر المتصلة بالجمع	جمع مذكر אֲנִי אֲנִי	جمع مؤنث אֲנִי אֲנִי
متكلم	אֲנִי	אֲנִי	אֲנִי	אֲנִי	אֲנִי	אֲנִי
مخاطب	אַתָּה	אַתָּה	אַתָּה	אַתָּה	אַתָּה	אַתָּה
مخاطبة	אַתְּ	אַתְּ	אַתְּ	אַתְּ	אַתְּ	אַתְּ
غائب	הוא	הוא	הוא	הוא	הוא	הוא

גאב	ה	דוּדָה	דוּדָהָ	יָהּ	סוּסִיָּה	סוּסוֹתֶיהָ
מתקלמון	נַ	דוּדָנָו	דוּדָנָהּ	יָנוּ	סוּסִיָּנוּ	סוּסוֹתֵינוּ
מחאטבון	כֶּ	דוּדָכָם	דוּדָתָם	יָכֶם	סוּסִיָּכֶם	סוּסוֹתֵיכֶם
מחאטבת	כָּ	דוּדָכֶן	דוּדָתֶךָ	יָכֶן	סוּסִיָּכֶן	סוּסוֹתֵיכֶן
גאטבון	ם	דוּדָם	דוּדָתָם	יָהֶם	סוּסִיָּהֶם	סוּסוֹתֵיהֶם
גאטבת	ן	דוּדָן	דוּדָתָן	יָהֶן	סוּסִיָּהֶן	סוּסוֹתֵיהֶן

- ענד אטצל אלסם המרד המזכר באלזמאטר יתגר תשכיל בעז הכלמאט (אנظر قواعد تغیر الحركات عند الإضافة) مثل **מָקוֹם < מְקוֹם < מְקוֹמִי** , ولا یحدث تغیر للبعض الآخر , مثل , **לֵם < לִמִּי , שִׁיר < שִׁירִי** - عند إلحق الـضمائر بالاسم المرفد المذكر المنتهى بالعلامة **הּ** فإن هذه النهاية تحذف عند التصریف , مثل : **מִזְרָה < מִזְרֵי** - عند إسناد الاسم المرفد المؤنث المنتهى بـ **ה** فإن الهاء تقلب إلى تاء ثم تضاف الـضمائر . وبالنسبة للاسماء المؤنثة التي تنتهى بغير العلامة السابقة فتضاف إليها الـضمائر دون تغیر .
- عند اتصال الـضمائر بالجمع المذكر تحذف الميم .
- عند تصریف الاسم الجمع المؤنث مع الـضمائر تظل علامة الجمع المؤنث ثابتة وتلحق بها الـضمائر .

اتصل الضمائر بالحروف والظروف

عند إسناد حروف الجر وظروف المكان فى العبرية فإن بعضها يتصل بضمائر المفرد بينما يتصل بعضها الآخر بضمائر الجمع .

ومن الذى يتصل بضمائر المفرد ما يلى :

ב , ל , עם , את مع , של الذى لـ (ملك) , אצל لى

בי	לי	עמי	אתי	שלי	אצלי
בך	לך	עמך	אתך	שלך	אצלך
בך	לך	עמך	אתך	שלך	אצלך
בו	לו	עמו	אתו	שלו	אצלו
בה	לה	עמה	אתה	שלה	אצלה
בנו	לנו	עמנו	אתנו	שלנו	אצלנו
בכם	לכם	עמכם	אתכם	שלכם	אצלכם
בכו	לכו	עמכו	אתכו	שלכו	אצלכו
בם	להם	עמם	אתם	שלם	אצלם
בו	להו	עמו	אתו	שלו	אצלו

وهناك حروف وظروف تعمل معاملة الجمع عند الإضافة منها ما يلى :

אל إلى ، על على ، תחת تحت ، לפני قبل ، אחר بعد

אלי	עלי	תחתי	לפני	אחרי
אליך	עליך	תחתך	לפניך	אחריך
אליה	עליה	תחתיה	לפניה	אחריה
אלינו	עלינו	תחתינו	לפנינו	אחרינו
אליכם	עליכם	תחתכם	לפניכם	אחריכם
אליכון	עליכון	תחתכון	לפניכון	אחריכון
אליהם	עליהם	תחתיהם	לפניהם	אחריהם
אליהן	עליהן	תחתיהן	לפניהן	אחריהן

وهناك مجموعة من الحروف والظروف والأدوات يختلف شكلها تملما في حالة إضافتها للضمائر المتصلة منها ما يلي :

כמו مثل، מן من، אין ليس، עוד ما زال .

כמוני	ממני	אינני	עודני	ישני
כמודך	ממדך	אינדך	עודך	ישך
כמודה	ממדה	אינדה	עודדה	ישדה
כמודו	ממדו	אינדו- אינדו	עודדו	ישדו

יִשְׁנָה	עוֹדְנָה	אֵינָהּ- אֵינָנָה	מִמָּנָה	כְּמוֹהָ
יִשְׁנֶנּוּ	עוֹדְנֵנוּ	אֵינָנּוּ	מִמֶּנּוּ	כְּמוֹנֵנוּ
יִשְׁכֶּם	עוֹדְכֶם	אֵינְכֶם	מִמְּכֶם	כְּמוֹכֶם
יִשְׁכּוּ	עוֹדְכֻם	אֵינְכֻם	מִמֶּן	כְּמוֹכֻם
יִשְׁנֻם	עוֹדֻם	אֵינָם	מִמֵּהֶם	כְּמוֹהֶם
יִשְׁנֻן	עוֹדֻן	אֵינּוֹן	מִמֶּהוּן	כְּמוֹהֶן

العدد שם המספר

ينقسم العدد فى العبرية إلى ثلاثة أقسام وهى : **מספר** ؛ **ספר** عدد أساسى
و**מספר ספרי** عدد ترتيبى و**מספר חלקי** عدد كسرى .
١ - العدد الأساسى :

وهذه الأعداد شبيهة بالأعداد فى العربية حيث إن لها صيغتين للأعداد من ١ : ١٩ ،
صيغة مذكورة وصيغة مؤنثة . كما أن فيها العدان ١ ، ٢ يوافقان المعدود من حيث
التذكير والتأنيث . بينما الأعداد من (٣ - ١٠) ومن (١٣ - ١٩) تأتى مخالفة من حيث
التذكير والتأنيث . كما يأتى العدد على صورتين إحداهما مطلقة ، والأخرى مضافة ،
العدد ١٠ يكون على عكس المعدود إذا كان مفردا ، ويوافقه إذا كان مركبا .

مطلق	مضاف	المعنى	مطلق	مضاف	المعنى
مذكر	مذكر		مؤنث	مؤنث	
אֶחָד	אֶחָד	واحد	אֶחָת	אֶחָת	واحدة
שְ�נַיִם	שְׁנַיִם	اثنان	שְׁנַיִם	שְׁנַיִם	اثنتان
שְׁלֹשָׁה	שְׁלֹשָׁת	ثلاثة	שְׁלֹשָׁה	שְׁלֹשָׁה	ثلاث
אַרְבָּעָה	אַרְבַּעַת	أربعة	אַרְבָּעָה	אַרְבַּעַת	أربع
חֲמִשָּׁה	חֲמִשָּׁת	خمس	חֲמִשָּׁה	חֲמִשָּׁת	خمس
שֵׁשׁ	שֵׁשֶׁת	ستة	שֵׁשׁ	שֵׁשֶׁת	ست
שִׁבְעָה	שִׁבְעַת	سبعة	שִׁבְעָה	שִׁבְעַת	سبع

שְׁמוֹנֶה	שְׁמוֹנֶת	ثمانية	שְׁמוֹנֶה	שְׁמוֹנֶה	ثمانى
תְּשַׁעַה	תְּשַׁעִּית	تسعة	תְּשַׁע	תְּשַׁע	تسع
עֶשְׂרֵה	עֶשְׂרִית	عشرة	עֶשֶׂר	עֶשֶׂר	عشر

أمثلة :

אִישׁ אֶחָד رجل واحد

אִשָּׁה אֶחָת امرأة واحدة

חֲמִשָּׁה יְלָדִים خمسة أولاد

שִׁבַּע בָּנוֹת سبع بنات

وفى حالة الإضافة : שְׁלֹשַׁת הַסְּפָרִים الكتب الثلاثة

אַרְבַּע הַמַּחְבְּרוֹת الكراسات الأربع

الأعداد المركبة : وهى من ١١ - ١٩ .

مع المذكر	المعنى	مع المؤنث	المعنى
אַחַד-עֶשֶׂר	أحد عشر	אַחַת-עֶשְׂרֵה	احدى عشرة
שְׁנַיִם-עֶשֶׂר	اثنا عشر	שְׁתַּיִם-עֶשְׂרֵה	اثنتا عشرة
שְׁלֹשָׁה-עֶשֶׂר	ثلاثة عشر	שְׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה	ثلاث عشرة
אַרְבָּעָה-עֶשֶׂר	أربعة عشر	אַרְבַּע-עֶשְׂרֵה	أربع عشرة
חֲמִשָּׁה-עֶשֶׂר	خمسة عشر	חֲמִשׁ-עֶשְׂרֵה	خمسة عشرة

ששה-עשר	ستة عشر	שש-עשרה	ست عشرة
שבעה-עשר	سبعة عشر	שבע-עשרה	سبع عشرة
שמונה-עשר	ثمانية عشر	שמונה-עשרה	ثمانى عشرة
תשעה-עשר	تسعة عشر	תשע-עשרה	تسع عشرة

ونلاحظ من الجدول السابق ما يلى :

- وضع كلمة ^{עשר} مع العدد الذى يأتى مع المذكر وكلمة ^{עשרה} مع العدد الذى يأتى مع المؤنث،

אחד-עשר תלמידים أحد عشر تلميذا

אחת-עשרה תלמידות إحدى عشرة تلميذة

שבעה-עשר ספרים سبعة عشر كتابا

תשע-עשרה מחברות تسع عشرة كراسة

ألفاظ العقود :

أما ألفاظ العقود فلها صيغة واحدة (صيغة جمع المذكر) سواء كان المعدود مذكرا أم مؤنثا.

עשרים, שלשים, ארבעים, חמשים, ששים, שבעים,
שמונים, תשעים

وعند تركيب العدد من العقود والآحاد ، أى من ٢١ إلى ٢٩ ، تعطف الآحاد على ألفاظ العقود ، ويراعى جنس المعدود من حيث التذكير والتأنيث :

עשרים ואחד פילים واحد وعشرون فيلا

עשרים ואחת ערים إحدى وعشرون مدينة

עשרים וארבעה רזעים أربعة وعشرون راعيا

עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע פְּרוֹת אַרְבַּע وعشرون بقرة

المئات والآلاف :

لا يختلف العدد مائة والعدد ألف مع المعدود . ويأتى منهما المثني والجمع :

מֵאָה مائة **מֵאֹתַיִם** مائتان

שְׁלֹשׁ מֵאוֹת ثلاث مئآت

אַלֶּף ألف **אַלְפִּים** ألفان

שְׁלֹשָׁת אֲלָפִים ثلاثة آلاف

רִבְבָּה , עֶשְׂרֵת אֲלָפִים عشرة آلاف

מִלְיוֹן مليون

يأتى المعدود فى صيغة الجمع مع الأعداد من ٣ إلى ١٠ ، كما يأتى المعدود فى صيغة الجمع مع الأعداد من ١١ إلى ما لانهاية .ماعدا أسماء الزمان والأوزان والمقاييس والعملات فإنها تأتى فى صيغة المفرد ، مثل :

שְׁשִׁים שֶׁקֶל ستون شيكلا

- عند كتابة الأعداد الكبيرة تكتب الآلاف ثم المئات ثم العشرات وأخيرا الأحاد مسبوقة بواو العطف ، مثل

אַלֶּף תְּשַׁע מֵאוֹת תְּשַׁעִּים וְשֵׁשׁ ١٩٩٦

שֶׁבַע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם ٧٣٢

- إذا أردنا مضاعفة العدد نضع قبله كلمة **פַּעַם** مثل :

פַּעַם שְׁלֹשָׁה ثلاثة أضعاف

פַּעַם שֶׁבַע سبعة أضعاف

العدد الترتيبي :

يدل العدد الترتيبي على ترتيب الأسماء المعدودة بالنسبة لما قبلها وما بعدها. والعدد الترتيبي مثل الصفة النسبية يأتي بعد الاسم ويتبعه في التذكير والتأنيث ، والإفراد والجمع ، والتعريف والتكثير. ويشق العدد الترتيبي من العدد الأساسي على النحو التالي :

مفرد مذكر	المعنى	مفرد مؤنث	المعنى
ראשון	أول	ראשונה	أولى
שני	ثاني	שנייה	ثانية
שלישי	ثالث	שלישית	ثالثة
רביעי	رابع	רביעית	رابعة
חמישי	خمس	חמישית	خامسة
ששי	سادس	ששית	سادسة
שביעי	سابع	שביעית	سابعة
שמיני	ثامن	שמינית	ثامنة
תשיעי	تاسع	תשיעית	تاسعة
עשירי	عاشر	עשירית	عاشرة

- لاتأتى أعداد ترتيبية خلسة بعد العدد عشرة ، لكن يؤتى بالأعداد الأصلية المعرفة بهاء التعريف مسبقة بالاسم المعدود ، مثل :

הַשָּׁנָה הָאַרְבָּע-עָשָׂרָה العام الرابع عشر

הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁים اليوم الثلاثين

- فى إحصاء أيام الشهر نستخدم العدد الأساسى بدلا من العدد الترتيبي مثل :

בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ الأول من الشهر

בְּחִמְשָׁה לַחֹדֶשׁ الخامس من الشهر

وعندما نذكر اسم الشهر نضع العدد مع حرف النسب כ مثل :

הַשָּׁעָה בְּמָאָרֶס التاسع من شهر مارس

עָשָׂרָה בְּמָאִי العاشر من شهر مايو

- يستخدم العدد الترتيبي لتسمية أيام الأسبوع ، ما عدا يوم السبت ، فنقول :

רִאשׁוֹן الأحد

שֵׁנִי الاثنين

שְׁלִישִׁי الثلاثاء

רְבִיעִי الأربعاء

חֲמִישִׁי الخميس

שְׁשִׁי الجمعة

שַׁבָּת السبت

الأعداد الجزئية ، الكسر.

تصاغ الكسور فى العبرية غالبا من مؤنث العدد الترتيبي

المعنى	الكسر
نصف	חֲצִי, חֲצִי

שְׁלִישׁ, שְׁלִישִׁית	ثلث
שְׁנֵי שְׁלִישִׁים	ثلثان
רְבַּע, רְבִיעִית	ربع
שְׁלֹשָׁה רְבָעִים	ثلاثة أرباع
חֲמִישִׁית	خمس
שִׁשִּׁית	سدس
שְׁבִיעִית	سبع
שְׁמִינִית	ثمان
תְּשִׁיעִית	تسع
עֲשִׂירִית	عشر
מֵאִית (אֶחָד) מִמָּאָה	١/١٠٠
אַלְפִית	١/١٠٠٠
רְבִבִית	١/١٠٠٠٠

- ليس هناك كسر خاص بعد "العشر" وإذا أريد التعبير عن الكسور نستخدم

العدد مع إضافة كلمة **חֶלֶק** جزء

חֶלֶק הַשְּׁלִישִׁים = ١/٣٠

أو باستخدام كلمة **מֶן** من مثل :

אָפּד מַשְׁשִׁים - 1/10

- علامات الجمع والطرح والضرب والقسمة :

(+) פלוס , יעוד علامة الجمع (زائد)

(-) מינוס , פחות علامة الطرح (ناقص)

(x) פפול علامة الضرب (فى)

(÷) לחלק ל علامة القسمة (على)

(=) הם, שוה يساوى

- تستخدم الحروف الأبجدية للتعبير عن الأرقام على النحو التالى :

1=A 2=B 3=ג 4=ד 5=ה 6=ו 7=ז 8=ח 9=ט 10=י

20=כ 30=ל 40=מ 50=נ 60=ס 70=ע 80=פ 90=ק 100=ק

200=ר 300=ש 400=ת

ويتم تكوين كل الأرقام من الحروف ، فعلى سبيل المثال :

11=A" 29=ט" 500=ק" 700=ש" 1000=ת"

ويلاحظ أن العددين 15 و 16 يكتبان هكذا ט"ו و ט"ז بدلا من ה"ה ו ה"ו وفعل اليهود

ذلك لأن هذين الرقمين يشتملان فى الأساس على أحرف اسم الإله يهوه יהוה .

وأحيانا يرمز إلى الآلاف بالأعداد الأحادية مع وضع شرطة على يسارها أو نقطة ، مثل ١٠٠٠

أو ١٠٠٠ وتعنى ١٠٠٠

- وعند قراءة التقويم بالسنين نلاحظ إضافة العدد ١٢٤٠ إلى ناتج الحروف المكتوبة . فمثلا سنة

תש"ס = ת ٤٠٠ + ש ٣٠٠ + ס ٤٠

المجموع ٧٤٠ + ١٢٤٠ فيكون العام هو ١٩٨٠.

وسنة תשמ"ג = ת ٤٠٠ + ש ٣٠٠ + מ ٤٠ + ג ٣

المجموع ٧٤٣ + ١٢٤٠ فيكون العام ١٩٨٣ .

تدريب: أكتب الأرقام بالحروف والمقابل لها بالأبجدية.

בשנה 4 תקופות, או 12 חדש. בכל תקופה 3
ימים. בשנה 365 ימים.
בכל חדש 30 או 31 יום. היום פזיל 24 שעות. בכל
שעה 60 דקה. ובכל דקה שניה.
הוא נולד בשנת 1969.

ترجم ما يلي :

خمسة وسبعون كتابا

ست وخمسون كراسة

ثلاثة عشر تلميذا

إحلكا وعشرون امرأة

اليوم السابع عشر

الأعوام الأولى

- ترجم وأكتب بالأبجدية العبرية .

١٩٩٠

$$3 + 7 = 10$$

$$27 = 3 - 30$$

$$20 = 4 \times 5$$

מבחן

1- סמן את סוג ההברות :

פֶּלַח הַלֶּךְ אֶל שׁוּק , קָנָה שֵׁם שֶׁשָּׂה חֲמוּרִים וְנָהַג אוֹתָם אֶל בֵּיתוֹ
בְּדֶרֶךְ יָגַע הַפֶּלַח וְרָכַב עַל אֶחָד הַחֲמוּרִים
הוא סֵפֶר אֶת חֲמוּרָיו. הֵנָּה רַק חֲמֹשֶׁה חֲמוּרִים לִפְנֵיו תַּחַת הַשָּׁשָׂה
סֵפֶר אוֹתָם שְׁנִית וְשְׁלִישִׁית וּבִכָּל פַּעַם שָׂכַח אֶת הַחֲמוּר אֲשֶׁר
הוא רוֹכֵב עָלָיו . תָּמָה מְאֹד וְהָיָה הַדְּבָר בְּעֵינָיו לִפְלֵא גְדוֹל

2 - סמן את סוג הדגש במלים הבאות :

- מֶה - טוֹב - שֶׁגָּעוֹן - נִזְלָת - הַקִּלְטָת - הַיּוֹם - כִּפְלָב - אֶת
- בְּמִטָּה - מְלָה - מִשָּׁם - כֶּסֶף - תְּרוּפָה - כְּתָנֹת - בְּלִבֵּל .

3 - סמן את סוג השוא :

קִטְלָת - עֲבוּדָה - אֶמֶת - זְמַן - אֲנִגְלִית - מִתְּפִלִּים - תִּקְרָה .
חֲזִקוּ - אֲנִיָּה - אֶמֶת - חֵלֹם - מִתְּפִלִּים - סִפְסֵל - דֶּרֶךְ .

5- תרגם לעברית :

- أنا طالب في الجامعة - في الأسبوع القادم سيصل سائحون من لندن .
- كيف الحال ؟ - على ما يرام - الطالبة تحب العبرية .

מבחן

1- סמן את סוג ההברות :

מפתח - מדרכה - בלבול - משפחות - דברים - יאור - ותיק .

2- נקד את ה הידיעה:

הם - הארץ - היתומים - ההדק - החסיד - העדין - העצמה
החמור - ההרוג - המשורר - התיק - ההוצאה - החג .

3 - סמן את סוג השוא :

יבכה - נראה - אמת - פה - אנגלית - מתפללים - קטלת .
בני - אניה - אמת - חלום - יגלה - ספסל - דרך .

4 - סמן את סוג הדגש :

גנה - חזן - צדיק - אדמה - מטה - נזלת - הקלטת - היום

5- תרגם לעברית :

- 1- غادر القطار المحطة . 2- العالم العربي كبير .
- 3- ينزل المطر من السماء . 4- يتحكم الإنسان في خمس حواس .
- 5- الرياض مدينة جميلة . 6- أنا أحب الجمال .
- 7- أنا أتعلم قواعد اللغة العبرية .

מבחן

 הכנס את ה השאלה :

? - חֲזַרְתֶּם אֶתְמוֹל ? - - שִׁכַּחְתֶּם ? - חָיֵט הוּא ? - הוֹלֵךְ - אָכַל
אֲכַלְתֶּם עֲנָבִים הַיּוֹם - חָלַב שְׁתִּיתָ אוֹ מַיִם ? - עָנָה עַל הַשְּׁאֵלָה ?

 הכנס כנוי רמז מתאים:

- מְדוּעַ אָתָּה עָצוּב?
- הַחֲלוֹן חָדָשׁ , הִדְלָת יִשְׁנָה
- כָּלִי הַנָּשֶׁק חֲדִישִׁים
- הָאִישׁ עוֹמֵד שָׁם תַּחַת הָעֵץ

 נקד את מלות היחס:

- טִילְנוּ בְּרוּחַב יָפָה
- הוּא מְרוֹסָה , וְהִיא מְאֻמְרִיקָה
- הַבֵּית שֶׁלָּהֶם בְּשִׁכּוּנָה חֲדָשָׁה
- אִמִּי אוֹהֶבֶת לֶאֱכֹל בְּמִסְעָדוֹת יְקָרוֹת גָּמַל (ו) פִּירְמִידוֹת
- בָּאתָם לָעִיר בְּזֶמֶן טוֹב

 נקד את וו החבור:

- סָאֵמִי תִלְמִיד טוֹב (ו) לוֹמֵד יוֹם (ו) לִלְלָה
- יֵשׁ (ו) יֵשׁ גִּיר בִּכְתָּה - קִנִּיתִי כְּרֵטִים הַלּוֹךְ (ו) שׁוֹב
- אֲנִי מְדַבֵּר עִבְרִית (ו) עִרְבִית - אֶזֶן (ו) פֶּה
- סְפָרִים (ו) מַחְבְּרוֹת

מבחר

1- הסבר את נקוד ה ידיעה במלים הבאות :

. הארץ - האב - הדם - החכמה - ההר - החיים - החלל - היהודי

2- הכנס(בכלם) על המלים הבאות :

פתיכה - שגעון - נזלת - מדינות העולם - היום - הקלטת - -
ספרים - הרקדנים - שעה עשר - ארי - אמת - הילדים - העיר

3- נקד את ו החבור:

פה ושם - בשר ודם - לא ולא - יושב ואוכל - המדינות והעולם

פרח וורד - אתה ואני - הבנה וידיעה - הסוס קפץ ורץ .

4- כתב את המשפטים ברבים :

- מה אתה עושה - הילדה הלכה אל ביתה - רחוב עתיק בקהיר

- האיש שאל את הילד: בן כמה הוא - גרתי במלון מצין

הספרעולה פסף רב - התלמיד ענה תשובה נכונה על כל שאלה

5- הכנס מלות רמוז:

- תמור , פלבה .

- הגדי גדול , הכבש קטן .

מבחר

• כתב את הנקבה של המלים הבאות :

מִדְבָּר - אָב - אִישׁ - אָתָם - קָטָן - פּוֹעֵל - עֶבֶד - חֲמוֹר

• נטה את השמות הבאים בכנויים :

תְּלַמִּידוֹת - בָּנוֹת - עָרִים - עֶקֶב - אָב - קֶץ - מוֹרָה

• כתב בסמיכות :

(מְשַׁפָּחָה) מַחְמוֹד .
(אֶרְמוֹן) מֶלֶךְ -
(בֵּית) הַנְּשִׂיא -
(אֲרוֹחָה) הָעֶרֶב -

• הכנס כנוי רמז מתאים :

- הָרְחוֹבוֹת רְחוֹקִים .
- מִתְּכַרֹּת זֹלוֹת .
- הַפֶּת יוֹשֶׁבֶת שֵׁם

• עשה כנדרש בין הסוגרים :

- הַיָּלֵד הָהוּא תָּרוּץ (כתב בנקבה)
- הַתְּלַמִּידוֹת יוֹצְאוֹת .. בֵּית־הַסֵּפֶר (הכנס מלת יחס)
- הָעָם הִבִּיעַ אֶת הָרָצוֹן שָׁלוֹ . (נקד ה הידיעה)
- הַסְטוֹדָנְטִים תְּרוּצִים מְאֹד . (הכנס כנוי רמז)
- הָאִם חִבְּקָה אֶת הַתְּנוּק . (כתב ברבים)
- הָאֶתוֹן אֶטִּית מְאֹד . (כתב במין זכר)
- הָאֵב בָּא מְאֹדֶר . (כתב בנקבה)

מבחן

• הפך את המשפטים הבאים מזכר לנקבה :

- איש זקן הולך עם מקל .
- אבא קנה לי מתנה .
- אחי לומד בחוג לשפה העברית .
- האישה חזר עיף מהעבודה .
- הבן לא חזר הביתה .
- אחי הקטן בוכה .

• כתב את המספרים במלים :

- (10) נשים -- (3) דלתות -- (6) גבעות -- (2) פובעים
הספור ה (16) -- הילד ה (1) -- (7) בתי-קולנוע -- דילת (1)
4/3 שנה -- ה (21) באוגסט -- ה (5) פיולי

• נקד את ה הידיעה :

האם- הקר - החג - הארץ - הענן - החברים - הענבים - העגל

• כתב את הסמיכות בלי (של) :

- הידיים של הילד נקיים .
- הידים של הפועל מלכלכים .
- הדקדוק של העברית קל מאוד .

• נֹטָה אֶת הַשְּׁמוֹת הַבָּאִים בַּכְּנוּיִים :

בְּחֹרֹת - אֶשָּׁה - חָם - זֵית - עָם .

• הַכֵּנס שֵׁם תּוֹאֵר מֵתָאִים :

- הַחִילָת הַזֹּאת

- בְּנוֹת הַחֶכֶם

- פִּי הַפֶּד

- הַמֶּלֶךְ

• כָּתַב אֶת שֵׁם הַיָּחַס :

פָּרַס - מְרוֹקוֹ - סְעוּדָה - מְצָרִים - קוֹל - תֵּל אַבִּיב - מִדְּע

• כָּתַב אֶת הַמִּשְׁפָּטִים בְּרַבִּים :

- בָּאוֹלָם הַזֶּה יֵשׁ תַּחֲנוּנָה .

- הַמָּקוֹם הַזֶּה רַחוּק .

- אֲנִי לוֹמֵד דְּבַר חֲדָשׁ .

- הַיִּלְדָּה לֹבֶשֶׁת שִׁמְלָה לְבָנָה .

- לַגְּבֵרֶת הַזֹּאת יֵשׁ מְכוֹנִית חֲדָשָׁה .

- הַתִּלְמִיד עָנָה תְּשׁוּבָה נְכוֹנָה עַל כָּל הַשְּׁאֵלוֹת .

• סָמַן אֶת סוּג הַשּׁוּא :

הִסְתַּדְּרוּת - קְרִיאָה - גִּנְכָּם - תְּכַתְּבוּ - קִטְלָתָם - עֲמַדָּתָם

الفعل הפעיל

الفعل : هو ما دل على حدث مقترن بزمن معين ، وينقسم الفعل من حيث الزمن إلى :

أ - المضى **לְמַלְא** : وهو يعبر عن حدث وقع قبل التكلم ، مثل : **כָּתַב** كتب ، **לָמַד** درس ، **לִבַּשׁ** لبس

ب - الحاضر **לְמַלְא** **הַיּוֹמָה (הַיּוֹמִית)** : وهو يعبر عن حدث يقع أثناء التكلم ، ويستخدم اسم الفاعل للتعبير عن هذا الزمن ، ويطلق عليه أيضا الزمن الحالى مثل : **אֲנִי כוֹתֵב** أكتب ، **אֲנִי לומדים** نتعلم

ج - المستقبل **לְמַלְא** **לְעֵתִי** : وهو يعبر عن حدث سيقع في المستقبل بعد التكلم ، ويقابل في العربية من حيث الصيغة والبناء زمن المضارع ومن حيث المعنى يقابل المستقبل ، مثل : **אֲכַתֵּב** سأكتب ، **אֶלְמַד** سأدرس ، **תִּלְבַּשׁוּ** سترتدون .

د - الأمر **לְמַלְא** : وعلى الرغم من أن العديد يرى أنه يعبر عن زمن ، فإنه في الواقع ليس زمنا ، بل أسلوب للتعبير عن المستقبل ، ويطلب به حدوث شيء بعد زمن التكلم ، مثل : **כָּתֹב** اكتب ، **לָמַד** ادرس
وينقسم الفعل من حيث مفعوله إلى :

أ - اللازم **לְמַלְא** : وهو الذي يكتفى بفاعله ولا يحتاج إلى مفعول به ، مثل : **לָמַד** وقف ، **נָזַל** نزل ، **שָׁכַח** نام ، **בָּכָה** بكى ، **הִיָּלַד** بָּכָה بكى الولد

ب - المتعلی فعل יוצא : وهو الذى لا يكتفى بفاعله ويحتاج إلى مفعول به

واحد أو أكثر، مثل : שָׁמַר حرس ، פָּתַח فتح ، לָמַד درس

אֲחִימַד אָכַל אֶת הַבָּשָׂר אكل أحمد اللحم

הַעֲבֵרְתִּי אֶת הָאִישׁ הַזֶּה אֶת הַכְּבִישׁ

جعلت الرجل العجوز يعبر الطريق

- وينقسم الفعل من حيث تركيبه إلى :

أ - المجرد הקל : هو ما كانت جميع حروفه أصليه ، وينقسم المجرّد إلى :

- مجرد ثلاثى : وهو الفعل المكون من ثلاثة حروف أصلية ، مثل : שָׁמַע سمع

- مجرد رباعى : وهو الفعل المكون من أربعة حروف أصلية ، مثل : תָּרַם

ترجم ، שָׁחַר حرر

ب - المزيد הדאסר : هو ما زيد فيه حرف أو أكثر على حروفه الأصلية وينقسم

إلى :

- مزيد ثلاثى : وهو ما زيد فيه حرف على أصله الثلاثى ، مثل : נָשַׁבַּר انكسر ،

أو حرفين مثل : הָאֵכָל أطعم ، أو ثلاثة حروف مثل : הִתְלַמַּד تعلم ، وهنا

الفعل مزيد بالهاء والتاء وتضعيف الميم (وهى عين الفعل)

- مزيد رباعى : وهو ما زيد فيه حرفان عن أصله الرباعى ، مثل : הִשְׁתַּחֲוֶה تحوّر ،

הִתְגַּלְגַּל تدحرج .

وينبغى الإشارة إلى أنه ليس من الضروري أن يكون لكل مجرد مزيد أو أن يكون

لكل مزيد مجرد مستعمل ، بل يمكن أن يكون هناك فعل مجرد ولا يستعمل منه

المزيد أو العكس .

صيغ الفعل גזרות הפעל

١ - الفعل السالم גזרות השלמים : وهو ما خلت حروفه الأصلية من حروف العلة א, ה, ו, י ومن التضعيف ، مثل : ספר עד ، שמר حرس أنواعه :

- أ - سالم من حروف الحلق שלמים (טהורים) ، مثل : שלם دون
ب - سالم فاؤه حرف حلقى שלמים "פ" גרודית (שפ"ג) ، مثل :
למד وقف ، קצר علا
ج - سالم عينه حرف حلقى שלמים "ע" גרודית (שע"ג) ، مثل : צחק ضحك ، צעק صرخ
د - سالم لامه حرف حلقى שלמים "ל" גרודית (של"ג) ، مثل : תמה اندهش .

هـ - الرباعى ، مثل דרדר تدهور

و - الخماسى ، مثل חמרמר أحمر

٢ - الفعل الناقص גזרות החסרים : والفعل الناقص هو الذى يفقد من

جذره أثناء تصريفه حرفاً من الحروف ، والأفعال الناقصة فى العبرية هى :

أ - الأفعال التى فاؤها نون חסרי פ"נ ، مثل : נפל سقط ، ניתן أعطى

ب - الأفعال التى فاؤها ياء חסרי פ"י مثل : ישב جلس ، יצת أشعل

٣ - الأفعال المضعفة גזרות הכפולים חע"ע : وهى الأفعال التى يكون

عينها ولامها من جنس واحد ، مثل : מדד قاس ، סבב لف ، ארר لعن

٤ - الأفعال المعتلة גזרות הנחים (הנאלמים) : وهى الأفعال التى

يكون أحد حروفها الأصلية حرف علة ، ويحذف نطقاً أو كتابة، ولا يعوض عنه بالتشديد ، وهى :

أ - معتلة الفاء بالألف **נִחַי פ"א** ، مثل : **אמר** قل

ب - معتلة الفاء بالهاء **נִחַי פ"ה** ، مثل : **הלך** ذهب

ج - معتلة الفاء بالياء **נִחַי פ"י** ، مثل : **ישב** جلس

د - معتلة العين بالواو **נִחַי ע"ו** ، مثل : **קם (קום)** قام

هـ - معتلة العين بالياء **נִחַי ע"י** ، مثل : **שיר (שיר)** غنى

و - معتلة اللام بالألف **נִחַי ל"א** ، مثل : **מצא** وجد

ز - معتلة اللام بالهاء **נִחַי ל"ה** ، مثل : **קנה** اشترى

هـ - الأفعال المركبة **נזרות המרכבים** : وهى الأفعال التى تجمع بين صيغتين من الصيغ السابقة وهى تقابل اللفيف المفروق و المقرون فى العربية، وتنقسم إلى :

أ - معتلة الفاء واللام ، مثل : **יצא** خرج ، **אבה** شاء

ب - معتلة العين واللام ، مثل : **בא** جاء ، **שוה** ساوى

أوزان الفعل : **בבדיי הפעל**

أوزان الفعل فى العبرية سبعة ، وهى :

- ١ - الوزن المجرد أو البسيط **קל** : وهو ما ليس فيه حروف زائدة ، ويدل على المعنى البسيط ، والثلاثى المجرد له ثلاث صور فى الماضى وهى : **פעל** ، مثل **כתב** وهى الصيغة الأكثر انتشاراً و **פעל** ، مثل **כתיב** ثقل ، و **פעל** ، مثل

קטן ١ صغر ،

٢ - وزن **נפעל**: ويصاغ بزيادة حرف نون المحركة بالكسرة القصيرة ، ويقابل صيغة انفعال في العربية . ويفيد هذا الوزن معنى المبنى للمجهول مثل **נשבר** إنكسر. كما يفيد معنى الفعل المجرد مثل **נלחם** حارب ، **נדנס** دخل. كما يفيد المطاوعة مثل **נשמר** حفظ نفسه .

٣ - وزن **פעל** : وهو يصاغ بتضعيف عين الفعل، ويدل على التعدية ، كما يشير إلى الإكثار والمبالغة ويقابل في العربية وزن فَعَّلَ ، مثل : **למד** علّم
٤ - وزن **פעל** : وهو صيغة البناء للمجهول للوزن السابق ، ويقابل وزن فُعِّلَ في العربية ، مثل : **למד** علّم، **כתב** كُتِبَ .

٥ - وزن **הפעיל** : ويصاغ بإضافة الـ **ה** كسابقة والـ **י** كداخلة بين عين الفعل ولامه، ويفيد هذا الوزن معنى التعدية والسببية والمبالغة والتجريد، ويقابل وزن أفعل في العربية مثل : **הכתוב** أملى ، **הלביש** ألبس ، **הביט** نظر
٦ - وزن **הפעל** : وهو صيغة المبنى للمجهول للوزن السابق ويقابل صيغة أفعل في العربية، مثل : **הכרז** أعلن

٧ - وزن **התפעל** : ويصاغ بزيادة **הת** في أوله وتشديد عين الفعل، ويفيد هذا الوزن معنى المطاوعة والمجهول كما يعطى المعنى مجردا ويقابل صيغة افتعل في العربية : **התרחק** تباعد ، **התייחס** تيتّم .

تصريف الأفعال السالمة בסִימַת השְׁלָמִים

أولاً : الأفعال السالمة من حروف الحلق שְׁלָמִים סְהוּרִים :

الوزن المجرد קל :

الزمن الماضي : يوجد ثلاث صور في الماضي وهى : **פָּעַל** و**פָּעִיל** و**פָּעַל** :

تصريف الصورة الأولى **פָּעַל** :

ولهذه الصورة صيغتان في المستقبل صيغة الفعل المتعلّى المضموم العين وصيغة الفعل اللازم المفتوح العين ،

الفعل المتعلّى المضموم العين : تصريف الفعل סָגַר أغلق

الامر	المستقبل	الماضى	الضمير
	אֶסְגֵּר	סָגַרְתִּי	אֲנִי
סָגַר	תִּסְגֹּר	סָגַרְתָּ	אַתָּה
סָגַרְתִּי	תִּסְגֹּרְתִּי	סָגַרְתָּ	אַתָּ
	יִסְגֹּר	סָגַר	הוא
	תִּסְגֹּר	סָגַרְה	היא
	נִסְגֹּר	סָגַרְנוּ	אֲנֵחֵנוּ
סָגַרְנוּ	תִּסְגֹּרוּ	סָגַרְתֶּם	אַתֶּם
סָגַרְתֶּם	תִּסְגֹּרְתֶּם	סָגַרְתֶּן	אַתֶּן
	יִסְגֹּרוּ	סָגַרוּ	הם
	תִּסְגֹּרְתֶּן	סָגַרוּ	הן

الزمن الحالى (اسم الفاعل)

جمع مذكر סוֹגְרִים

مفرد مذكر סוֹגֵר

מפרד מִוֶּנֶת סִגְרָה (סִגְרָה) جمع מִוֶּנֶת סִגְרָה

اسم المفعول

מפרד מִזְכֵּר סִגְרָה جمع מִזְכֵּר סִגְרָה

מפרד מִוֶּנֶת סִגְרָה جمع מִוֶּנֶת סִגְרָה

المصادر :

المصدر هو ما دل على حدث مجرد من الزمان والمكان ، وهو أصل الفعل وجميع مشتقاته.

المطلق סִגְרָה المضاف סִגְרָה ، المصدر اللامي לִסְגְּרָה

الاسم المشتق : סִגְרָה

الفعل اللازم المفتوح العين فى المستقبل : לִמַּד درس

الضمير	الماضى	المستقبل	الأمر
אֲנִי	לִמַּדְתִּי	אֶלְמַד	
אַתָּה	לִמַּדְתָּ	תִּלְמַד	לִמַּד
אָתָּה	לִמַּדְתָּ	תִּלְמַדְדִּי	לִמַּדְדִּי
הוּא	לִמַּד	יִלְמַד	
הִיא	לִמַּדָּה	תִּלְמַד	
אֲנֵחֵנוּ	לִמַּדְנוּ	נִלְמַד	
אַתֶּם	לִמַּדְתֶּם	תִּלְמַדוּ	לִמַּדוּ
אַתֶּן	לִמַּדְתֶּן	תִּלְמַדְנָה	לִמַּדְנָה
הֵם	לִמַּדוּ	יִלְמְדוּ	
הֵן	לִמַּדוּ	תִּלְמַדְנָה	

ملاحظات :

- تأتي الأفعال اللازمة مفتوحة العين في المستقبل ، وكذلك الأفعال المتعدية التي

عينها أو لامها حرفا حلقيا

- لا يختلف الفعل المفتوح العين عن الفعل المضموم العين إلا في المستقبل فقط

أما باقى التصريفات فلا يوجد فرق :

تصريف صورة **פִּילַל** : الفعل **פָּבַד** ثقل

الضمير	المضى	المستقبل	الأمر
אֲנִי	פָּבַדְתִּי	אֶפְבֹּד	
אַתָּה	פָּבַדְתָּ	תִּפְבֹּד	פָּבַד
אָתָּה	פָּבַדְתָּ	תִּפְבֹּדִי	פָּבַדִּי
הוּא	פָּבַד	יִפְבֹּד	
הִיא	פָּבַדָּה	תִּפְבֹּד	
אֲנֵחָנוּ	פָּבַדְנוּ	נִפְבֹּד	
אַתֶּם	פָּבַדְתֶּם	תִּפְבֹּדוּ	פָּבַדוּ
אַתֶּן	פָּבַדְתֶּן	תִּפְבֹּדְנָה	פָּבַדְנָה
הֵם	פָּבַדוּ	יִפְבֹּדוּ	
הֵן	פָּבַדוּ	תִּפְבֹּדְנָה	

الزمن الحالى :

مفرد مذكر **פָּבַד** جمع مذكر **פָּבַדוּ**

مفرد مؤنث **פָּבַדָּה** جمع مؤنث **פָּבַדְנָה**

المصادر :

المطلق **פָּבַד** المضاف **פָּבַד** ، المصدر اللامى **לִפְבֹּד**

الاسم المشتق : **פְּבִידָה**

تصريف صورة **פָּלַל** : الفعل **קָטַן** صغر

الضمير	الماضى	المستقبل	الأمر
אֲנִי	קָטַנְתִּי	אֶקְטַן	
אַתָּה	קָטַנְתָּ	תִּקְטַן	קָטַן
אָתָּה	קָטַנְתָּ	תִּקְטַנִּי	קָטַנִּי
הוּא	קָטַן	יִקְטַן	
הִיא	קָטְנָה	תִּקְטַן	
אֲנֵחָדוּ	קָטְנוּ	נִקְטְנוּ	
אַתֶּם	קָטַנְתֶּם	תִּקְטְנוּ	קָטְנוּ
אַתָּן	קָטַנְתֶּן	תִּקְטְנֶה	קָטְנֶה
הֵם	קָטְנוּ	יִקְטְנוּ	
הֵן	קָטְנוּ	תִּקְטְנֶה	

اسم الفاعل :

مفرد مذکر **קָטַן** جمع مذکر **קָטַנִּים**

مفرد مؤنث **קָטְנָה** جمع مؤنث **קָטְנוּ**

المصادر :

المطلق **קָטַן** المضاف **קָטַן** ، المصدر اللامي **לִקְטַן**

الاسم المشتق : **קָטַנָּה**

ملاحظات :

ملاحظات على الماضى :

- تشكىل فاء الفعل بالقلمص مع جميع الضمائر ماعدا المخاطبين والمخاطبات

حيث تشكىل بالسكون

- تشكل عين الفعل بالباتح فى تصريف صورة **פילל** مع جميع الضمائر باستثناء ضمائر : الغائبة والغائبين والغائبات فتشكل بالسكون . وتشكل عين الفعل فى صورة **פילל** بالفتحة مع ضمير الغائب.

وتشكل عين الفعل بالحوّلم قاطن فى صورة **פילל** مع جميع الضمائر ماعدا ضمير المخاطبين والمخاطبات حيث تتحول الحولم قاطن إلى قلمتس حاطوف (قاطن).

- عندما تكون لام الفعل نونا وتكون ساكنة سكونا تلما قبل اللاحقة **נ** (ضمير المتكلمين) فإنها تدغم فيها ويعوض عن ذلك بالتشديد الثقيل مثلما فى **פיללנ**:
- إذا كانت لام الفعل تاء وتكون ساكنة سكونا تلما فإنها تدغم فى اللواحق ويعوض عن ذلك بالتشديد الثقيل مثل الفعل **פילל** قطع ، **פילל** قطعت .
ملاحظات على المستقبل :

- تقابل صيغة المستقبل فى العبرية صيغة المضارعة فى العربية ، وهى تقابل حروف المضارعة العربية أنيت **אני** وتأتى كسوابق ، كما أن هناك مجموعة من اللواحق تجمع فى كلمة **אני** .

- تشكل حروف الاستقبال كلها بالحرق ماعدا الألف فتشكل بالسيجول

- تشكل فاء الفعل مع جميع الضمائر بالشفاء (السكون)

- يأتى المستقبل على صيغة **פילל** (أى مضموم العين) مع الأفعال المتعدية من صورة **פילל** وعلى صيغة **פילל** (أى مفتوح العين) مع الأفعال اللازمة من صورة **פילל** ومع كل الأفعال التى عينها أو لامها حرفا حلقيا، ومع صورتى **פילל** و**פילל**، وتتحول الباتح والحوّلم قاطن إلى سكون خلسة مع النهايتين . **פיל** .

ملاحظات على الأمر :

- يأتى الأمر مع ضمائر الخطاب فقط ، ويصاغ من المستقبل بعد حذف حروف الاستقبال (المضارعة)

- تشكل فاء الفعل بالحرق فى حالتى المخاطبة والمخاطبين وذلك عوضا عن السكون لتعذر التقاء ساكنان أول الكلمة .

ملاحظات على الزمن الحالى (اسم الفاعل) :

- يأتى الزمن الحالى أو اسم الفاعل من صورة **فَعِلَال** على صيغة **فَعِلَال** وهو الأكثر شيوعا فى العبرية ويأتى من صورتى **فَعِلَال** و**فَعِلَال** على وزن الماضى .

ملاحظات على اسم المفعول :

- يأتى اسم المفعول من صورة **فَعِلَال** على صيغة **فَعِلَال** وهى الصيغة الوحيدة من الوزن الأول ، ولا يأتى من صورتى **فَعِلَال** و**فَعِلَال** اسم مفعول فى هذا الوزن.

ملاحظات على المصدر والاسم المشتق:

- يأتى المصدر المطلق على وزن **فَعِلَال** والمصدر المضاف على وزن **فَعِلَال**، وإذا سبقه حرف نسب يشكل حرف النسب بالحرق وهذا ما نلاحظه فى المصدر اللامى، حيث يأتى المصدر اللامى على وزن **فَعِلَال** .

- المصدر اللامى ما هو إلا مصدر مضاف ألحقت به اللام وهو ليس صيغة منفصلة، ويذكر فى التصريفات لكثرة استخدامه فى العبرية

- الاسم المشتق من هذا الوزن يأتى على صيغة **فَعِلَال** ، وهو أحد أوزان المصادر التى تستخدم بكثرة فى العبرية الحديثة.

وزن **בְּפִלַל** : تصريف الفعل **בָּנִס** دخل

الامر	المستقبل	المضى	الضمير
	אֶבְנֶס	בָּנִסְתִּי	אֲנִי
הָבִנִס	תִּבְנֶס	בָּנִסְתָּ	אַתָּה
הָבִנְסִי	תִּבְנֶסִי	בָּנִסְתְּ	אַתָּ
	יָבְנִס	בָּנִס	הוּא
	תִּבְנֶס	בָּנִסָּה	הִיא
	נִבְנֶס	בָּנִסְנוּ	אֲנִי וְהוּא
הָבִנְסוּ	תִּבְנֶסוּ	בָּנִסְתֶּם	אַתֶּם
הָבִנְסֶנָּה	תִּבְנֶסְנָה	בָּנִסְתֶּן	אַתֶּן
	יָבְנֶסוּ	בָּנִסּוּ	הֵם
	תִּבְנֶסְנָה	בָּנִסּוּ	הֵן

الزمن الحالی :

مفرد مذكر **בָּנִס** جمع مذكر **בָּנִסִּים**

مفرد مؤنث **בָּנִסְתָּ** جمع مؤنث **בָּנִסְתֶּן**

المصدر : المطلق **הָבִנִס** ، **בָּנִס** ، المضاف **הָבִנִס** ، اللامی **לְהָבִנִס**

الاسم المشتق **הָבִנְסוּת**

ملاحظات :

ملاحظات على الماضی :

- تشكل النون الزائدة بالهیرق ، وفاء الفعل بالسكون

- تشكل عين الفعل بالبأتح مع جميع الضمائر ، باستثناء الغائبة والغائبين

والغائبات فإنها تشكل بالسكون.

ملاحظات على المستقبل :

- تشكل حروف الاستقبال (المضارعة) بالحرق ماعدا الألف تشكل بالسيجول .
- تشكل فاء الفعل بالقامتنس مع تشديدها بالشدة الثقيلة ، وذلك عوضا عن حذف حرف النون الذى حذف لأنه واقع ساكن بين متحركين .
- تشكل عين الفعل بالتفسيرى ماعدا ضمائر المخاطبة والمخاطبين والغائبين فتشكل بالسكون، والمخاطبات والغائبات فتشكل بالباتح .

ملاحظات على الأمر :

- يأتى الأمر بحذف حرف الاستقبال مع ضمائر الخطاب ويستبدل بهاء مشكلة بالحرق.

ملاحظات على الزمن الحالى والمصدر :

- يشبه الزمن الحالى المفرد المذكر الماضى ، ولكن تشكل عين الفعل بالقامتنس .
- تشدد لام الفعل فى الاستقبال والأمر والمصادر والاسم المشتق .
- تشكل لام المصدر اللامى بالسكون .

وزن **פעל** : تصريف الفعل **שָׁלַם** دفع

الضمير	المضى	المستقبل	الأمر
אֲנִי	שָׁלַמְתִּי	אֶשְׁלֵם	
אַתָּה	שָׁלַמְתָּ	תִּשְׁלַם	שָׁלֵם
אָתָּה	שָׁלַמְתָּ	תִּשְׁלַמְּךָ	שָׁלְמֵךָ
הוא	שָׁלַם	יִשְׁלַם	
היא	שָׁלְמָה	תִּשְׁלַם	
אֲנֵחֵנוּ	שָׁלַמְנוּ	נִשְׁלַם	
אַתֶּם	שָׁלַמְתֶּם	תִּשְׁלַמוּ	שָׁלְמוּ
אַתָּן	שָׁלַמְתֶּן	תִּשְׁלַמְנָה	שָׁלְמְנָה
הם	שָׁלְמוּ	יִשְׁלְמוּ	
הן	שָׁלְמוּ	תִּשְׁלַמְנָה	

الزمن الحال :

مفرد مذكر **מִשְׁלֵם** جمع مذكر **מִשְׁלָמִים**

مفرد مؤنث **מִשְׁלֶמֶת** جمع مؤنث **מִשְׁלָמוֹת**

اسم المفعول:

مفرد مذكر **מִשְׁלֵם** جمع مذكر **מִשְׁלָמִים**

مفرد مؤنث **מִשְׁלֶמֶת** جمع مؤنث **מִשְׁלָמוֹת**

المصدر: المطلق **שָׁלַם** المضاف **שָׁלַם** اللامى **לְשָׁלַם**

الاسم المشتق **שְׁלוֹם**

ملاحظات :

- عين الفعل دائما مشددة بالشدة الثقيلة .

- تشكل فاء الفعل فى الماضى بالحرق وفى المستقبل والأمر والزمن الحالى بالباتح.

- تشكل حروف الاستقبال بالسكون المتحرك باستثناء الألف تشكل بالحافظ باتح.

- يأتى الأمر بعد حذف حروف الاستقبال.

- يأتى اسم الفاعل بإضافة ميم ساكنة إلى الأمر.

وزن **פעל** : تصريف الفعل **פעל** ألغى

الزمن الحال	المستقبل	المضى	الضمير
مفرد مذكر	אֶפְעֵל	פִּעַלְתִּי	אֲנִי
מִפְעֵל	תִּפְעֵל	פִּעַלְתָּ	אַתָּה
جمع مذكر	תִּפְעֵלִי	פִּעַלְתָּ	אַתָּה
מִפְעֵלִים	יִפְעֵל	פִּעַל	הוּא
مفرد مؤنث	תִּפְעֵל	פִּעַלְהָ	הִיא
מִפְעֵלָה	נִפְעֵל	פִּעַלְנוּ	אֲנֵחֵנוּ
جمع مؤنث	תִּפְעֵלוּ	פִּעַלְתֶּם	אַתֶּם
מִפְעֵלוֹת	תִּפְעֵלְנָה	פִּעַלְתֶּן	אַתֶּן
مصدر مطلق	יִפְעֵלוּ	פִּעֵלוּ	הֵם
פִּעַל	תִּפְעֵלְנָה	פִּעֵלוּ	הֵן

ملاحظات :

- وزن **פעל** هو المبنى للمجهول من وزن **פעל** .
- تشكل فاء الفعل فى الماضى بالقبوتس مع جميع الضمائر ، وتشكل عين الفعل بالباتح ماعدا الغائبة والغائبين والغائبات فتشكل بالسكون .
- تشكل حروف الاستقبال بالسكون المتحرك باستثناء الألف تشكل بالخاطف باتح . وتحتفظ فاء الفعل بحركتها (القبوتس) وكذلك عين الفعل (باتح) ماعدا مع المخاطبة والمخاطبين والغائبين فتشكل بالسكون
- عين الفعل تشدد تشديدا ثقيلا فى جميع التصريفات .
- لا يأتى من هذا الوزن أمر ، والمصدر المضاف لدلالته على المبنى للمجهول.

وزن הפעיל : تصريف الفعل הדליק أوقد ، أشعل

الضمير	الماضي	المستقبل	الأمر
אני	הדלקתי	אדליק	
אתה	הדלקת	תדליק	הדלק
את	הדלקת	תדליקי	הדליקי
הוא	הדליק	ידליק	
היא	הדליקה	תדליק	
אנחנו	הדלקנו	נדליק	
אתם	הדלקתם	תדליקו	הדליקו
אתן	הדלקתן	תדלקנה	הדלקנה
הם	הדליקו	ידליקו	
הן	הדליקו	תדלקנה	

الزمن الحالي (اسم الفاعل) :

مفرد مذكر מדליק جمع مذكر מדליקים

مفرد مؤنث מדליקה جمع مؤنث מדליקות

اسم المفعول:

مفرد مذكر מדלק جمع مذكر מדלקים

مفرد مؤنث מדלקה جمع مؤنث מדלקות

المصدر :

المصدر المطلق הדלק المصدر المضاف הדליק

المصدر اللامي להדליק

الاسم المشتق : הדלקה

ملاحظات :

- فى الماضى تشكىل الهاء الزائفة بالحرق وفاء الفعل بالسكون .
- تحذف الياء الواقعة بعد عين الفعل عند إسناد الفعل إلى الضمائر ماعدا ضمائر الغياب ، حيث تبقى كما هى .
- فى المستقبل نحدف الهاء الزائفة وتوضع حروف الاستقبل مكانها وتشكىل بالباتح ، وتبقى فاء الفعل ساكنة وتشكىل عين الفعل بالحرق جداول عدا المخاطبات والغائبات تشكىل بالقميرى .
- يأتى الأمر بحدف حروف الاستقبل ووضع هاء مشكلة بالباتح بدلا منها.
- تبدل الهاء الزائفة بلليم فى الزمن الحالى مع تشكىلها بالباتح.

وزن **הפעל** : تصريف الفعل **הזמן** دعى

الزمن الحالى	المستقبل	الماضى	الضمير
مفرد مذكر	אזמן	הזמנתי	אני
מזמן	תזמן	הזמנת	אתה
مفرد مؤنث	תזמני	הזמנת	את
מזמנת	יזמן	הזמן	הוא
جمع مذكر	תזמן	הזמנה	היא
מזמנים	נזמן	הזמנו	אנחנו
جمع مؤنث	תזמנו	הזמנתם	אתם
מזמנות	תזמנה	הזמנתו	אתו
مصدر مطلق	יזמנו	הזמנו	הם
הזמן	תזמנה	הזמנו	הן

ملاحظات :

- يأتى هذا الوزن على صيغة **הפעל** أو على صيغة **הפעיל** ، ويتم تصريفه بهذه الصيغة مع الأزمنة .

- تشكل فاء الفعل فى الماضى بالسكون التام ، وعين الفعل بالباتح ماعدا ضمائر الغائبة والغائبين والغائبات تشكل بالسكون .

- تشكل حروف الاستقبال بالقبوتس أو القامتس حاطوف (قطان) وتشكل فاء الفعل بالسكون التام ، وعين الفعل بالباتح ماعدا ضمائر المخاطبة والمخاطبين والغائبين فتشكل بالسكون.

وزن **התפעל** : تصريف الفعل **התקשר** اتصل بـ

الضمير	الماضي	المستقبل	الأمر
אני	התקשרתי	אתקשר	
אתה	התקשרת	תתקשר	התקשר
את	התקשרת	תתקשר	התקשרי
הוא	התקשר	יתקשר	
היא	התקשרה	תתקשר	
אנחנו	התקשרנו	נתקשר	
אתם	התקשרתם	תתקשרו	התקשרו
אתן	התקשרתן	תתקשרנה	התקשרנה
הם	התקשרו	יתקשרו	
הן	התקשרו	תתקשרנה	

الزمن الحال :

مفرد مذكر **מתקשר** جمع مذكر **מתקשרים**

مفرد مؤنث **מתקשרת** جمع مؤنث **מתקשרות**

المصدر : المطلق **התקשר** المضاف **התקשר** ، اللامى **להתקשר**

الاسم المشتق **התקשרות**

ملاحظات :

- فى الماضى تأتى السابقة **ה** قبل الفعل ، وتشكل فاء الفعل بالباتح ، وتشكل عينه بالباتح مع جميع الضمائر ماعدا ضمير الغائب يشكل بالتمير وضمائر الغائبين والغائبات فتشكل بالسكون.

- فى المستقبل تشكل حروف الاستقبال بالحرق ماعدا الألف فيشكل بالسيجول

تشكل عين الفعل بالباتح ولامه بالتصغير باستثناء ضمائر المخاطبة والمخاطبين والغائبين فتشكل بالسكون.

- يشبه الأمر صيغة الماضي .

- فى الزمن الحالى تحل السابقة **מִתְ** بدلا من **הִתְ** .

- عين الفعل مشددة بالشدة الثقيلة مع جميع التصريفات .

- هناك مجموعة من الأفعال عند تصريفها فى هذا الوزن تختلف عن الصورة السابقة وذلك إذا كانت فاء الفعل من حروف الصغير (**פ, צ, ל, ש, ו**) حيث يتغير وضع تاء الوزن على النحو التالى :

- إذا كانت فاء الفعل **פ, ש, ו** تأتى قبل تاء الوزن ، مثل : **הִשְׁתַּדֵּל** حاول، من الأصل **הִשְׁתַּדֵּל** و **הִשְׁתַּדֵּר** انتظم، من الأصل **הִשְׁתַּדֵּר**

- إذا كانت فاء الفعل **ל** تحول : التاء إلى **ו** وتأتى بعد الصلا ، مثل : **הִצִּטֵּד** تفوق ، و **הִצִּטֵּדק** صلق .

- إذا كانت فاء الفعل **ק** تحول : التاء إلى **כ** مثل : **הִכִּיֵּד** تسليح

- إذا كانت فاء الفعل **ת, ט, כ** تحذف تاء الوزن وتدغم فى فاء الفعل ويعوض عنها بشدة ثقيلة مثل : **הִטִּהֵר** تطهر بدلا من **הִטִּהֵר** و **הִדִּכֵּא** تهدم بدلا من **הִדִּכֵּא** .

ملاحظات عامة حول تصنيفات الأوزان السبعة :

- هناك ثلاثة أوزان تشكل حروف الاستقبال فيها بلخيرق ماعدا الألف فتشكل بالسيجول وهى أوزان : **קל** بصورة الثلاث ، لازما كان أم متعديا ، و**דפיל** ،

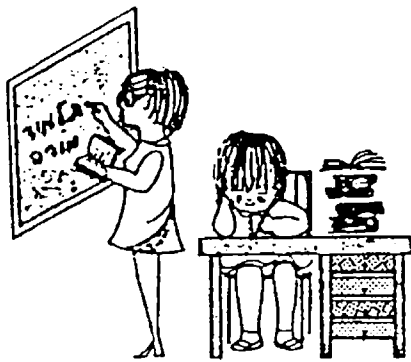
התפיל

- هناك وزنان يخلوان من الأمر والمصدر المضاف والمصدر اللامى والاسم المشتق هما : **פעל**، **הפעל** وهما الوزنان المبنيان للمجهول.

- هناك وزنان ليس فيهما اسم مفعول هما : **דפיל**، **התפיל** وهى الأوزان المبنية للمجهول والمطاوعة.

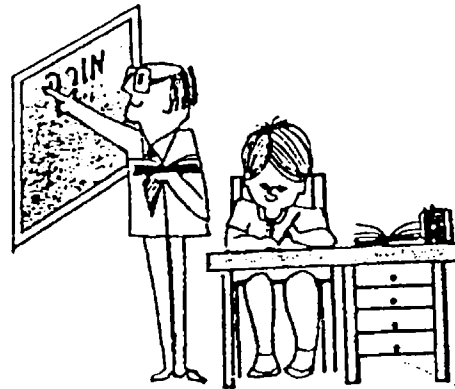
- هناك ثلاثة أوزان شلدت فيها العين فى جميع التصنيفات هى : **פעל(למד)** ، **פעל (למד)** ، **התפעל (התלמד)** .

- تشكل لام المصدر اللامى دائما بالسكون ، ماعدا فى صيغة **פעל** فقد شكلت بالكسرة .

אני תלמידה.

היא מורה.

אני תלמיד.

הוא מורה.

אני תלמיד. גם אתה תלמיד? כן, אני תלמיד. אני תלמידה. גם את תלמידה? כן, אני תלמידה. אתה מורה? לא. אני לא מורה. אני תלמיד. מי המורה? אדון כהן המורה. מי המורה? גברת לוי המורה. את מורה? — אני? לא, אני לא מורה. אני תלמידה. הוא מורה? כן, אדון כהן מורה בבית-הספר, שולמית. מי בכתה? משה בכתה ורות בכתה. גם המורה בכתה. בכתה שלחן וכסא. מה על השלחן? ספר על השלחן. מה על השלחן? ספר על השלחן, מתברת על השלחן. איפה הכסא?

הכּסא על הרצפה. מה על הרצפה? כּסא על
הרצפה. שֶׁלֹחַן על הרצפה. מה נָה? נָה צט. מה
נָה? עֶפְרוֹן. מה זאת? זאת מִתְבָּרַת. מה על הקיר?
לוֹם על הקיר. מה על הקיר? תְּמוּנָה על הקיר.

אַנחנו כותבים וקוראים

היום אנחנו לומדים שיעור ראשון.	סמורה:
בשיעור זה אנחנו מדברים, כותבים וקוראים עברית.	
מי מדבר עברית?	
אני מדברת עברית.	ססר:
גם אני מדבר עברית.	שלמה:
מי כותב וקורא עברית?	סמורה:
אני קוראת עברית, אבל לא כותבת.	ססר:
גם אני קורא עברית, ולא כותב.	שלמה:
אני קוראת וגם כותבת.	דבורה:
מה את כותבת?	סמורה:
אני כותבת מכתבים.	דבורה:
למי את כותבת מכתבים?	סמורה:
אני כותבת מכתבים אל ההורים שלי, ההורים שלי —	דבורה:
לומדים באלקסן. הם כותבים וקוראים עברית.	
אמא שלי קורא עברית וגם כותב, אמא שלי קוראת	שושנה:
עברית, אבל לא כותבת.	
נחמן, למי אתה כותב מכתבים?	סמורה:
אני כותב מכתבים אל האחות שלי, היא לומדת	נחמן:
בבית-ספר. היא תלמידה טובה ויוצרת לקרוא ולכתוב.	
אני כותב מכתבים אל האח שלי, גם הוא לומד	מנחם:
בבית-הספר. הוא תלמיד טוב ויוצר לכתוב ולקרוא.	
אני לא כותבת ולא קוראת, אבל אני רוצה לכתוב	סמורה:
ולקרוא.	
אם את רוצה ללמוד — את יוצרת לכתוב ולקרוא.	סמורה:

אין דער העומד בפני הרצון

חרגיל 1. צנה על השאלות הבאות:

1. מה עושים התלמידים בשעור ראשון?
2. מה שואל המורה את התלמידים?
3. מה עונה אסתר?
4. מה אומר שלמה?
5. מה שואל המורה את דבורה?
6. מה עונה דבורה?
7. למי כותב נחמן מכתבים?
8. מה אומר מנחם?
9. מה אומרת צפורה?
10. מה אומר המורה לצפורה?

אָב	אָמ	מִי	ל-?	גַּם	אָן...
-----	-----	-----	-----	------	--------

אָן...
 שלמה וְשׁוֹשָׁנָה לומדים עברית.
 דבורה כותבת וְקוראת עברית.
 אילה וְצפורה כותבות וְקוראות עברית.

גַּם
 אני קורא עברית וְגַם כותב.
 אילה מדברת, קוראת וְגַם כותבת עברית.
 שרה תלמידה, גַּם חנה תלמידה.
 גַּם אני כותב וְקורא עברית.

מה אֵנחנו עושים כָּל יוֹם?

המורה: בשֶׁעֶר זֶה אֵנחנו לומדים, מה אֵנחנו עושים כָּל יוֹם. מי רוֹצֶה לְסַפֵּר מה עושים בַּבֹּקֶר?

חנה: אֲנִי רוֹצֶה לְסַפֵּר.

המורה: בְּבִקְשָׁה לְסַפֵּר, חנה.

חנה: כָּל יוֹם אֲנִי קָמָה בַּשָּׁעָה שֶׁבַע: מִתְרַחֶצֶת, מְחַלְבֶּשֶׁת וְאוֹכֶלֶת אַרוּחַת-בֹּקֶר.

המורה: מְמַי אַתָּה קָם, שְׁמַעוֹן?

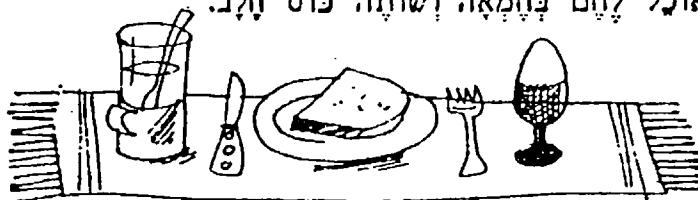
שְׁמַעוֹן: אֲנִי קָם בַּשָּׁעָה שֶׁשׁ.

המורה: מה אַתָּה עוֹשֶׂה בַּבֹּקֶר, שְׁמַעוֹן?

שְׁמַעוֹן: גַּם אֲנִי מְתַרְהֵץ, מְחַלְבֶּשׁ וְאוֹכֶל אַרוּחַת-בֹּקֶר.

המורה: מה אַתָּה אוֹכֵל בַּבֹּקֶר?

שְׁמַעוֹן: אֲנִי אוֹכֵל לֶחֶם בְּחֻמָּאָה וְשׁוֹתָה כּוֹס חֵלֶב.

המורה: מה אַתָּה אוֹכֶלֶת בַּבֹּקֶר, מְנוּחָה?

מְנוּחָה: בַּבֹּקֶר אֲנִי אוֹכֶלֶת לֶחֶם בְּחֻמָּאָה וְגַם בִּיצָה, וְשׁוֹתָה חֵלֶב אוֹ קָפֶה.

המורה: יְהוּדָה, אַתָּה רוֹצֶה לְסַפֵּר עַכְשָׁיו?

יהודה: כֵּן, אֲנִי רוֹצֶה לְסַפֵּר עַכְשָׁיו.

המורה: סַפֵּר בְּבִקְשָׁה, יְהוּדָה.

יהודה: בַּבֹּקֶר אֲנִי הוֹלֵךְ לְמִסְדֵּר-בֹּקֶר. אַחֲרֵי הַמִּסְדֵּר אֲנִי אוֹכֵל אַרוּחַת-בֹּקֶר, וְאַחֲרֵי אַרוּחַת-הַבֹּקֶר אֵנחנו יוֹצְאִים לְאֻמוֹנִים.

- ישראל: אחרי ארוחת-הבקר אני לוקח את הספרים שלי ואת המחברות שלי והולך אל האלפון.
- המורה: מה אתה עושה באלפון?
- ישראל: באלפון אנחנו לומדים לקרוא ולכתוב. אנחנו קוראים ספרים ועתונים, אנחנו כותבים שעורים ומכתבים.
- המורה: גם אני לומדת באלפון. אני לומדת לקרוא ולכתוב.

תרגיל 6. צנה על השאלות הנאות:

1. מתי קמה חנה כל יום?
2. מה עושה חנה כל בוקר?
3. מה אוכל שמעון בבוקר?
4. מה עושה יהודה אחרי ארוחת-הבקר?
5. מה לומד ישראל באלפון?
6. מתי אתה קם כל יום?
7. מה את אוכלת בארוחת-הבקר?
8. מה אתה עושה אחרי ארוחת-הבקר?

תרגיל 7. כתוב משפטים מהמלים הנאות:

1. בוקר	5. מה?	9. לקום
2. מתלבש	6. עובד	10. מתרחצים
3. אחרי	7. לוקחת	11. כוס חלב
4. לאכול	8. בבקשה	12. ארוחת-בקר

מליו

שמות

ספר	בקר	לחם
מחברת	אמונים	חמאה
עתון	מסדר	ביצה
עולה	מסדר-בקר	חלב
חדש	ארוחה	קפה
תיק	ארוחת-בקר	כוס

פעלים

אוכל	– אוכלים	– לאכול
הולך	– הולכים	– ללכת
מספר	– מספרים	– לספר
מתלבש	– מתלבשים	– להתלבש
מתרחץ	– מתרחצים	– להתרחץ
רוצה – עושה		

שונות

מה, מתי, או, אחרי
אנחנו: אתם, אתן: הם, הן

מה אֶנְחֵנו עוֹשִׂים כָּל יוֹם?

(המשך)

- המורה: מה את עושה בבקר, שושנה?
- שושנה: אחרי ארוחת-הבקר אני לוקחת את התיק שלי והולכת לדאר. אני עובדת בדאר.
- המורה: את הולכת לדאר או נוסעת?
- שושנה: אני הולכת לדאר. אני גרה קרוב לדאר.
- המורה: ואתה, ישראל, הולך לאלפן או נוסע?
- ישראל: אני נוסע לאלפן. אני גר רחוק מהאלפן.
- המורה: כמה שעות אתה לומד באלפן כל יום?
- ישראל: לפגי הצהריים אני לומד שלש שעות, ואחרי הצהריים אני לומד שתי שעות.
- המורה: מתי אתה אוכל ארוחת-צהריים?
- ישראל: אני אוכל ארוחת-צהריים בשעה אחת.
- המורה: איפה אתה אוכל ארוחת-צהריים?
- ישראל: אני אוכל ארוחת-צהריים במסעדה, כי האלפן רחוק מהבית שלנו.
- המורה: איפה את אוכלת ארוחת-צהריים?
- שושנה: אני אוכלת ארוחת-צהריים בבית, כי הדאר קרוב לבית שלנו.

דאר

- המורה: מתי את גומרת את העבודה?
- שושנה: אני גומרת את העבודה בשעה שתיים.
- המורה: האם את לומדת באלפן?
- שושנה: כן, אני לומדת באלפן. אני לומדת אחר-הצהריים.

- יורם: אני גומר את העבודה בשעה ארבע.
- אחרי העבודה אני מתרחץ, מחליף בגדים והולך לחדר התרבות. בחדר התרבות אני פוגש חברים וחברות: אני קורא עתון, כותב מכתבים ושומע רדיו.
- המורה: יהודה, מה אתה עושה בערב?
- יהודה: בערב אני לומד. אני לומד עברית, חשבון ומניין.
- המורה: מתי אתה שוכב לישון?
- יהודה: אני שוכב לישון בשעה עשר בלילה, כי אני צריך לקום בשעה שש בבוקר.

היום קצר – והמלאכה מרבה

- תרגיל 14. צנה על השאלות הבאות:
1. מה עושה שושנה כל בוקר?
 2. מדוע שושנה הולכת לדאר ולא נוטעת?
 3. כמה שעות לומד ישראל לפני הצהריים, וכמה שעות הוא לומד אחר-הצהריים?
 4. איפה אוכל ישראל ארוחת-צהריים? ומדוע?
 5. מה עושה יורם אחרי העבודה?

איפה?	כמה?	מ – מ
-------	------	-------

- איפה? איפה עובדת שושנה? ואיפה היא לומדת?
- איפה אתה עובד? ואיפה אתה גר?

בַּפֶּתָה: שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת

הַסּוּדָה: מִי רוֹצֶה לִקְרֹא הַיּוֹם בַּסֵּפֶר?
 שָׂרָה: אֲנִי רוֹצֶה לִקְרֹא הַיּוֹם בַּסֵּפֶר.
 הַסּוּדָה: בְּבִקְשָׁה לִקְרֹא, שָׂרָה. הַיּוֹם אֲנִי קוֹרְאִים סֵפֶר חֵדֶשׁ.
 יַעֲקֹב: גַּם אֲנִי רוֹצֶה לִקְרֹא הַיּוֹם בַּסֵּפֶר.
 הַסּוּדָה: גַּם אַתָּה יָכוֹל לִקְרֹא בַסֵּפֶר.

הַסּוּדָה: מִי רוֹצֶה לִכְתּוֹב אֶת הַשְּׁאֵלוֹת עַל הַלּוּחַ?
 שְׂמוּאֵל: אֲנִי רוֹצֶה לִכְתּוֹב אֶת הַשְּׁאֵלוֹת עַל הַלּוּחַ.
 הַסּוּדָה: בְּבִקְשָׁה לִכְתּוֹב עַל הַלּוּחַ.
 שְׂמוּאֵל: אֲנִי לֹא יָכוֹל לִכְתּוֹב עַל הַלּוּחַ, כִּי אֵין לִי גִיר.
 הַסּוּדָה: הֲגַה לָּךְ פֶּה גִיר.

הַסּוּדָה: בְּבִקְשָׁה לִכְתּוֹב אֶת הַתְּשׁוּבוֹת בַּמַּחֲבֶרֶת.
 דְּבוֹרָה: אֲנִי לֹא יָכוֹלָה לִכְתּוֹב אֶת הַתְּשׁוּבוֹת בַּמַּחֲבֶרֶת, כִּי
 אֵין לִי עֵט.
 אֶלְעָזָר: יֵשׁ לִי שְׁנֵי עֵטִים, נֶאֱנִי נוֹחֵן לָךְ עֵט אֶחָד.
 יִצְחָק: לִי אֵין עֶפְרוֹן. – מִי יָכוֹל לַחֵחַ לִי עֶפְרוֹן?

- המורה: הנה לך עפרון. – האם את, שרה, צריכה עפרון?
 שרה: תודה, המורה, אני לא צריכה עפרון.
 זקב: אני לא יודע איפה העט שלי. – מי יודע איפה
 העט שלי?
 שושנה: אני יודעת איפה העט שלך: הנה הוא שם על הארון.
- המורה: מי מבין את התרגיל בדקדוק?
 שסעו: אני מבין את התרגיל בדקדוק.
 לאה: אני לא מבינה את התרגיל.
 יוכבד: אני לא מבינה את הכל: יש לי שאלה.
 המורה: בבקשה, יוכבד, את יכולה לשאול את השאלה.
 לוי: האם גם אני יכול לשאול שאלה?
 המורה: כן, גם אתה יכול לשאול שאלה: כל תלמיד יכול
 לשאול כל שאלה.

לא הבישן למד – ולא הקפדן מלמד

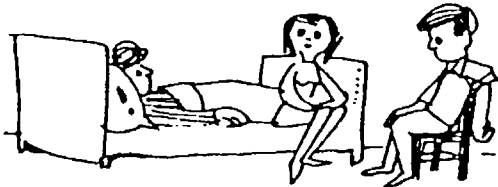
תרגיל 20. צנה על השאלות הבאות:

1. מדוע שמואל לא יכול לכתוב על הלוח?
2. מדוע לא יכולה דבורה לכתוב את התשובות במחברת?
3. מה שואל המורה את שרה? ומה היא עונה?
4. מה שואל לוי את המורה? ומה המורה עונה לו?
5. מי רוצה לשאול שאלה?
6. אתה כותב בעט או בעפרון?

בְּקוֹר חוֹלִים

(יְהוּדָה מִסְפֵּר)

הַיּוֹם, יוֹם רְבִיעִי, מִנְחָם כֹּהֵן לֹא בָּא לְאֶלְפֵן. מִנְחָם הוּא חֵבֵר טוֹב שְׁלִי. אֲנִי אוֹהֵב אֶת מִנְחָם. מִנְחָם הוּא חֵבֵר טוֹב שֶׁל כָּל הַלּוֹמְדִים בְּאֶלְפֵן. כָּל הַלּוֹמְדִים בְּאֶלְפֵן אוֹהֲבִים אֶת מִנְחָם. גַּם הַמּוֹרֶה אוֹהֵב אֶת מִנְחָם. לִפְנֵי הַשַּׁעֲרֵי שׁוֹאֵל הַמּוֹרֶה: מִי יוֹדֵעַ מְדוּעַ לֹא בָּא מִנְחָם לְאֶלְפֵן? כָּל הַחֲכָרִים לֹא יוֹדְעִים, מְדוּעַ לֹא בָּא מִנְחָם לְאֶלְפֵן. גַּם אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ. הַמּוֹרֶה שׁוֹאֵל: מִי רוֹצֵה לְבַקֵּר אֶת מִנְחָם? אֲנִי אוֹמֵר: אֲנִי רוֹצֵה לְבַקֵּר אֶת מִנְחָם. הַמּוֹרֶה אוֹמֵר: בְּבַקְשָׁה לְמַסּוֹר לְמִנְחָם דְּרִישַׁת־שְׁלוֹם מְכַלְנִי. לִפְנֵי עָרֵב אֲנִי פּוֹגֵשׁ אֶת הַחֲבֵרָה שְׁלִי רַחֵל. הִיא מְכִירָה אֶת מִנְחָם. אֲנַחְנוּ הוֹלְכִים לְבַקֵּר אֶת מִנְחָם. הוּא גֵר קְרוֹב לְבֵית שְׁלֹנִי. הוּא שָׁכֵן שְׁלֹנִי.

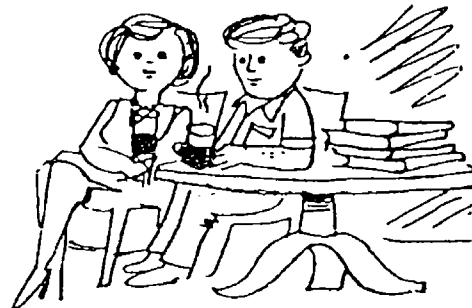
מִשְׁפַּחַת כֹּהֵן מִשְׁפָּחָה נְעִימָה מְאֹד. כָּל הַשָּׂכֵנִים אוֹהֲבִים אֶת מִשְׁפַּחַת כֹּהֵן. הֵם גְּרִים בְּדִירָה לֹא גְדוֹלָה, אֲבָל יְפֵה מְאֹד וְנִקְיָה מְאֹד. אֲנִי דוֹפֵק עַל הַדֶּלֶת. תִּקְוָה, הָאֲחוֹת הַקְּטָנָה שֶׁל מִנְחָם, פּוֹתַחַת לָנוּ אֶת הַדֶּלֶת וְהוֹלֶכֶת אִתָּנוּ לַחֲדָר שֶׁל מִנְחָם. מִנְחָם שׁוֹכֵב בְּמִטָּה. הוּא חוֹלָה, הוּא מַצְנֵן וַיֵּשׁ לוֹ חֵם. מִנְחָם אוֹמֵר לָנוּ: בְּבַקְשָׁה לְשִׁבַת. אֲנַחְנוּ יוֹשְׁבִים. רַחֵל יוֹשֶׁבֶת עַל הַסֵּפֶה, וְאֲנִי יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא. רַחֵל שׁוֹאֵלֶת אֶת מִנְחָם: מַה שְׁלוֹמְךָ? מִנְחָם עוֹנָה: שְׁלוֹמִי טוֹב, אֲבָל יֵשׁ לִי קֶצֶת חֵם. אֲנַחְנוּ מוֹסְרִים לְמִנְחָם דְּרִישַׁת־שְׁלוֹם מִהַמּוֹרֶה וּמִהַתְלַמִּידִים.

הַחֶדֶר שֶׁל מִנְחָם הוּא חֶדֶר גָּדוֹל וְיָפֵה. בַּחֶדֶר שֶׁל מִנְחָם
 יֵשׁ שְׁנֵי חֲלוֹנוֹת: אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן. יֵשׁ בּוֹ שְׁלֶחֶן, וְעַל
 הַשְּׁלֶחֶן יֵשׁ סְפָרִים וּמַחְבְּרוֹת. בַּחֶדֶר יֵשׁ גַּם אָרוֹן בְּגָדִים וְעוֹד
 מְטָה אַחַת קֶטְנָה, הַמְטָה שֶׁל שְׁלֵמֵה'לָהּ, הָאִחַ הַקָּטָן שֶׁל מִנְחָם.
 עֲכָשׁוּ בָּאָה לַחֶדֶר אִמָּא שֶׁל מִנְחָם, הַגְּבֵרֶת שׁוֹשְׁנָה. הַגְּבֵרֶת
 שׁוֹשְׁנָה הִיא אִשָּׁה נְעִימָה מְאֹד. הִיא נוֹתֶנֶת לָנוּ קָפָה וְעוֹגוֹת.
 הִיא אוֹמְרֶת: בִּבְקֶשֶׁה לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת. אֲנִי אֹמְרִים: תּוֹדָה!
 הַגְּבֵרֶת שׁוֹשְׁנָה אוֹמְרֶת: אִם אוֹמְרִים תּוֹדָה – צְרִיךְ גַּם לֶאֱכֹל
 וְלִשְׁתּוֹת.

הַשְּׁעָה כְּבֵר תִּשְׁעָה. מִנְחָם צְרִיךְ כְּבֵר לִישׁוֹן, אֲנִי אֹמְרִים צְרִיכִים
 כְּבֵר לְלֶכֶת הַבֵּיָתָה. אֲנִי אֹמְרִים לִמְנַחֵם שְׁלוֹם וְיִרְפוּאָה
 שְׁלֵמָה. מִנְחָם מְבַקֵּשׁ לְמִסּוֹר דְּרִישַׁת-שְׁלוֹם לְמוֹרֶה וְלַחֲבֵרִים.
 כָּלֵם אוֹמְרִים: לֵילָה טוֹב, לְהִתְרָאוֹת!

תרגיל 27. צנה על השאלות הבאות:

1. מדוע אוהבים כל החברים את מנחם?
2. מי הולך לבקר את מנחם? מדוע?
3. מדוע לא בא מנחם לאלפון?
4. מה שואלת רחל את מנחם? ומה הוא עונה לה?
5. מה יש בחדר של מנחם?
6. מה נותנת אמא של מנחם לרחל וליהודה?

היום	מדוע?	ש...	כָּכָר
------	-------	------	--------

כר אומרים

כָּכָר השָׁעָה כָּכָר שֵׁשׁ. מִשָּׁה כָּכָר הוֹלֵךְ הַבֵּיתָה.
שֵׁשׁ... המוֹרָה יוֹדֵעַ, שְׁאֲנִי וּמִנְחָם מְכַרִּים טוֹכִים.
הָרוּפָא אוֹמֵר, שְׁאֲסִתֵּר צְרִיכָה לִשְׁכַּב שְׁנֵי יָמִים.
מִדּוּעַ מִדּוּעַ לֹא בָּא מִנְחָם לְאֶלְפֹן?
מִדּוּעַ אֵת לוֹמֶדֶת בְּאֶלְפֹן?
מִדּוּעַ אַתָּה לֹא כוֹתֵב אֵת הַתַּרְגִּילִים בַּמַּחְבֶּרֶת?

יום - היום

כָּל יוֹם הוֹלֵכֶת צְפוּרָה לְאֶלְפֹן;
הַיּוֹם צְפוּרָה חוֹלָה וְלֹא הוֹלֵכֶת לְאֶלְפֹן.

אֲנִי כוֹתֵב שְׁעוּרִים בְּעֶרֶב, הָעֶרֶב הַזֶּה / גּוֹרִים.

שָׁבוּעַ - הַשָּׁבוּעַ

כָּל שָׁבוּעַ אֲנִי מְבַקֵּר אֶצֶל הַדּוֹד שְׁלִי;
הַשָּׁבוּעַ אֲנִי לֹא יָכוֹל לְבַקֵּר אֶצֶל הַדּוֹד שְׁלִי.

קֶטֶן ↔ גָּדוֹל

לְשִׁלְמָה יֵשׁ שְׁנֵי אֲחִים: אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קֶטָן.
בְּחֹדֶר שֶׁל מִנְחָם יֵשׁ מִטָּה גְּדוֹלָה וּמִטָּה קְטָנָה.

תַּרְגִּיל 28. כָּתוּב מִשְׁפָּטִים מִהַמְּלִים הַבָּאוֹת:

1. רוּפָא	5. לְמַסּוֹר	9. בְּבִקְשָׁה
2. לְפָגוּשׁ	6. חוֹלָה	10. לְהַתְרֹאוֹת
3. מִדּוּעַ?	7. כָּכָר	11. דְּרִישַׁת-שְׁלוֹם
4. שָׁכָן	8. שְׁלֶחָן	12. מִי יוֹדֵעַ?

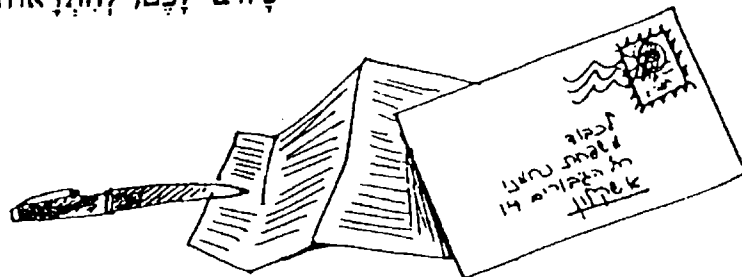
אברהם כותב מכתב הביתה

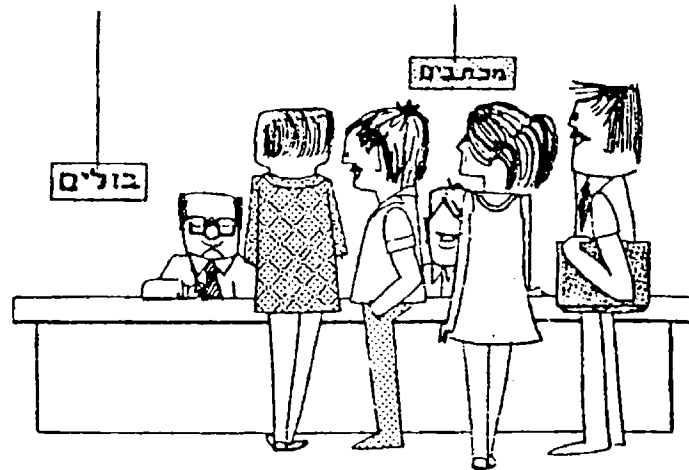
אברהם לומד כבר שבועים באלפון. הוא לומד לקרוא ולכתוב. הוא כבר יודע לכתוב מעט. הוא כותב מכתב להורים שלו. הנה המכתב שלו:
הורים יקרים, שלום.

אני לומד באלפון כבר שבועים. באלפון אני לומד לקרוא ולכתוב עברית. אני כבר יודע מעט לכתוב, ואני כותב לכם מכתב זה. אני שמח מאד, שאני יכול לכתוב לכם מכתב. מה שלומכם? מה שלום האחים והאחיות? אני מתגעגע מאד אליכם ורוצה לדעת מה שלומכם. אני מבקש לכתוב לי מכתבים. אני מבקש גם ממשה וממר'ים לכתוב לי. אם הם כותבים לי – גם אני כותב להם.

פה באלפון נעים מאד. המורים באלפון חביבים מאד. גם הלומדים באלפון חביבים ונעימים. הם חברים טובים שלי. אני שמח מאד, שאני לומד לקרוא ולכתוב. אני יודע, שכל אדם צריך לדעת לקרוא ולכתוב. אני רוצה לדעת לקרוא ולכתוב. איך לומד משה? ואיך לומדת מרים? אני מקנה שהם תלמידים טובים ולומדים יפה. בבקשה למסור להם דרישת-שלום.

שלום לכם, להתראות, אברהם.

ב ד ו א ר

משה גמר לכתוב את המכתב ורצה לשלוח אותו.
אבל לא היתה לו מעטפה ולא היו בולים
ישראליים. שאל משה את יעקב: יש לך בולים
ישראליים. יעקב, ויש לך מעטפה? ענה יעקב:
אין לי. גלף אל הדואר. נקנה לנו בולים ונראה גם
את משרד הדואר בתל-אביב. יצאו החברים מבית
המלון ושאלו איש ברחוב. איפה משרד הדואר?
האיש ענה, כי בית-הדואר רחוק הוא, וצליהם
לנסוע במכונית. אנהנו רוצים לראות את העיר.
אמרו השנים. נסיל בה וכה נמצא את משרד-
הדואר. כך עשו. עברו ברחוב, הביטו במכוניות

ובְּאֲנָשִׁים הַמִּמְהָרִים. קָרְאוּ אֶת הַשְּׁלֵטִים שֶׁבְּעִבְרִית
וְשִׁמְחוּ שִׁיכְלוּ לְקַלָּא גַם בְּלִי נְקוּדוֹת... אָמַר מֹשֶׁה:
רְאֵה יִצְעֻק, פֹּה גֵרִים שְׁנֵי רוֹפְאִים... שְׁאַל אוֹתוֹ
יִצְעֻק: לָמָּה אַתָּה חוֹשֵׁב. שְׁשָׁנִים גֵּרִים בְּבֵית הַזֶּה?
אָנִי רוֹאֶה פֹּה בֶּק שֶׁלֹּט אֶחָד.

הִנֵּה כָּתוּב פֹּה, רוֹפֵא שְׁנַיִם. יְכוּלְתִּי לְקַרֹּא — אָמַר
מֹשֶׁה בְּשִׂמְחָה — גַּם בְּלִי נְקוּדוֹת.

יְכוּלְתָּ לְקַרֹּא. אָבֵל לֹא קָרְאתָ נְכוּן. חֲבֵרֵי מֹשֶׁה,
כִּי פֹה גֵר בֶּק רוֹפֵא אֶחָד וְהוּא רוֹפֵא שְׁנַיִם.

הִלְכוּ וְהִלְכוּ עַד שֶׁרְאוּ עַל בִּנְיָן לֹא גָדוֹל שְׁלֵט, וְעָלִיו
כָּתוּב, דּוֹאֵר יִשְׂרָאֵל. בְּדוֹאֵר מִצְאוּ הֶרְבֵּה אֲנָשִׁים
הוֹלְכִים הִנֵּה וְהִנֵּה. אֶת מִי שׁוֹאֲלִים פֹּה? — שְׁאַל
מֹשֶׁה אִישׁ עוֹבֵר עַל יָדוֹ. הִנֵּה. בְּמוֹדִיעִין. עָנָה לוֹ
הָאִישׁ — הִנֵּה שָׁם! מֹשֶׁה הִבִּיט לְעַד יָמִין וּרְאָה
כָּתוּב, מוֹדִיעִין וְשָׁם יוֹשֵׁב אִישׁ וְעוֹנָה לְשִׂאלוֹת.

אָמַר לוֹ מֹשֶׁה: שְׁלֹם. אֲדוֹן מוֹדִיעִין! אֵיפֹה קוֹנִים
פֹּה מַעֲטָפוֹת וּבּוֹלָיִם?

עָנָה לוֹ הַפְּקִיד: הַשָּׁם שְׁלִי לֹא מוֹדִיעִין. בֶּק
הַעֲבוּדָה שְׁלִי לְהוֹדִיעַ לְאֲנָשִׁים, לָאֵן הֵם צָרִיכִים

לִלְכֹת. מַעֲטָפוֹת קוֹנִים בְּחֲנוּיֹת בְּצִיר, בּוֹלִים קוֹנִים
בְּדוֹאֵר. אִם אַתָּה יוֹדֵעַ לִקְרֹא עֵבְרִית, לֵךְ שָׁמָּה.
תִּקְרָא וְתִבִּין, כִּי הַכֹּל כָּתוּב עַל הַסֵּלֶוֶן.

מֹשֶׁה יִצְעֹקב רָאוּ בְּשִׁמְחָה אֶת הָאוֹתִיּוֹת הָעֵבְרִיּוֹת
בְּכָל מָקוֹם וְקִרְאוּ: מִבְּרָקִים; לֹא, מִבְּרָק לֹא
רוֹצִים לְשָׁלוֹם. מִכְתָּבִים רְשׁוּמִים לְחוּץ לְאַרְץ!
לֹא, גַּם זֶה אֵין הֵם צָרִיכִים. בּוֹלִים, כֵּן! מֹשֶׁה
עָמַד בַּתּוֹר וְקוֹת אֲחֵדוֹת וְהִגִּיעַ לַסֵּלֶוֶן הַקָּטָן שֶׁל
פְּקִיד הַדּוֹאֵר. אָמַר:

אֲנִי רוֹצֶה לִקְנוֹת בּוֹלִים עַל מִכְתָּב לְחוּץ לְאַרְץ.
לֹאן אַתָּה רוֹצֶה לְשָׁלוֹם אוֹתוֹ? — שָׁעַל הַפְּקִיד.
לְנִי-יִוָּרֵק בְּאַרְצוֹת הָעֵבְרִית.

בּוֹלִים לִמְכָּתֵב רִגִּיל עוֹלָם בְּשִׁמוּנִים אֲגוּרוֹת,
אֲגָרֹת אֲוִיר עוֹלָה יוֹתֵר בְּזוּל, בֶּק אַרְבָּעִים אֲגוּרוֹת.
בַּפֶּעַם הַבָּאָה אֲכַתּוֹב אֲגָרֹת אֲוִיר. אֲבָל עַכְשִׁיו כָּבֹר
כִּתְבָתִּי אֶת מִכְתָּבִי. עַל גִּיר-כְּתִיבָה. מִן לִי בְּבִקְשָׁה,
בּוֹלִים לְשָׁנִי מִכְתָּבִים וְהִנֵּה שְׁתִּי לִירוֹת.

הִנֵּה הַבּוֹלִים וְהִנֵּה הָעוֹדֵף, אַרְבָּעִים אֲגוּרוֹת.
הַבּוֹלִים יָמִים מְאֹד — אָמַר יִצְעֹקב — מִן לִי בְּבִקְשָׁה
גַּם אֶת הָעוֹדֵף בְּבּוֹלִים.

משפחה עובדת ולומדת

א. שלמה – האב

שלמה בא לישראל לפני חמש שנים. הוא בא לישראל מרומניה. ברומניה עבד שלמה. הוא היה פקיד – מנהל-חשבונות. גם בארץ רוצה שלמה להיות מנהל-חשבונות. שלמה הלך לשפכת העבודה לבקש עבודה.

שלמה בא אל הפקיד של לשפכת העבודה ואמר (הוא דבר קצת עברית והרבה רומנית): אני מבקש עבודה. אני... רוצה פקיד בישראל, אני... להיות מנהל-חשבונות.

הפקיד של לשפכת העבודה אמר לשלמה: יש עבודה בשבילך בישראל, אבל אם אתה רוצה להיות מנהל-חשבונות בישראל, אתה צריך לדעת עברית. אתה צריך ללמוד באלפון.

שלמה הלך ללמוד באלפון. שלמה למד באלפון שלשה חדשים. הוא למד שם לקרוא ולכתוב עברית. הוא קרא הרבה וכתב הרבה. אחרי שלשה חדשים חזר שלמה אל הפקיד מהלשכה ואמר לו: עקשו אני יודע כבר עברית, ואני יכול להיות מנהל-חשבונות בישראל. הפקיד שלח את שלמה לעבודה ב"קפת-חולים". מאז עובד שלמה – הוא מנהל-חשבונות ב"קפת-חולים". שלמה לא רק עובד – שלמה גם לומד. שלמה מנהל-חשבונות טוב, אבל הוא רוצה להיות מנהל-חשבונות ראשי, לכן הוא גם לומד. הוא עובד ביום ולומד בלילה.

ב. רחל – האם

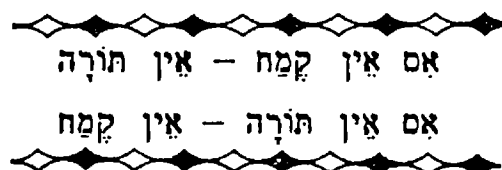
רחל היא האשה של שלמה. היא עובדת בבית. היא מבשלת את הארוחות, היא מסדרת את הבית, והיא מכבסת ומגהצת. היא גם קונה בחנות בשביל הבית: לחם, חלב וביצים; ירקות:

עגבניות ומלפפונים ; פרות : תפוחים ותפוזים ; בשר ודגים, ועוד הרבה דברים. לרחל יש הרבה עבודה בבית. כל היום היא עובדת. רחל למדה באלפן. היא למדה לדבר עברית, אבל היא רוצה לדעת גם לקרוא ולכתוב. ביום רחל לא יכולה ללמוד, לכן היא לומדת בערב. רחל עובדת ביום – ולומדת בערב.

ג. נחמן – הבן

נחמן הוא הבן הגדול של רחל ושלמה. באשר בא נחמן לישראל היה בן שלש-עשרה. נחמן היה נער חרוץ. הוא למד עברית, והוא למד בבית-ספר טכני – הוא למד חשמל ורדיו. עכשו נחמן כבר לא נער. הוא בחור גדול. הוא כבר חיל – הוא משרת בצבא הגנה לישראל (צה"ל) הוא בחיל-הקשר – גם פה הוא עובד בחשמל וברדיו.

נחמן חיל טוב, הוא טוראי טוב, נחמן הוא בחור חרוץ והוא רוצה להיות מדריך – מפקד. אם הוא רוצה להיות מדריך ומפקד, הוא צריך ללמוד הרבה ולעבוד הרבה. הוא עובד הרבה ולומד הרבה.

תרגיל 42. ענה על השאלות הבאות :

1. מה עשה שלמה ברומניה? ומה רצה לעשות בארץ?
2. מה בקש שלמה מהפקיד בלשכת העבודה?
3. מה אמר הפקיד לשלמה?
4. מדוע שלמה עובד ולומד?
5. מה עושה רחל, אשתו של שלמה, בבית?
6. מה למד נחמן בבית-הספר? ומה עושה נחמן בצה"ל?

ב מ ש פ ח ה

יום הולדת של רותי

יום שבת. היום יום הולדת של רותי. היום רותי בת שבע.
שמחה בבית – שמחה במשפחה.

רותי קמה מקדם. היא רוצה לראות את המתנות שקבלה.
רותי קבלה מההורים בגדים חדשים ונפים – כלם לבנים:
חלצה לבנה, חצאית לבנה, גרביים לבנים, נעליים לבנות ואפילו
סרט לבן. אמנון קנה לה קפסה יפה של צבעים: כחל, צהב,
ירק, ורד, חום – ועוד הרבה צבעים. גם עמי קנה לה
מתנה – ספר: "הפרח האדום".

אורחים רבים באו ליום ההולדת של רותי.
לפני הצהריים באו החברים והחברות של רותי. אמא נתנה
לכלם דברים טובים: סכריות ושוקולד, עוגות ופרות, וגם גלידה.
והילדים נתנו לרותי מתנות רבות ושרו לה את השיר:
"היום יום הולדת של רותי".

אחר-הצהריים באו בני המשפחה. באו הדודים והדודות
והילדים שלהם. באו מכירים ושכנים. כלם נתנו מתנות יפות
לרותי, ואמא נתנה לכלם דברים טובים.

תרגיל 67. קרא וכתוב בלשון עבר: .

1. יעקב הולך לעבודה בבוקר וחוזר הביתה אחר-הצהריים.
2. רחל עובדת ביום ולומדת בלילה.
3. החברים באולפן לומדים הרבה: הם קוראים וכותבים שיעורים.
4. בני המשפחה יושבים מסביב לשולחן. אבא מקדש על היין. כולם אוכלים סעודת שבת. ואמנון מספר על הצנא.

מלון

שמות

יֹסֶה־לֵדָה	סָבָא – סִבְתָּא	גְּלִידָה
מִתְנָה	דוּד – דוּדָה	סִפְרִיָה
קִפְסָה	שָׁכֵן – שְׁכָנִים	שׁוּקוּלָד
בָּבָה	קָרוֹב – קְרוֹבִים	פְּרוֹת

בְּגָדִים: שְׂמָלָה, חֻלְצָה, חֲצָאִית, גְּרָבִים, גַּעְלִים, סֶרֶט

פעלים

דוֹאֵג – דוֹאֲגִים – לְדַאֵג	מַחְבֵּק – מַחְבָּקִים – לְחַבֵּק
חוֹזֵר – חוֹזְרִים – לְחַזֵּר	מַחְכֶּה – מַחְכִּים – לְחַכּוֹת
מְנַשֵּׁק – מְנַשְּׁקִים – לְנַשֵּׁק	נוֹתֵן – נוֹתְנִים – לְתַת

שונות

בְּאֶמְתָּ, בְּעוֹד, כְּמוֹ, בֶּקֶ
צְבָעִים: לָבֵן, שְׁחוּר, יָרֵק, כָּחֹל, צָהָב, חוּם, וָרֹד

הַבֵּן הַטוֹב

יורם למד בבית-ספר תיכון בבתה החמישית. אבא של יורם היה פקיד בתחנת הרכבת. הוא אהב את בנו יורם - ויורם אהב את אביו. יורם היה תלמיד טוב בבית-הספר ומצליח בלמודים. אבא רצה, כי בנו יורם יצליח מאוד בלמודים. יורם אהב את אביו ולמד הרבה כדי להיות בין התלמידים הראשונים. אבא של יורם עבד קשה. משפחה גדולה הייתה לו: אשה וחמשה ילדים, וגם אמו הוקנה הייתה אתם בבית. המשפחה הייתה גדולה, אבל המשכרת לא הייתה גדולה כל כך, לכן היה עובד תמיד עבודות נוספות. בימים האחרונים קבל עבודה מעמון אחד: לכתוב בכתב נקי ויפה את הכתבות של הקוראים על מעטפות. עבודה זאת עשה בלילות. כל לילה היה יושב וכותב את הכתבות עד שעה מאחרת, ובבקר היה קם בשעה מקדמת והולך לעבוד. עבודה קשה עבד אבא של יורם.

יורם ראה את אביו עובד קשה ורצה לעזור לו. אמר אל אביו: "אבא, רוצה אני לעזור לך לכתב את הכתבות. אתה יודע, שהכתב שלי הוא כמו הכתב שלך - יפה ונקי, ואני יכול לעזור לך בעבודה הקשה שלך". אביו ענה לו: "לא בני, אתה צריך ללמוד הרבה. הלמודים שלך חשובים יותר מהכתבות האלה. תודה לך, בני, על הרצון הטוב שלך לעזור לי".

יורם שחק ולא ענה דבר, אכל הוא ידע איך לעזור לאבא שלו. יורם ידע, כי אבא עובד עד שעה שמים-עשרה בלילה. בשעה שמים-עשרה הוא גומר לכתוב, ושוכב לישון. והנה פאשר אביו שכב לישון, מיד קם, התלבש, נכנס לחדר-העבודה וישב לכתוב את הכתבות. שלוש שעות כתב - יותר ממאה מעטפות כתב. כשגמר לכתוב, קם והלך בשקט אל מטתו ואבא שלו לא ידע דבר. בארוחת-הצהרים אמר לו האב בשמחה: "אתה רואה, בני, אין אתה צריך לעזור לי. הנה הלילה כתבתי הרבה כתבות, הרבה מאוד - יותר מכל לילה. אם אתה רוצה לעזור לי - אתה צריך ללמוד הרבה". יורם שחק ולא ענה.

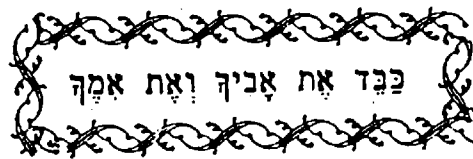
גם בלילה השני קם יורם, התלבש וישב וכתב - שלוש שעות כתב! כך עשה לילות רבים. עבודה קשה עבד עכשו יורם. בלילות הוא כתב כתבות עד שעה מאחרת מאוד, וביום למד בבית-הספר. אבל הוא כבר לא היה בין התלמידים הראשונים בבית-הספר. צר מאוד היה לאביו לראות זאת, ויום אחד אמר ליורם:

"מה קרה לך, בני? הנה ירדת בלמודים. אני עובד כל כך קשה - ביום ובלילה - כדי שאמה תהיה תלמיד טוב - ואמה מה? האם פכה אתה עוזר לאבא שלך?".

צר לו ליורם, צר לו מאוד - והוא שותק... ובלילות הוא כותב את הכתבות בשביל אבא שלו.

לילה אחד התעורר אבא של יורם באמצע הלילה וראה אור בחדר העבודה. קם מהמטה ונכנס בשקט לחדר. ראה את יורם

יושב וכותב את הכתבות, אז ידע הקאב את הכל... פתאם ראה יורם את אביו וקרא בקול: "סליחה, אבא!".
 "לא אתה צריך לבקש סליחה ממני – אמר אביו – אני צריך לבקש סליחה ממך. עכשו אני מבין את הכל: סליחה, בנני, בני הטוב!" והם חבקו זה את זה.

תרגיל 18. ענה על השאלות הבאות:

1. מי היו בני המשפחה של יורם?
2. מדוע עבד אבא של יורם כל-כך קשות?
3. מה הוא עשה ביום ומה עשה בלילה?
4. מדוע רצה יורם לעזור לאביו, ומדוע אביו לא רצה בכך?
5. איך עזר יורם לאביו?
6. מדוע ירד יורם בלמודים? ומה אמר לו אביו?
7. מדוע אמר אבא אל יורם: "אני צריך לבקש סליחה ממך?"

זה, זאת	כדי	לכן	פתאם
---------	-----	-----	------

זה, זאת זה ילד, זאת ילדה.
 הספר הזה מענין, התמונה הזאת יפה.
 כדי דבורה לומדת באלפן כדי לדעת עברית.
 הלכתי לדאר כדי לשלוח מכתב.

תרגיל 89. כתוב את החסר במלים: כמה? מתי?

איפה? לאן? מדוע? - לסי הרוגמה:

1. כמה עולים באו באניה? - שמונים.
2. אתה הולך? - הביתה.
3. לא באת לעבודה? - כי הייתי חולה.
4. חורף הביתה? - בשעה עשר.
5. גרה דינה? - בחיפה.
6. את לומדת באלקון? - בערב.
7. נוסעת הרבה? - לירושלים.
8. התיק שלי? - על השלחן.
9. שעות אתה עובד? - שמונה שעות.
10. אינך כותב? - די אין לי זמן.

מלון

שמות

אניה	מכס	הר	חדר	חיים
ספון	תור	ישוב	מטבח	צרות
מפרץ	מזנדה	מקום	מרפסת	חשך
נמל	תעודה	שכון	אמבטיה	דמעות
רציף	הסוכנות	אוטובוס	מדרגה	עין - עינים

פעלים

בדק - בודקים - לבדוק - לוקח - לוקחים - לקחת
 בוכה - בוכים - לבכות - שמח - שמחים - לשמוח
 זורח - זורחים - לזרוח - מאמין - מאמינים - להאמין
 ישן - ישנים - לישון - מתקרב - מתקרבים - להתקרב

שונות

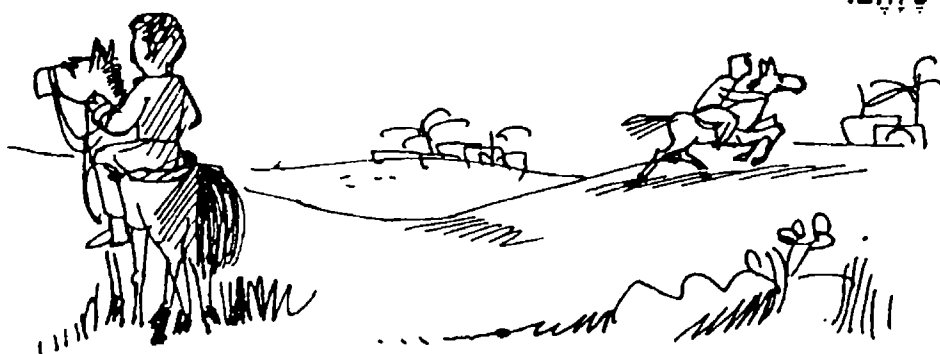
לאט - מהר; לפנות ערב - לפנות בקר; חלקי בינתיים

מעשה בשני אחים ושני סוסי

בכפר אחד חי איש עשיר מאד, ולו פרדסים וגנים, בתים ושדות וגם שני סוסי – תאומים מסוּסָה אחת. הסוסי היו יפים מאד וזריזים מאד. ותמיד היו יחד: אכלו יחד, שחקו יחד וישנו יחד.

ולאיש גם שני בנים. רעים היו הבנים ותמיד רבו זה עם זה. כשמת האב, לא יכלו האחים לגור יחד. חלקו ביניהם האחים את הבתים ואת הגנים, את הפרדסים ואת השדות וגם את הסוסי – כל אח קבל סוס.

מאז לא היו הסוסי יחד. האחים בנו גדר בין הבתים שלהם, והסוסי לא יכלו עוד להפגש ולשחק יחד, ומאד התגעגעו זה לזה. האחים היו בודדים מאד. אנשי הכפר לא אהבו אותם ולא באו לבקר אצלם. בינתיים גדלו הסוסי והיו לסוסים אבירים יפים. לפעמים היו האחים רוכבים עליהם לטיל בשדות ובגנים שלהם.

יום אחד טילו שני האחים על הסוסים בשדות. פתאם ראו הסוסים זה את זה מרחוק והתחילו לרוץ אחד לקראת אחיו. האחים רצו לעצור בהם ולא יכלו. התקרבו הסוסים זה לזה, שמו צנאר על צנאר, הרימו ראש וצהלו בשמחה.

עמדו האחים סנים אל סנים, התבישו ולא יכלו להסמל
 זה בזה. קשבו האחים:
 — הגה סוסים, סוסים ולא אנשים, וכמה אוהבים זה את זה
 באנחנו אנשים, אחים...?
 — סלח לי, אחי — אמר האחד.
 — סלח לי, אחת — אמר השני.
 חבקו האחים איש את אחיו. שבו יסד אל סקסר. ומאז היו
 האחים יסד בשלום. גם האחים הסוסים היו סמיד ביסד.

. תרגיל 90. ענה על השאלות הבאות:

1. איך היו הסיחים, כאשר האב היה חי?
2. מה עשו האחים אחרי שמת האב?
3. מדוע לא אהבו אנשי הכסר את האחים?
4. מה עשו הסיחים, כאשר ראו זה את זה בשדה?
5. מה עשו האחים כשנפגשו הסיחים?

בין	זה — זה	בש... — באשר
-----	---------	--------------

בין השלחן עומד בין הספה לחלון.
 בשעורים אני יושבת בין צפורה לישראל.
 זה בזה שמואל ומשה מסתכלים זה בזה,
 זה לזה ונותנים יד זה לזה.
 זה את זה הם אוהבים זה את זה,
 זה עם זה ומשתקים זה עם זה.
 בש... — באשר בשחזרתי (באשר חזרתי) הביתה, קניתי בולים.
 בשחזר יעקב לאלפון בריא, שמחו כל החברים.

חי ↔ מת

הדג חי במים — ומת ביבשה.

טוב קלב חי מאריה מת

יחד ↔ לבד

בבקר אוכלים הילדים כל אחד לבד, בערב הם אוכלים יחד.
 פעמים אני הולך לעבודה לבד, ופעמים — יחד עם נחום.

מלון

שמות

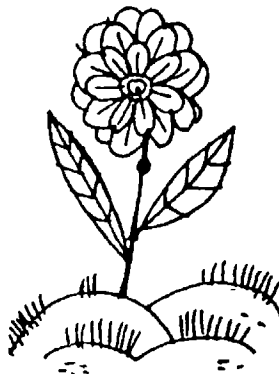
יָם	תַּקְרִיט	כָּף - כַּפִּית
שַׁפְת־יָם	מַלְצָר	סָבִין - מוֹלָג
שָׁמַיִם	קָפָה	צִלְחַת - קַעֲרִית
פָּנָה	חֲשִׁבוֹן	תַּפּוּח־אֲדָמָה
בְּדִיחָה	לַחֲמָנִיָּה	עוֹף מִטְגָּן
כַּרְסִים	אֲשִׁכּוּלִית	דִּיסַת אֶרֶז

פעלים

מִזְמִין - מְזַמְּנִים	לְהַזְמִין	מִשְׁלֵם - מְשַׁלְּמִים	לְשַׁלֵּם
מִתְחִיל - מִתְחִילִים	לְהִתְחִיל	שׁוֹקֵעַ - שׁוֹקְעִים	לְשַׁקּוֹעַ
מִזְכִּיר - מְזַכֵּרִים	לְהַזְכִּיר	שָׁם - שָׁמַיִם	לְשִׁים

שונות

עָבַר - עָתִיד, רָעַב - שָׁבַע

עצה טובה

גדעון יצא מביתו, ובלבו הרבה פצס, כל הנדברים שבקש לא קבל. רצה לקחת מאחותו צבע אחד – ולא נתנה לו. סבתא לא רצתה למת לו אפילו מפוח אחד. ואחיו הגדול... כמה רע הוא. אפילו סבוב אחד באופנים לא נתן לו.

נכנס לגנה. רצה לשחק עם החברים שלו, אבל לא מצא שם אפילו חבר אחד. בודאי כלם עוד מכינים שעורים – חשב גדעון וישב על ספסל על-יד זקן אחד.

הסתכל הזקן בגדעון ואמר לו:

– משהו קרה לך?

– ואם קרה? – ענה גדעון.

– נדאי רבת עם מישהו: ספר, בבקשה.

רצה גדעון את עיניו הטובות של הזקן וספר לו את כל הצרות, שהיו לו בבית.

אמר לו הזקן: יש לי עצה טובה בשבילך. יש מלה אחת... אבל המלה הזאת עוזרת רק אם אומרים אותה בשקט-בשקט, ומסתכלים ישר-ישר בעינים של האיש, שמבקשים ממנו משהו. – ומה היא המלה?

הזקן אמר משהו בשקט אל האזן של הילד... ובקול רם אמר: הגה המלה, אבל זכור איך אומרים אותה. – בסדר? – בסדר. תודה! – אמר גדעון, קם ורץ הביתה.

אחותו צדין ישבה וכתבה, וצל השלחן הרבה צבעים: ירקים,
אדמים, צהבים ועוד. רק ראתה אחותו את גדעון, אספה את
הצבעים ושמה את ידה עליהם.
נגש אל אחותו, הסתכל ישר-ישר בתוך הצינים שלה ואמר
בקול שקט-שקט:

— צפי, תני לי צבע אחד... בבקשה.
אחותו חשבה רגע אחד ואמרה לו:
— טוב, אתה יכול לקחת צבע אחד.
— תודה — אמר גדעון ולקח צבע אחד.
העצה של הזקן עזרה — חשב גדעון.

הלך למסבך אל סבתא, היא בשלה או לביבות. הסתכל בציני
סבתא ואמר בשקט:

— סבתא, תני לי, בבקשה, לביבה אחת.
סבתא שמחה, שגדעון מדבר יפה כל-כך, ונתנה לו לביבה.
יצא גדעון מהמסבך וחשב: שוב עזרה העצה של הזקן.
בינתיים צלצל הפעמון. אחיו הגדול בא הביתה. שמע גדעון,
שאחיו הולך לקולנוע. נגש אל אחיו ואמר לו בשקט:
— קח גם אותי אתך לקולנוע... בבקשה.
הנה היום בקשת יפה, ואתה יכול לבוא איתי לקולנוע.
שוב עזרה העצה של הזקן — חשב גדעון.
... מאז לא שכח גדעון את העצה של הזקן.

אָפּלֹו	בּוֹדַאי - וֹדַאי	בֶּשֶׁקֶט-בֶּשֶׁקֶט
---------	-------------------	---------------------

מִשָּׁהוּ	מִשָּׁהוּ	שׁוּב
-----------	-----------	-------

אָפּלֹו	אָפּלֹו צָבִי לֹא בָּא הַיּוֹם לְבֵית-הַסֵּפֶר. הַיּוֹם לֹא אָכַלְתִּי אָפּלֹו אַרוּחָה אַחַת. אָפּלֹו סָבָא צָחַק מִהַתְּשׁוּבָה שֶׁל דּוֹרִית.
בּוֹדַאי - וֹדַאי	שׁוֹשְׁנָה, אַתָּה רָעָבָה? - וֹדַאי שְׂאֵנִי רָעָבָה. נִפְתַּלִּי רוֹצֶה בּוֹדַאי לֵלְכֵת לְקוֹלְנוּעַ.
בֶּשֶׁקֶט-בֶּשֶׁקֶט	אָבָא נִגַּשׁ בֶּשֶׁקֶט-בֶּשֶׁקֶט לְמֶטָה שֶׁל דָּנִי. אָמָּא מְדַבֶּרֶת תָּמִיד בֶּשֶׁקֶט-בֶּשֶׁקֶט.
מִשָּׁהוּ	מִשָּׁהוּ שָׁאַל עֲלֶיהָ הַיּוֹם. הָאֵם פָּגַשְׁתָּ מִשָּׁהוּ מִהַחֲבָרִים שֶׁלָּנוּ?
מִשָּׁהוּ	דָּנִי אָמַר מִשָּׁהוּ לְרוֹתִי בֶשֶׁקֶט, וּשְׁגִיחָם צָחַקוּ. אוּלֵּי יֵשׁ מִשָּׁהוּ לְאָכּוֹל?
שׁוּב	הַיּוֹם שׁוּב יָרַד גֶּשֶׁם. רוֹתִי שׁוּב חָלְתָה.

תרגיל 107. כתוב משפטים מהמלים הבאות:

1. להסתכל	4. פעמון	7. משהו	10. בשקט-בשקט
2. כעס	5. בודאי	8. ססל	11. רגע אחד
3. אפילו	6. קולנוע	9. לביבות	12. קול רם

منتدی سور الانزبکیہ

WWW.BOOKS4ALL.NET